

Noktanın Kesişimleri Antolojisi

Cem Akaş

gerçeğin öte yanında

Üçüncü Şahıstan Parantez Tanımı

Sabaha daha ne kadar olduğunu bilmiyordu, ama ter içinde, karanlıkla ve yanında yatan kadının kısık horlamasıyla çevriliydi, uyanmıştı, bunu biliyordu işte. Yatakta hafifçe doğruldu, karısı ellerini yastığın altına sıkıştırmış, tasasızca uyuyordu. Karanlıkta elbise dolabını ve tuvalet masasını yavaş yavaş seçmeye başlayınca gülümsedi, karabasandan dünyaya döndüğünün belirtisiydi bu. Aklına yapacak birşey gelmiyordu, zaten oldukça yorgundu. Birkaç saat önce karısına — ve kendine — hala genç olduğunu kanıtlamaya çalışmıştı sevişirken. Uzun uğraşının bitiminde, karısının alınına kondurduğu öpücükle, kendinden hoşnut, uyuyuvermişti. Şimdiyse o kadar emin ve güvenli değildi; iyice yuvarlanmaya başlayan göbeğine ve karnındaki kıllara baktı bir süre. Sonra pijamasının üstünü giydi, gece serin olabilir diye düşünüyordu, aslında ayıbını örtme güdüsüydü içindeki; belli belirsiz farkındaydı bunun. Karısı çıplak, yüzükoyun yatıyordu, ama o zaten üşümez, diye geçirdi içinden. Evet, yapacak birşey yoktu, uykuya dönmekten başka)

Sınırlı Sorumlu, Sorunlu Koca

Saat yedi buçuk, yeniden uyandım işte. Kahretsin. Nermin çoktan kalkmış olmalı, mutfaktan gürültüsü geliyor. Bugün uzun uzun uyuyacaktım aslında, işi kırdım, ama Nermin'in yatmaya niyeti yok galiba. O yataktayken de yatılmaz şimdi, kalkıp traş olayım bari... Şu aynayı da değiştirmeli. Arkasındaki sır aşınmış herhalde, traşlı olsam da olmasam da suratımda siyah lekeler görüyorum. Burnumun, gözlerimin üstünde filan.

Beelzebub

Bir karabasan bana iyice dadandı, her hafta bir-iki kez aynı saçma düşü görüyorum. Böylesine yinelenmesi beni endişelendiriyor, üstelik geceyarıları ter içinde uyanmak, sonra da kırk saat uyuyamamak hiç hoş değil, adamın gününün içine ediyor. Düşümde bir sabah uyanıyorum ve iki polis eşliğindeki Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ni karşımda buluyorum. Hemen kalkıp giyinmemi istiyor emredencesine. Bir anlam veremiyorum ama dediğini yapmaya zorunlu hissediyorum kendimi. Bana önceki gece dünyadaki tüm edebiyat yapıtlarının, roman, şiir, öykü, oyun, deneme, masal, ne varsa hepsinin yok olduğunu, bunları yeniden yazmakla da benim görevlendirildiğimi söylüyor. Çok korkuyorum, “bunu yapamam ben,” diyorum, “belleğim çok zayıftır, onca kitabı nasıl anımsarım, yapamam, başkasını bulun,” diye bağıryorum. Genel Sekreter, acımasız ve trajik bir bakışla bana bir liste veriyor; hangi eserlerle başlayacağımın yazılı olduğu bir kağıt parçası. “İyi günler” dedikten sonra çıkıyor, ama polisler gitmiyor. Salonun penceresi kırılmış, içeri rüzgâr doluyor; masanın üstünde duran, kimisi rüzgârla uçuşan tomar tomar kâğıdı görüyorum. Son umudum onlarda, belki yazacağım kitaplar hakkında notlar, ipuçları vardır diyorum ama hepsi beyaz ve bomboş. Hastır ulan püsküllüsünü yedin şimdi... Büyük bir umutsuzlukla masaya oturuyorum. Listenin başında Beckett'in “Godot’yu Beklerken”i var, seviniyorum oyunu bildiğim için, ama Fransızca mı, İngilizce mi yoksa Türkçe mi yazmam gerektiğini bilmiyorum. Sorduğumda polisler boş boş bakıyorlar. Ağlamaklı bir şekilde Estragon'un mu yoksa Vladimir'in mi ilkin konuşmaya başladığını anımsamaya çalışıyorum ama

beceremiyorum. Polisler anlamasın diye sanki anımsamış gibi yapıyorum. Kaleme sarılıp Vladimir'e:

“Yapılacak birşey yok,” dedirtiyorum. Gerisi gelmiyor. Panik içinde listedeki ikinci esere bakıyorum: “Charles Bukowski'nin Tüm Şiirleri”. Daha önce hiç duymadım adını. Anlatılmaz bir korkuyla, ölümü karşılarcasına başımı kaldırıyorum, polisler ortada yok. Tam rahat bir nefes alacakken kırık pencereden, Genel Sekreter'in gözlerine sahip dev bir karasinek üzerime uçuyor. Tüylü, iğrenç ön bacaklarını ağzıma sokmaya çalışırken uyanıyorum.

Bukowski
giremezsin
ip kesilinceye ya da düğümleninceye dek,
ya da ben yeni aynalara
traş oluncaya kadar, yara
kapanıncaya ya da açılincaya kadar
sonsuz dek.

Hızlı Yaşayıp Genç Ölen...

– Tayfun, hadi çabuk ol, çayını koydum, soğumasın.

– Tamam, geliyorum.

Yok, kahvaltılarının da eski büyüğü kalmadı... Nermin'le gene bir kahvaltı masasında tanışmıştık bundan, dur bakayım, evet, yaklaşık on yıl önce. Almanya'daydık, Heidelberg'de. O sabah kaldığım otelde kahvaltı etmek istememişti canım. Biraz yürüyüp yakındaki bir meydana varmıştım. Meydanın çevresinde ufak kaldırım kahveleri vardı. Daha ortalara doğru üç genç “For Emily, Whenever I May Find Her”ü çalışıyorlardı. Hay allah, ne çok severdim o şarkıyı, hala bana o günleri çağırıştırır. Neyse, birşeyler yemek için kahvelerden birine oturmuştum, bir yandan kahvemi içiyor, bir yandan da elimdeki gazeteyi okuyordum. Gazete Türkçeydi, bir Türkçe dergi de masanın üzerinde duruyordu. “Afedersiniz, okumuyorsanız derginize bakabilir miyim?” Yan tarafta oturan iki genç kadından kumral, uzun boylu olanı söylemişti bunu. Bu sakın başlangıçtan sonra da fotoroman hızıyla gelişmişti herşey. Evlilik ve ardından dokuz yıl. Ne fotoromanmış bu böyle ya, oku oku “MUTLU SON”u gelmiyor meredin. Şimdi bana kızarmış ekmeğe uzatan Nermin işte o Nermin. Biraz inanmaz bir ses tonuyla söyledim galiba bunu, ama çok değişti, ikimiz de değiştik. Kim aynı kalıyor ki.

– Nermin, yapacak bir işin var mı bugün?

– Pek sayılmaz. Şule'ye uğramayı düşünüyorum, ne zamandır aklımdaydı zaten. Doğumundan sonra hiç aramadım kızcağızı.

– Vah yavrum, kaç yaşında bu “kızcağız”?

– Otuz, ama bilirsin öyle bir havası vardır Şule'nin, tutmasan düşecekmiş gibi... Eee, sen ne yapıyorsun işten çıktıktan sonra? Ama bugün işe gitmiyordun sen sahi, söylesene neler düşündün bugün için? Gökhanlarla filan buluşsanıza.

Nasıl da numara yapıyor, unutmuş havalarında bugün işe gitmeyeceğimi. Tümüyle aklından çıkmış da sabahın köründe alışkanlıkla uyandırmış ayakları. Yazık aslında, gerek var mıydı bunlara? Güya başbaşa bir gün geçirecektim sevgili karımla, eski plakları dinleyip bilmem kaç liraya aldığım beyaz şarabı içecektik. Bütün gün beraber olmak, bazı şeyleri yeniden yaşatmak istiyordum. Canı cehenneme.

– Aslında evde oturup seninle olmayı düşünüyordum ama...

- Ben de isterdim Tayfun ama Şule’ye çok ayıp oldu, mutlaka gitmem gerek. Ondan önce de berbere uğrayacağım, saçlarım yine pırasaya döndü. Küçük bir hediye de almalı. Bana biraz para verir misin?

Karım benden para istiyor. Kalkıp ceketimin cebinden cüzdanımı çıkarıyorum, bir süre ne kadar vermem gerektiğini düşünüyorum, sonra iki on binlik çıkarıp masanın üstüne koyuyorum. Göz göze geliyoruz, öyle bakmasaydı da zaten daha fazla vereceğimi belirten yüz ifademle bir onluk daha çıkarıyorum. Karım bana teşekkür ediyor.

Karım sofrayı topluyor, fincanları kaldırıyor. Çayımı daha bitirmedim ama karım fark etmiyor. Çılgınlıklarına aldırmaksızın fincanı lavaboya boşaltıyor.

Bu İşin Şakası Yok

Telefon iki-üç kere çaldı. Herhalde işten arıyorlardı, o yüzden Nermin’e işaret ettim açması için.

- Buyrun ben Nermin... Öyle mi?... Evet... Bir saniye, çağırıyorum. Tayfun bir arkadaşın seni istiyor, kim olduğunu söylemedi.

Meraklandım biraz; belki Fatih’tir, bayılır böyle sululuklar yapmaya, kimbilir ne soğuk espriler doludur kafasında yine. “Alo ben Tayfun.” Alıcıdan gelen ses Fatih’in değildi, uzun zamandır unuttuğum çok eski bir tanıdık karşımdaki. Tarih karşısındaki sorumluluğum gereği kendi sözlerimi aktarıyorum. Tanışımın sözleri ise benim sorumluluğuma girmez sanırım.

– ...

- Evet, tabii tanıdım sesini. Ne zamandır senden haber alamamıştım, beni unuttuğunu düşünmeye başlamıştım.

– ...

- Doğru, kimseyi unutmazsın, bilirim. İşlerin yoğunluğunda herhalde, buralarda değildin, yanılıyor muyum? Söylesene kaç yıl geçti?

– ...

- Dokuz yıl oldu mu? Vay canına... Tamam şimdi toparladım, o pis trafik kazasında karşılaşmıştık en son, değil mi?

– ...

- Olaydan sonra seninle gelmemi istemiştin.

– ...

- Evet biliyorum ama kazadan hemen sonra olmazdı, biliyorsun Nermin...

– ...

- Tabii, tabii ama fazla büyük bir projeydi seninkisi, daha hazır değildim. Yaşamaktan vazgeçmek o kadar kolay değil.

– ...

- Baksana, dur bir dakika dur... Şimdi de hazır olduğumu sanmıyorum, tamam mı? Yıllar sonra herşeyi unuttuğum pat diye aynı öneriyle karşıma çıkmanı beklemiyordum doğrusu. Sana evet demem olanaksız, nasıl kabul edebilirim böyle bir şeyi? Daha yapmak istediğim pek çok şey var. Her şeyi bir kalemde silip senin peşine takılamam. Yaşamak istiyorum, anladın mı?

– ...

- Unut artık...

– ...

- Bu konuyu kapatsak olmaz mı?

– ...

- Pekala, mutlaka gerekiyorsa buluşalım. Ancak bilmiş ol ki yanıtım kesin.

– ...

– 19.15’te Etap Marmara’nın önünde. Peki, olur.

Umuda Son Hamle, Bir-İki

- Hortlak görmüş gibisin Tayfun. Kimdi arayan?
- Çok eskiden tanışmıştım. Bir dost.
- Ne istiyormuş?
- Ne zamandır görüşmüyorduk, buluşalım diyor... Nermin, Şule’ye bugün gitmen şart mı? Yarın gitsen, yapacak iyi birşeyler bulurduk; hem sana...
- Amaan Tayfun, çocukluk ediyorsun. Hadi ben çıkıyorum, akşama görüşürüz. Haa, aklıma gelmişken, evde oturacaksan bir ara çıkıp manavdan domatesle meyve alsana, hiç meyvemiz kalmamış. Hadi bay bay.

Karım gülümsüyor ve kapıyı kapıyor.

Pencerenin tahtasına konan sineği terliğimle öldürmeye çalışıyorum. Sinek kaçıyor.

Tuz-Biber-Melodram

“Çok ayıp oluyor kızcağıza, doğumundan beri gidemedim.” Bizim çocuğumuz olmadı hiç, Nermin istemedi, ilk başta ben de istemiyordum, yeni evlenmişiz, hayatımızı yaşayalım diye. Çocuk ayakbağı olurmuş gibi geliyordu bana; viyaklaması, ağlayıp durması da tepemi attırırdı. Vs, vs. Evliliğimizi düşünüyorum da, bugün burada olacağımı bilseydim, girer miydim bu işe? Böylesine bir bağ olmadan yaşam daha renkli ve ilginç olabilir miydi? Ya da başka biriyle, Nermin değil de bir başkasıyla? Bilemiyorum, anlamsız sorular bunlar. Neyin yanlış gittiğini de tam kestiremiyorum, şudur diye basamıyorum parmağımı. Sevgimizin hepten öldüğünü sanmıyorum, belki sıkıldık birbirimizden, takmıyoruz pek fazla. Belki bir çocuk bazı şeyleri değiştirebilirdi, en azından sorunları bir kenara itip odak noktasına o yerleşirdi. Bir yazar “yaşamda iki konuda başarılı olmak gerekir”, demiş, “kitap yazmak ve çocuk yapmak”. Herşeyi, tüm beklentileri ufacık bir çocuğa yıkmak da gülünç. Şey derdi dedem eskiden: “Her işte bir hayır vardır evladım”. Öleli altı yıl oluyor.

64. Karede Oyun Sürüyor

Bir sabah ciddi işadamı giysilerim ve Bonda çantamla işe gidiyorum. Üstünde yürüdüğüm kaldırım renkli, büyükçe taşlardan yapılmış, iki sarı bir kırmızı, iki sarı bir kırmızı. Oyunun kuralı, kırmızı taşlara basmamak, sanırım siz de biliyorsunuz. Bu oyunu iyi oynarım. İş yerime elli metre kalaya dek iyi gidiyor herşey, o sırada arkamdan gelen bir korna sesiyle irkiliyorum, dönüp bakıyorum, bir otobüs kaldırımı yalayarak geçiyor. Adımlarım karışıyor. Kollarımla dengemi sağlamaya çalışıyorum ama tüm beceriksizliğimle bir kırmızı taşa basıyorum. Çok uzaklarda, belki başka bir kralın yaşadığı başka bir ülkede, bir kuş şarkı söylerken düşmeye başlar. Düşerken de ötmeyi sürdürür. Kuş yere çakılır.

Usta Ne Der Bu Hususta

“All the world’s a stage.” – Shakespeare

Yani bütün dünya bir sahnedir. Dev bir kumpanyanın oyununu oynuyorsak, gerçek ne? Gerçek?

- Aslına bakarsanız gerçek diye birşey yoktur.
- !

Absurd Düzlemde Manav Söyleşileri

Kafamdaki soruya gönderme yaparak yanıt veren, Şen Manav'dı. Ben elmalara bakıyordum, sesli düşündüğümü de sanmıyorum hiç. Şen Manav, elindeki elmayı dikkatle süzüp kolunu ileri uzatıyor, elmayı bir de bu uzaklıktan inceliyor ve parlatmaya başlıyor.

- Düşünsenize, elmanın kilosunun üç yüz lira olduğu bile gerçek değil ki. Geçen hafta iki yüz elliydi, haftaya belki üç yüz elli olur, belki iki yüz. Belki de olmaz. Hem evet hem hayır. Zaten şu anda da kilosunun üç yüz lira olduğuna inanmayın. Herkese kilosu 280 liradan satıp yalnız size 300 diyor olabilirim. Siz istediğiniz kadar elma üç yüz lira deyin, tüm diğer müşterilerimi tanık olarak karşınızda bulacaksınız. O zaman hangi gerçekten söz edeceksiniz bakalım? Yalnız fiyatları değil, ağırlıkları da dilediğimce değiştiriyor olabilirim – olmayabilirim de– tartı benim, kilolar benim. Gördüğünüz gibi bu dükkanda gerçeği ben belirlerim. Eğer dilediğimce değiştirebiliyorsam, gerçeklikten şüphe etmez misiniz? Etmelisiniz!

Saçmalıyorum tabii, keçileri boş bırakmamak gerek; bir manav böyle konuşmaz. Güzel. Olsa olsa, benim elmalara baktığımı görünce “abi kaç kilo vereyim?” diye sorar. Gerçekte böyle olur, deneyimlerle sabit. Bu mantığa göre bu gerçek dünya değil, ya dalıp gittim ya da bir düşteyim şu anda; uyanabilmek için ufak bir çaba yeterli olmalı. Elbette. Zaten evden çıktığımı da hiç anımsamıyorum. Yalnız kendime acı veren fiziksel uyarımlar uygulamam bu durumda işe yaramıyor, biraz önce gizlice çimdikledim kendimi. Çocukken gördüğüm bir düşte sakallı bir adam beni anaokulundan sırtlayıp kaçırıyordu. Adamın sırtındayken “merak etme, bu yalnızca bir düş, nasıl olsa uyanacaksın” diye kendi kendimi yatıştırdığımı anımsıyorum. Kendimi çimdikleyerek uyanmıyorsam –koca adam, nelerle uğraşıyorum, kargalara komedi– evet uyanmıyorsam demek ki bu benim düşüm değil. Belki de manavın düşüdür. Hay allah, bu iş çok komik. Buradan çıkmanın bir yolunu nasıl olsa bulurum. Bulamazsam da Şen Manav sonsuza dek uyuyacak değil ya, elbette uyanır. Uyuyan Güzel bile sonunda uyanmıştı. Hah ha...

Sınırdaki Gezintiler

- Alo Tayfun, ben Nermin, nasılsın?
- Sağol iyiyim.
- Şey için aradım seni, ben şimdi Şulelerdeyim, arkadaşlarla buluştuk, Şükran'la Leyla da burada. Biraz gecikebilirim merak etme.
- Tamam, olur.
- Aa, haberin var mı, hani bizim manav vardı ya, sokağın başındaki, adam sizlere ömür. Dün gece yatmış, bugün kalkmamış adamcağız. Karısı sabahleyin uyandırmış, adam biraz daha uyumak istemiş, kadın da dokunmamış. Öğleye doğru yeniden gitmiş kocasının yanına, uyandıramamış bir türlü. Düşünsene kadıncağız nasıl korkmuştur kimbilir. Sen manava uğramış mıydın?
- ... Pek bilmiyorum.
- Ne demek bilmiyorum?
- Neyse boş ver, ben gelirken domates filan alırım. Hadi akşama görüşürüz, beni merak etme. Öptüm.

Karımla telefonda konuşuyorum. Evet, doğru, konuşuyorum. Peki ama neredeyim ben, gerçek yaşama döndüm mü, yoksa hala o düşte miyim? O da bu saçmalığın içindeyse rahatlıkla olabilir. Bir dakika şimdi, dalgayı bir yana bırakalım. Eğer manav ölmeden hemen önce onun düşüne girdiysem burada sonsuza dek tutsağım demektir bu; adamın uyanması olanaksız. Canına yandığının, herşey öylesine karmaşık ki, insan düşte olup olmadığını nasıl anlayabilir? Burası evim, evdeyim, herşey gerçek görünüyor –masa, koltuklar, televizyon, öksürük şurubu– ne

bileyim, her günkü Şeyler işte. Tabi o “her gün” dediğim günler de bu oyunun birer parçası değilse. Histerik paranoya eğilimleri mi ne? YaŐantım dediğim süreç yalnızca bir dŐ olabilir mi? Hadi canım daha neler, dizginle artık bu çılgnlığı, insan uykusundayken böyle açık açık akıl yürütemez, mantıklı olamaz... Aslında pek mantıklı olduğum da söylenemez sanırım. Kafamın içinde karşılıklı iki ayna var sanki, sonunu belirlemeye çalışıyorum görüntülerin. ff, neredeyim ben, (.)

Kişisel Tarihin Tanıklığı

Buradan kamam gerektiğini düşünüyorum, olabildiğince uzağa. Avustralya... Neden orası geldi ilk olarak aklıma bilmiyorum. Hep bir zlem lkesiydi Avustralya benim için, abime kanguruyla balık kardeŐin masalını anlattırırđım küçükken: kanguru bir gün Sydney’e gider, ilk defa deniz görür, ayaklarını sokmak ister ama suya yuvarlanıverir. Çıktığında, kesesinin içinde küçük bir balık bulur, ikisi arkadaş olup dünya gezisine çıkarlar. Sonra Zrafa Recai’nin Avustralya gezisi masalı vardı: İngiltere’den kalkan, mahkumları taşıyan gemi yolda Afrika’ya uğrar, Zrafa Recai de gizlice, limanda demirlemiŐ bu gemiye biner, geminin ambarına saklanır, doğru Avustralya’ya... Dünya’dan ayrı, uzak bir ülke olarak yer etmiş kafamda. Bir çeŐit n yargı, koŐullandırılmıŐlık, batıl inanç benimkisi; yine de iyi bir seçim. British Airways’i arıyorum, telefonu yanıtlayan kadın yarın sabah 05.30’da Londra üzerinden bir sefer olduğunu söylüyor. Yerimi ayırtıyorum, G-32 no’lu koltuk benim. Telefonu kapatıyorum. Çok mu acele karar verdim acaba? Sanırım deliriyorum. Uçakta yer ayırtabildiğime göre gerçek dünyada olmam gerekir. Ya da telefonla konuŐtuĐum kadın, British Airways, uçağın yolcuları, elimdeki snmŐ sigara, Atatürk Hava Limanı, masanın üstündeki gazete ve yazdığı olaylar hep aynı düşün parçaları. Eee, baydı artık. Bu işin sonu yok, aynı Şekilde düŐünerek tüm dünyanın, “gerçek” dediğim herşeyin aslında bir dŐ olduğunu öne sürebilirim. Elime ne geçer veya bu neyi deĐiŐtirir? İnsanlar düşte de olsa doğup ölüyorlar. Çok saçma, saçma. Bütün bunları böylesine açıklıkla dŐnebiliyorsam düşte olamam, haksızlık bu.

İŞin içinden çıkamıyorum. Peki ya ocukluğum – bir geçmişim var benim, kafamın ii binlerce anı, ufak, önemsiz binlerce ayrıntıyla dolu. Tüm bunlar ancak gerçekten yaŐamıŐsam varolabilirler. DŐteyken insanlar geçmiŐlerini anımsayamazlar ve ellerine bakamazlar – bir yerde okumuŐtum. Örneğin ilkokulun ufacık terasında teneke kutularla, kan ter içinde futbol oynadığımızı anımsıyorum. Kızın birinin, Nilgün’d adı, unuttur muyum, benimle ayrıranı paylaŐtıĐını, milletin dalga geçtiğini. AĞladığımı. Sonra küçük ablama gözümün önünde otobüs arpıtığını çok canlı olarak görüyorum Şimdi... İlkokula baŐladıĐım gün bir çocuğun –adı aklımdan çıkmış– bana koŐmayı öğrettiğini, ayakkabılarımın vurduğunu. Bunları biliyorum ama arada büyük boŐluklar var, okul öncesi döneminde aklımda kalmış pek birşey yok; sonra on beş yaŐındayken neler yapıyordum diye düşünüyorum da, genelde ders alıŐtıĐımın dışında birşey ıkartamıyorum. Garip – otuz iki yaŐındayken örneğin, geçip bitmeyecekmiŐ gibi gelen bir yılda önemli neler oldu acaba? Şimdi alıŐtıĐım Őirkete girdim, yeni bir eve taŐınmamız gerekiyordu, kavga ederdik Nermin’le sık sık. Bunları yaşadığımı kanıtlayabilecek tek Şey, çoğunlukla belleğim, o da tekliyor işte. Kendimle ilgili olaylar bir yana, dünyada neler olmuştu? Tam bilemiyorum, bilmiyorum: gerçi bunlarla ilgili yazılı belgeler var ama, neyin tarih, neyin uydurma olduğunu nasıl ayırt edebilirim? Hammurabi’nin Kanunları diye birşey acaba hiç oldu mu? Tamam işte kafamdaki bütün tahtalar çürüğe çıktı, yakında insanlar beni öldürmek için gizlice peşimden geliyorlar diye tuttururum... Anılarıma bu denli güvenmekle hata ettim sanırım. Pek çok irili ufaklı olay anımsıyorum ama kimbilir kaç katı belleğimden silinmiŐ. GemiŐim kendi gerekliğimi kanıtlayamayacak. Sonra bir zamanlar tanıdığım kimbilir kaç kişinin varlığını

unuttum, pek çok kişinin de benim varlığımı unutmuş olması aynı ölçüde doğal. Nasıl onlar benim için artık gerçek değilse, ben de onlar için gerçek olmaktan çıkmışım, anı bile değilim. Tayfun Boykul adında birisi yok pek çoğunca... Hayır, hayır kaptırmamalayım kendimi. Her şeyi bir kez daha baştan alalım.

Kaçışın Analitik Geometrisi

Bunun bir düş olduğu kesin, yoksa manavın biri durup dururken belirip solosunu attıktan sonra yok olamazdı. Bütün sorun bu düşü kimin gördüğünde. Eğer gören bensem sorun yok demektir, en kötü olasılıkla ölmek üzereyken uyanırım, çünkü insanlar kendi düşlerinde ölmezler. Sonra da iyi bir kahvaltı ve koyu bir kahve. Ama başkasının düşündeysen bok yoluna Niyazi olsam işten bile değil resmen; üstelik ölürsem kurtulma şansım da yok, düşü gören ben olmadığma göre.

Kolumu çürütmekten de vazgeçmeliyim. Uyanamıyorum.

Ya Nermin? Yarın Avustralya'ya onsuz mu gideceğim? Niye gidiyorum ki ben – düşünelim: bu ortamdan kurtulursam belki kafamı toplayabilirim. Ya da düşün sınırlarımı zorlamış olurum: bir balonun içinden kurtulmak isteyen bir insan, balonun yüzeyine doğru hızla atılırsa delip çıkabilir. Evet olabilir. Aslında Nermin'i de peşimden sürüklemenin anlamı yok, bu benim sorunum, bana yardımcı olamaz. İş gezisine çıktığımı söylerim ona. Ani bir iş bağlantısı. Çok büyük yatırım. Kaçırılmayacak olanaklar. Mutlaka gitmem gerek. Böyle bir fırsatı ne zamandır bekliyorduk zaten. Evet Nermin burada kalmalı. Fazla sürmez, bir-iki günde sorunu çözümlenebileceğimi sanıyorum. Olayların merkezinden uzaklaştıkça gerçekleri görmek daha kolay olur. Ama gerçeği ölçebilecek bir standart bulamıyorum.

Algernon'a Çiçekler

Korkuyorum. Aklımı yitirme sürecine tanık oluşum dehşete düşürüyor beni.

Papaz-Pilav Bağıntısı

Saat yediye yaklaşıyor, buluşmaya gitmem gerek, Etap'ın önüne. Bu saatte de kalabalık olur Taksim Meydanı. Onu tanıyabilecek miyim bilmiyorum, dokuz yıl geçti aradan. Ama o her zaman garipti, fazla değişmiş olacağını sanmıyorum. Kendisini tanımamı sağlamak onun işi; hiç gönüllü değilim onu yeniden karşımda görmeye. Yoksa buluşmayı kabul etmese miydim? Ne değişecekti ki, bugün olmazsa başka bir gün, başka bir yerde nasıl olsa bulurdu beni – ne denli yapışkan olduğunu bilmiyor musun?.. Olabildiğince kısa keseceğim görüşmeyi, olmaz diyeceğim ona, daha olmaz, bekle. Beklemelisin.

Bay Ölüm'le Dihe Buluşma

Hollanda'dayken –vaktiyle– arkadaşlarla çok güldüğümüz bir olay olmuştu: tek yönlü bir yolda hem arabalara, hem karşıya geçmek isteyen yayalara kırmızı ışık yanıyordu. Arabalar ve insanlar öyle bekliyorlardı. Türklüğümüzü sergilemez için tam fırsatı bu, “deli Hollandalılar, salaklar!” diye kahkaha ata ata kırmızıda karşıya geçmiştik. Aval aval bakmışlardı aramızdan da yaptığımızı yapamamışlardı. “Güçlü bir toplumsal koşullandırma” damgasını da vuruvermiştik olaya.

Böyle birşey yalnızca Hollanda'da olur sanıyordum, daha beteri şu anda Taksim'de, Etap Oteli'nin önünde oluyor. Tüm arabalar durmuş, kırmızı yanıyor; yayalara ise yeşil yanıyor ve kimse karşıya geçmiyor! Yanımdaki yaşlı teyzeye niye yürümediğini soruyorum “ben zaten karşıya geçmek için beklemiyorum ki burada” diyor. Yürümeye başlıyorum. Kahverengi bir Mercedes diğerlerinden hızla kopup üzerime doğru geliyor. Eski dostumun arabası bu, dokuz

yıldır aynı arabayı kullanıyor olmalı, o kazada da bununla öldürmeye çalışmıştı beni. Yolun ortasında buluşuyoruz sonunda. Beklemeye hiç niyeti yok, belli; projesini şimdi gerçekleştirecek gibi. Gelmemeliydim. Saat 19.15. Her şey çok çabuk...

Ölümler Konuşmaz, ya da Western’de Yeni Bir Boyut

Ne söyleyeceğimi bilmiyorum; ben ölüyüm şu anda, cesedimi de çoktan kaldırdılar, ama hala düşünüp konuşabiliyorum işte. Uçaktaki yerim boş kaldı, koltuğu benimkinin yanında olan adam, gelmediğimi görünce ayaklarını koltuğuma uzattı. Uçak kalkalı bir saat oluyor, rahat bir yolculuk yapıyordur. Uçakta olmayışım gerçekten öldüğümü gösteriyor. Buna karşın, konuşuyor olmam da şu anda düşte olduğumu.

Nermin ölümüne gerçekten çok üzüldü, oysa rahatlamasını bekliyordum. Ben de onun bu denli üzülmesine üzüldüm. Birbirimize çok bağlanmışız farkında olmadan. Düşünüyorum da, daha farklı olabilirdi ilişkimiz. Gülünç aslında, bunu anlayabilmek için ölmek gerekiyormuş. Her şey önemsiz ve anlamsız gözüküyor buradan. Kendimi tıklıdığım şişeden çıkmış gibi hissediyorum, her yere gitmekte özgürüm. Beni burada tutan tek şey Nermin, onun yanında olmak istiyorum. Yaşarken istemediğim kadar çok hem de.

Nermin’e ancak geceleri ulaşabiliyorum, dün gece uykusunda birlikte olduk. “Tayfun sen misin?” diye irkildi ilkin; karşısına böyle çıkmamı doğal olarak beklemiyordu. Dindar değildir Nermin, dolayısıyla da ruhlara güler geçer. Ne yani, ben şimdi ruh mu oluyorum? Neyse, dağıtmayayım şimdi. Can çıksa da huy çıkmıyor.

– Evet canım. Evet sevgilim. Geceleri seninleyim artık. Hep yanımdayım sevgilim. Korkmana gerek yok. Yalnızca bir düş bu, korkma ne olursun.

Birşey diyemedi bir süre. Uykudayken mantığını işletmesi daha zor oluyordu ki, epeyce düşündü.

– Ya sabah olunca?

– Sabah olunca uyanacaksın, bütün gün boyunca gece olsun diye sabırsızlanacaksın ve sonra yine birlikte olacağız.

Alice’e Nispet

Bir düşteyim sanki! Sankisi yok, düpedüz bir düş tabii. Her gece ondan sabah yedi buçuğa kadar birbirimizin oluyoruz. Hiç yapmadığımız, düşünmediğimiz, cesaret edemediğimiz şeyleri yapıyoruz düşlerde. Evliliğimizin en mutlu anlarında bile bu kadar rahat ve kusursuz bir ilişkimizin olduğunu, bu kadar yakın olduğumuzu sanmıyorum. Bir kaçış bu, sorumsuzca bir kaçış ve bunun doğurduğu tüm güzellikleri yaşıyoruz. Bundan aldığımız zevk gerçek, mutluluk gerçek, insanın bütün bunlara “yalnızca bir düş” demeye dili varmıyor o yüzden. Gerçekten ayırmak o denli zor ki; gerçeklik dünyasının en önemli değerleri nedir? Özgürlükse, yaşıyoruz özgürlüğü, olamayacak kadar. Mutluluksa, söyledim işte, paylaşsak da az gelmiyor. Ütopyaların karşılaştığı ikilemin, birinden birini seçme zorunluluğunun da ötesinde, ikisi birden elimizde bizim.

Yolun Sonundaki Yanlış Adreste Oturan Postacı

Nermin bu tempoya dayanamıyor. Aradan geçen iki ay içinde iyice çöktü zavallı. Tüm yaşantısı alt-üst oldu; arkadaşlarıyla görüşmüyor, ufak bir sekreterlik işi buldu, sabah gidiyor, akşam çıkınca da hemen eve. Yüzü sapsarı, gözleri ufaldı, akları iyice belirginleşti. Pek birşey de koymuyor ağzına. Kahvaltıyı bile bir fincan çay, bir grisiniyle geçiştiriyor, oysa çok önem verirdi, “altın yiyorum altın” diye de kendi kendisiyle eğlenirdi.

Bunu yapmaya hakkım yok benim, o bir insan, yaşıyor, yaşaması gerekli ve bunu değiştirmemeliyim. Benim yüzümden gözlerimin önünde eriyip bitmesine dayanmam. Acınacak haldeyim. Hödüğün biri beni uykusunda görüyor, sonra da ölüyor ve ben gerçek yaşamda öldüğüm halde böyle belirsizce sürünüyorum. Belki –olur ya– düşü gören manav da değildi, belki manav da bir düşteydi; beş milyar insanı, geçmiş ve geleceklerini tüm ayrıntılarıyla içeren bir düş... Yok deve. Bunun ucu teolojiye dayanıyor ya, statüm gereği görmem gereken ödül ve ceza diyarları etrafta gözükmediğinden, o konuya girmek yersiz. Tanrı bile benim gibi bir hilkat garibesini dışlamış olabilir... Kahretsin, bu halimde bile aklım soytarılığa, bencillikte, hep ben, ben. Nermin ne olacak, sorun bu. Böyle devam ederse o da sonunda terk-i diyar etmek zorunda kalacak. Yeter artık... O ölürse sanmam ki benim yanıma gelsin. Onun ölümü ikimizin de sonu olur. Bunu istemiyorum, bir çıkış yolu olmalı.

Sanırım onu bırakmam gerekiyordu. Gitmeyi önerdim, “seni bir daha rahatsız etmeyeceğim” dedim ve gittim de, ama olmadı. Nermin daha da kötüleşti, işe bile gitmez oldu, bütün gün yataktaydı. Onunla birlikte olamamaya, yalnızca uzaktan seyretmeye ben de dayanamadım. Geri döndüm sonuçta.

Yapacak tek birşey kalıyordu; aklıma çok iyi –ikimiz için de çok iyi– bi çözüm gelmişti.

Dahiler De Ölür / Ölüler De Dahiler

Nermin’in intihar etmesi gerekiyordu. İyice düşündüm ve bu konuda, işleyeceğine inandığım bir teori oluşturdum: Nermin kendisini öldürecek ama öyle herhangi bir yöntemle değil; uyku haplarıyla. Bunu söylerken gülümsemeden edemiyorum, çok dahice –çılgınca!– ve tam bu duruma uygun bir buluş bu. Evet bir buluş. Uyku haplarıyla derin bir uykuya dalacak Nermin o sırada onun yanında olacağım sarılacağım ona Nermin’im diyeceğim ve o yaşamdan kurtulduğunda artık benimle olacak...

Önerimi sessiz bir coşkuyla karşılıyor Nermin; düşünde salondaki koltuğa oturmuş, düşünüyor.

– Nasıl yapacağım bunu Tayfun? diye soruyor, gözleri parıltılı.

– Bunu gerçekten isteyip istemediğinden emin olmalısın öncelikle. Çok önemli bir karar bu.

– İsteddiğimi, deliler gibi istediğimi, yalnızca seninle olmak istediğimi biliyorsun.

– Peki canım. Sanırım yüksek dozda uyku hapi alman bu durumda en uygun olanı.

Nermin başını sallıyor düşünde, sonra uyanıyor. Bir süre yatakta doğrulmuş bekliyor, tuvalet masasının üzerindeki ilaç kutusuna uzanıyor sonra eli. Teker teker boşaltıyor bütün hapları avucuna. Bir an duruyor, sonra masanın üstüne bırakıp mutfığa gidiyor. Bir bardak suyla dönüyor, yavaş yavaş içiyor hapları. Ağır çekimle izliyorum sanki bunları. Yatağa uzanıyor yeniden, “geliyorum yanına, bekliyorsun değil mi?” diye fısıldıyor.

Kerevette Oturan Murad

Evet bekliyorum. Yeniden başlayacağız, bambaşka bir dünya bu çünkü, belki başka bir düş. Kuralları farklı. Bekliyorum; gel Nermin’im, sevgilim, gel. Yavaş... Yavaş. Gel.

Tanruların da burnu kaşınır

Onlar da kaşırılar – tatlı tatlı...

•

İstemeden intihar ediyordu işte. Taksiyle Boğaz Köprüsünün üstünden geçerken iş çıkışı trafiğine yakalanmış, araba sağ şeritte sıkışıp kalmıştı. Hoş, köprünün boş olduğu bir saat de pek kalmamıştı artık. Canı fena sıkılıyordu, yetişeceği bir tren filan yoktu ama öylesine boş boş durmak, ilerleyememek Hakan'ı çileden çıkarıyordu. Sık sık yinelenen dur-kalk-dur'lardan midesi de bulanmaya başlamıştı. Biraz temiz hava –onca arabanın arasında bulabilirse tabii– iyi gelecekti, bacalarını biraz açmak, bir-iki adım yürüyüp derin derin nefes almak istiyordu. Hani en kaşınmamanız gereken anda her tarafınız deliler gibi kaşınmaya başlar, işte ona benziyordu Hakan'ın hali. Kısa vadedeki başlıca amacını böylece belirleyince, geriye girişimde bulunmak kalıyordu: kapıyı hızla açıp dışarı fırladı Hakan ve çelik halatların üzerinden atlayınca kendini, yaklaşık altmış metrelik ölümcül özgürlüğün önüne çekilmiş parmaklığın yanında buldu. Aşağıya atlamak kuşkusuz çok ilginç ve değişik bir deneyim olurdu, ama doğrusu böyle bir şeye en azından şimdilik hiç niyeti yoktu.

Hakan'ın göz ardı ettiği iki önemli konu vardı: birincisi, trafikte sıkışıp kalmış insanlar münecim değillerdi ve dolayısıyla Hakan'ın intihar etmeye niyeti olmadığını bilemezlerdi. İkincisi, her toplumda belirli kavramlar, belirli simgelerle özdeşleştirilirdi ve nasıl bir insan, geneleve saz teli pazarlamak için gitmezse, Boğaz Köprüsü'nün ortasında hava almak için arabadan, üstelik de taksiden fırlamazdı. Sonuçta taksi şoförünün “dur kardeşim, nereye?” nidalarıyla başını çektiği panik, arabanın yakın çevresini sarmış, görenler görmeyenlere, görmeyenler de uyuyanlara, olanları anlatmaya başlamıştı. Birkaç kişi de “çocuk gidiyor yahu!” diyip arabalarından çıkmış, Hakan'ın olduğu yere koşturmaktaydı. Zeynep Kamil'e yetiştirilmeye çalışılan genç anne adayının ise beklemekten başka seçeneği yoktu, “ne vardı Zeynep Kamil'e gidecek, bu tarafta hastane mi kalmadı?” diye damadın başına ekşiyen anası da ikramiyesi. Uzun süredir böyle saçma adamlarla uğraşmak zorunda kalmamış olan köprü polisinin bir elemanı da, beklenmedik bir rahatsızlığın çıkmasına sinirlenmiş, söylene söylene G-2 no'lu kulübesinden çıkıp Hakan'ın olduğu yere doğru ilerliyordu. Milletın kendisine doğru geldiğini gören Hakan bu eğlencedeki rolünü kavramış, parmaklıkların üzerine oturup sol bacağını aşağıya sarkıtmış, böylece izleyicilerin iki metreden yakına gelmelerini engellemişti. Polis memuru Atilla Cengiz Bey (45) de, bu uzaklığa gelip durdu.

Şimdi Hakan'ın aklından zoru olup olmadığına bir bakalım, ben de size Hakan hakkında birkaç ayrıntı daha yaratayım. Hakan 25 yaşındadır, hala üniversiteye gitmektedir ve girdiği kimbilir kaçınıcı fakülteden artık mezun olmaya karar vermiştir. IQ'su 128'dir, yani bir dahi değildir ama oldukça zekidir, kitap okumaya ve keman çalmaya düşkündür, ikisini aynı anda yapmak gibi garip huyları vardır. Kaşığı sol eliyle tutar. Aslında, anlattığım köprü olayındaki davranışı o gün etkisi altında kaldığı bir adet dolduruş sonucu ortaya çıkmıştır. Onu da anlatayım: bunlar beş-altı arkadaş biraraya gelip, ders kırmış olmanın da ivmesiyle, yaşamın anlamını tartışmaya giriştiler, öğle üstü; mekan fakültenin bir köşesi. Psikoloji öğrencisi Zerrin, öncelikle yaşamın bir anlamının olmasının gerekip gerekmediğini tartışmaları gerektiğini söyledi. Bu zor cümlenin yarattığı stresten kurtulmak için de kantine kola içmeye gitti. Böylece yuvarlanmaya başladılar. Onur'a göre bir anlam aramak yersizdi çünkü böyle bir anlam yoktu; yaşam kötü bir şakaydı ve insanlar hem bu şakaya hedef oluyor, hem de gülmek zorunda bırakılıyorlardı. “Hani ‘Bugün Salı / Enseler Kapalı’ dizelerinden sonra yediğiniz tokatın acısıyla arkanıza hışımla dönüp bir çamyarması görürsünüz ve gülümsersiniz ya, öyle işte,” diyordu Onur. Bu konuda bir süre

tartışıp bir sonuca varamayınca konuyu değiştirmeye ve “eğer bir anlam varsa bu nedir, ne değildir?” sorusuna yanıt aramaya karar verdiler. Bu andan başlayarak Hakan dolmaya başladı (kadayıfa dek yol vardı) ve uzayıp giden bu söyleşinin sonunda özgürlük ve özgünlüğün erdemleri ile arada sırada abartma ve sıradışına taşmanın gerekliliği vurgulandı. Bu vurgu, ortak bir bildiri halinde yayınlandı. Ufak öğrenci grubu yeniden bireysel parçacıklarına ayrıştı ve her parçacık, önemli bir sorunu çözüme kavuşturmuş olmanın verdiği hafiflikle, yeniden dertler, sınavlar, maaşlar ve salatalıklar dünyasına değişik giriş kapılarından geçerek ulaştı. Hakan ise bu geçişi diğerleri kadar başarıyla tamamlayamamıştı, aklının bir kısmı hala yukarıdaydı; sanki o “yukarılar”a dönmek istercesine yaylanarak yürüyordu. Özellikle kendini beğenmişlerin sahip olduğu bu yürüyüş biçimi birçok insanda görüldüğünden, kaldırımında yürüyenler bunu yadırgamıyorlardı. Ancak Hakan bununla yetinmiyor ve arada sırada, üstelik hiçbir uyarıda bulunmaksızın zıplayıveriyordu! Evet, resmen zıplıyordu ve doğal olarak, kaldırımı bunun gibi bir zırtapozla paylaşma gafletine düşen normal insanlar şaşırıyor, irkiliyor ve hatta tiksiniyorlardı. Hakan bu insanlara aldırımıyordu, dahası, gösterdikleri tepkiden kıvanç duyuyordu. Böylece Hakan adındaki bu karakterin ileride yapacağı mantıksızlıklar ve saçmalıklar için gerekli önkoşulları vermiş oldum. Bu haliyle Hakan, potansiyel bir düzen düşmanı ve gizil bir delidir. Aklınızda bulunsun.

Sular yediyi gösteriyordu, mevsim sonbaharın sonuydu ve hava çoktan kararmıştı. Üniversite öğrencisi Hakan (25), sarı bir Renault taksiye bindi ve şoförün bezgin bakışlarıyla karşılaştı; buna aldırmadı (beklendiği gibi). Aralarında şu konuşma geçti:

- Fesuppanallah.
- Kadıköy’e lütfen.
- Köprüden mi gideceğiz?
- Her zaman köprüden mi gidersiniz?
- Evet.
- O zaman arabalıya binelim.
- Kadıköy’e arabalı var mı?
- Anlıyorum. Üzülme bu sizin suçunuz değil, teknik olanaksızlıklar nedeniyle tekdüzeliğe mahkum olmuşsunuz. Ama yine de yaratıcı olmaya çalışın, aklınıza gelen en ilginç yoldan götürün Kadıköy’e beni.
- Fesuppanallah...

Düşüncelere garkolan Hakan, köprünün anti-trafikseliğiyle yüzleşince çevresine bakındı, o gün öğrendiği ve bunda sonraki yaşamını yönlendirmesine karar verdiği kuraları uygulamayı sürdürdü – yani taksiden fırlayıp köprünün kenarına kondu...

Hakan’ın kaderinin bu bağlamdaki önemini anımsatmadan edemeyeceğim: Hakan’ın kaderinin kaderi, benim tarafımdan yazılmaktı. Ben de böylesine bir karakterin başıboş dolaşmasına ve ortalığı birbirine katmasına izin veremezdim. Bu yüzden alkışlarınızla, polis memuru Atilla Cengiz Beyi sahneye davet ediyorum.

•

A) Atilla Cengiz Bey, Hakan’inkine benzer bir değişime maruz kalmıştı. Kendisi sevilen bir memurdu ve görevinin gereklerine büyük bir tutkuyla bağlı olmasıyla tanınmaktaydı. O akşamki köprü nöbetini yine bu bağlılıkla sürdürüyordu; herşey olağan gözüküyordu ki birden çocuğun biri taksiden fırlamış ve köprünün kenar parmaklıklarına oturuvermişti, her an dengesini kaybedebilir ve düşebilirdi. Uzun meslek yaşamının yarattığı içgüdüyle olay yerine koştu, çocuğun iki metre kadar yakınına geldi ve birden durdu, çünkü daha önce bilmediği ve o anda kendisine vahiy yoluyla malum edilmiş bir gerçek vardı: Atilla Cengiz Bey, acı bir cilvem

sonucu tıpkı Hakan gibi yaşamını sorgulamıştı. Böylece şimdiye dek, 12 yaşında ilkokul müsameresinde, rolünde olmamasına karşın bir havucu ayaklarıyla tutup yemeye çalışmasının dışında kayda değer birşey yapmadığının bilincine varmıştı. Hep kendisinden beklenileni yapmış, iyi bir vatandaş, örnek bir memur, ideal bir koca ve sevecen bir baba olmuştu, ama artık “zart” demişti. Değişik birşeyler yapma isteğiyle yanıp tutuşuyordu. Ha düştü, ha düşecek durumdaki bu çocuk da bir lütuftu (rica ederim, teşekkürle hiç gerek yok. Görevimiz.). Normal bir zamanda, çocuğu yatıştırıcı sözler söyler, ani bir hareket yapmadan kalabalığın biraz daha uzaklaşmasını sağlar, birisini telefona gönderip yardım çağırır, bu arada da çocuğu, yanına gelmesi ve yaşama dönmesi için ikna etmeye çalışırdı. Ne yazık ki bu akşam normallik sınırlarını aşmış, “olağanüstü-fantastik” sınırına doğru emin adımlarla ilerlemekteydi. Ve yine ne yazık ki Atilla Cengiz Beyin fazla seçme şansı yoktu.

•

B) Atilla Cengiz Beyde de bir gizlilik vardı, kendisi gizil bir psikopattı, ayrıca daha pek çok ruh hastalığı, yüze çıkmak için sıra bekliyordu. Hepimizin bildiği gibi beklenmedik bir tehlike, panik hali ve aşırı stres, denizaltıların su atıp yüze çıkmasına benzer bir etki yapar insanların üzerinde. Trafiğin her günkü karmaşasına artık alışmış olan Atilla Cengiz Bey, intihar girişiminde bulunan biriyle ilk kez karşılaşıyordu ve bu durum, bedeninin ve beyninin kimyasal dengesini bozmaya başlamıştı. Hızlı adımlarla olay yerine doğru yürüdü, saldırgan hareketlerle kalabalığı yardı ve Hakan’ın yanına ulaştı. İşte o an gelmişti.

•

Bundan önceki iki paragrafı A) ve B) olarak belirledim çünkü üzerinize afiyet ben biraz demokrasiğimdir, okurumun seçme şansı olmasını isterim. Bu yüzden Atilla Cengiz Beyin aslında bir ruh hastası olup olmadığı konusundaki yargıyı sizlere bırakıyorum. Tabii sizin seçiminiz, öykünün bundan sonraki akışını en ufak bir şekilde etkilemiyor ama o kadar da olacak artık, ne demiş atalarımız: “demokrasiden şaşma, çizmeyi aşma”.

•

(Fonda “Kader kapıyı nah böyle çalar” alt başlıklı senfoni çalarken okunduğunda bu bölüm daha etkileyici oluyor. Meraklısına.)

“Oğlum manyak mısın n’apıyorsun orada?” diye kükredi Atilla Cengiz Bey. “Yoğurt partisi veriyorum, sizde gelsenize memur bey,” dedi Hakan. Yine muzipliği üzerindeydi. Ama Atilla Cengiz Beyin espri dinleyecek hali yoktu, Hakan’ın iyice yanına geldi ve onu aşıya itti. Hakan afallamıştı ama son anda parmaklıklara tutunmayı başardı. Kalabalık felce uğramış, ağızları ve gözleri birer karış açık insanlar, ne olup bittiğini kavrayamadan onları izliyorlardı. Atilla Cengiz Bey, copunu Hakan’ın ellerine vurmaya başladı; Hakan’ın canı çok yanıyor, gücü tükeniyor, parmakları kayıyordu. Yalnızca sağ elinin işaret ve orta parmağıyla tutunuyordu artık, sonra işaret parmağı da kaydı. Atilla Cengiz Bey, son darbeyi indirmek için copunu öfkeyle kaldırdı ve Haylayf, işte yepyeni bir bisküi; sizler için / iyisini seçin – Haylayf, cop, Hakan’ın kalan son parmağıyla buluştu. Orta parmak, utangaç aşık rolünü benimseyip hemen buluşma yerinden uzaklaştı. Hakan düşmeye başladı. İlk defa kendisinden umulmayan bir iş yapmış olmanın engin mutluluğuyla dolan Atilla Cengiz Bey, oynak bir Karadeniz türküsünü ıslıkla icra ederek gişelere doğru yürümeye koyuldu. Ev sahibinin tuttuğu takıma beş çekildiğini öğrenen kiracının gülümsemesi vardı yüzünde. Hakan bu arada gayet sakin, düşüyordu – aslında sakin filan değil, büyük bir panik içindeydi tabii. (Lafın gelişi öyle dedim, sonra da silmeye üşendim yani.) Durup dururken öleceğini anlamıştı; son merci olarak bana seslendi:

- Abi bir dakika ben bu öykünün baş kahramanıyım şimdi ölürsem öykün yarıda kalır ve yarıda kesilmiş öyküye döner onun için beni ölüme yollamaktan vazgeçip kararını yeniden gözden geçirsen hadi benim aslan abicim çabuk n’olur...
- Hakan, evladım, boyuna bakmadan benim işlerime karışmanı bu seferlik bağışlıyorum, gençsin diye, ama bir daha olursa karışmam. Biz de o kadarını düşündük herhalde, bir bildiğimiz var ki konuşuyoruz, cık cık... Pekala, şimdi düşmeni durduruyorum, yalnız bir şartla; yaşaman için iyi bir neden göstereceksin bana, yoksa dosdoğru öbür dünyayı boylarsın, orayı da ben yazıyorum, ona göre. Hadi bakalım konuş, seni dinliyorum. Haa, ayrıca bu öykünün baş kahramanı olma saplantısından da vazgeç, tek ve en büyük kahraman benim, sen yalnızca sıradan bir figüransın. Önce inanmadı Hakan, ölüme bu kadar yaklaşmışken geriye dönmüş olmasına. Aşağıya baktı ve Boğaz’ın frijrik bir karıncayıyen kadar çekici sularını gördü; aklından kimbilir neler geçiyordu (aklından “şimdi işin gücün yoksa bu şizofrenik herifle uğraş”, geçiyordu ama ben duymamış oluyordum). Sonra yukarı baktı, kafasını sağa-sola çevirdi, belli ki beni arıyordu. Yazarların görünmez olduğunu ancak herşeyi görebildiklerini kimse anlatmamıştı ona herhalde.
- Oğlum beni aramayı bırak da sadede gel, boşa harcayacak zamanım yok benim, daha gidip telefon faturasını ödeyeceğim. Zaten PTT’nin bilgisayarını bana gazezli, kazıklamak için fırsat kolluyor. Evet, bekliyorum.
- Hakan bir süre daha kararsızlık içinde çevresine bakındı, sonra gözlerini Çamlıca Televizyon Vericisi’nin kırmızı ışığına dikerek konuşmaya başladı (görelim bakalım ne soyladı):
- Biz burada can derdindeyiz, sen tutmuş telefon faturasından söz ediyorsun. Kusura bakma ama beni ölüme itmeye hiç hakkın yok. Zaten ne verdin ki ne alıyorsun? Yazarımızsın dedik bağrımıza bastık, yuh be, olmaz olsun böyle yazar. Millet gül gibi yaşıyor, biz burada sürünüyoruz. Para-pul yok, doğru dürüst bir blucinimiz yok. Sonra gümrükten FM’li walkman bile arakladım, beni şöyle hali vakti yerinde bir ailenin yanına ver diye – sonuç? Yine memur babaya talim. Hiç olmazsa iyi bir kız ayarlasaydın.
- Melodram yaratmanın gereği yok Hakan, burada biz bizyiz. Nesini beğenmiyorsun Ferhunde’nin? Taş gibi kız işte.
- Bırak allasen, iyi kalpli, iyi niyetli, tamam, ona birşey demiyorum da biraz salak. Epey salak. Resmen aptal. Üstelik sivilceli. Sende uyum anlayışı hiç gelişmemiş, kurs filan görmem gerek. Ben 25 yaşında yakışıklı, akıllı ve yetenekli bir gencim – haa, sonra aynı anda keman çalıp kitap okuma dalgası da nereden çıktı? Senin garip kaprislerine uyacağız diye anamız ağlıyor. Ayrıntılarla uğraşmaktan ana temayı mahvediyorsun.
- Hakan ağzını topla ve de taş koy. Sana neler yapabileceğimi unutman pek hayırlı olmaz. Sabrımı taşıрма. Örneğin sen Ulan Bator’da keçileri otlatırken kafana bir göktaş düşürebilir, seni kör ve sağır yapıp düşen yıldırımları fark etmeni engelleyebilir ve yağmurdan kaçarken sığındığın ağaca on megawattlık elektrik verebilirim, maddenin varken birden nasıl yok olduğuna iyi bir örnek oluşturursun. Sonra söylemedi deme.
- İyi be, iyi be, vur ulan vur, felek vurmuş, bir de sen vur.
- Hakan, benim üçüncü adım Felek olur, sanırım bir kavram karmaşası içindesin.
- Neyse işte. Bak şimdi beni iyi dinle-
- Sen beni iyi dinle. Bundan sonra benle konuşurken daha saygılı olacaksın ve “siz” diyeceksin, anlaşıldı mı?
- Anlaşıldı sayın Siz. Bakınız şimdi beni iyi dinleyiniz: Zerrin, Murat, Onur ve Gözde’yle konuştuk bugün ve eğer bizi bu bayık ortamdan kurtarıp daha renkli bir yere vermezseniz greve gitmeye karar verdik.
- Demek benden habersiz, ayaklanma girişimi toplantısı ha. Yerim ulan sizi.

- Blöf yapıyorsun. Bende üç as var.
- Zaten dün başka bir yazardan daha teklif aldık, bu üçüncüsü. Buranın tek yazarı sen değilsin, ya şartlarımızı kabul edersin, ya da biz gideriz.
- İş ciddiye bindi, iyi mi? Karakter bozuntusu şu sübyan bana kafa tutuyor. Ateş olsan cürmün kadar yer yakarsın be. Karakterler Sendikası olmasaydı ben sana yapacağımı bilirdim ya, neyse. Biraz alttan almalı. Hep böyle olur zaten, benim kaderim bu, bir öykü filan yazmaya kalkarım, adamlardan birisi hemen tozutup saçmalamaya başlar, ayrıcalıksız hep böyle. Kahpe felek. Hayır ben zaten kavun da sevmem ki...
- Ee, tabii haklısın Hakancığım ama bir de benim açımdan düşünsene. Herkes senin gibi bol para, güzel kızlar, heyecanlı ve renkli ortamlar isterse benim halim ne olacak? Nerede kaldı o zaman bu işin gerçekçiliği? Sıradan, günlük olayları öyküleştiren okuyucuya kendini gösterme durumu? Arada sırada bir-iki kişi acı çekecek, düş kırıklığına uğrayacak, haksızlıklarla karşılaşacak ki biraz varyete olsun, çizdiğimiz resim pespembe olmasın.
- Ya çok birşey istemiyorum ki senden, sizden, “Hakan’ın dersleri iyiydi, babası zengindi ve güzel, zeki bir kız arkadaşı vardı” diye yazsan kalemin mi biter yani?
- Yazamam çünkü o cümlede sözü edilen kız arkadaşın sana mı yoksa babana mı ait olduğu açık değil, kurgu hatası var. Bizim de meslek onurumuz var (icabında, çaktın?).
- Allahaşkına biraz ciddi olamaz mısınız? Konu beni bazı kişisel yönlerden ilgilendiriyor da.
- Tamam, tamam. Hakan bak, bu iş benim ekmek salım, yazdıklarımla geçiniyorum ben. Zaman zaman sokaklarda dolaşır, pencere altlarında yazmaya başladığımda insanların camlara çıkıp yazmayı kesmem için para attıkları da olmuyor değil, ama bunu ancak gerçekten çok darda olursam yaparım. Şimdi diyelim ki senin istediğini yaptım, ne olacak o zaman, senden sonraki karakterler de aynı koşulların kendilerine sağlanmasını isteyecekler. Dışarıdaki insanları, okuyucu kitlesini düşün, adam alacak kitabımı, kendi yaşamına bakacak, sonuçta da onunla kafa bulduğumu düşünecek. Neden? Çünkü benim yazdıklarımla karşılaştığında kendi yaşamı çok boktan gelecek adama! Her benim kitabımı okuduğunda aynı şey, aynı şey. Ee, adam da mazoşist değilse enayi yerine konmaktan ve rencide edilmekten hoşlanmayacak, bir daha da benim yazdıklarımla okumayacak. Bilmem anlatabildim mi?
- Öf, amma konuştum ha ve ben neyim be. Hakan (25) bir üniversite öğrencisidir ve mor, kendisine çok yakışmaktadır.
- Hakan başını öne eğmişti, düşünceli görünüyordu.
- Hakan ne düşünüyorsun?
- Müneccim miyim, nerden bileyim? Yazar olan sensin, düşünce balonunu boş bırakırsan elimden birşey gelmez. İyi be, kendi işini de bize angarya et bakalım. Zaten kafam bozuk...
- Afedersin.
- Şimdi beni öldürüyorsun sonuçta, öyle mi?
- Niye öyle diyorsun Hakancığım, sen hiç ölmeyeceksin ki, bu öykü seni her zaman yaşatacak, yaşamın sıradanlığından kurtulmaya çalışan bir genç olarak yazın tarihine geçeceksin. Hadi artık, hazırsan bu işi bitirelim.
- Dur, dur bir dakika canım, acele işe şeytan doldurur... Bir anlaşma yapalım: bundan sonra yazacağın ilk romana beni de al, öyle başrole filan gerek yok, sade bir şeyler olabilir, yeter ki eli yüzü düzgün, biraz da özgün olsun ve sonunda ölmeyeyim. Tamam mı, söz mü?
- Birşeyler yapmaya çalışırız...
- Söz ver.

– Hakan buna söz veremem, zaman neler gösterir, bütün vücuduma Allah korusun felç iner belki de bir daha hiç yazamam, belli olmaz ki. Biliyorsun gerçekçilik kaygısı olan yalnız ben değilim. Kesin birşeyler söylemek güç.

– Öyleyse ölmeyi reddediyorum.

– Hakan bunu yapamazsın.

– Ölmüyorum işte, sıkıysa öldür.

– Çocukluk ediyorsun. Bak, karakter istemek için sendikaya başvurduğumda sizle toplu sözleşme yapmıştık. O sözleşmenin üçüncü maddesi aynen şöyle der: “Karakterler, konu oldukları ya da bir parçasını oluşturdukları yazın ürünü boyunca tümüyle yazarın emrine girerler; 4. maddede açıklanan namus ve ahlakla ilgili hususlar dışında, yazarın istek ve iradesi doğrultusunda yönlendirilmeyi kabul ederler. Yaşam ve ölümle ilgili ve 4. madde kapsamına girmeyen tüm konularda yazara bağımlıdırlar.” (Çok iyi anımsıyorum değil mi, sözleşmeyi ben yazdım da.) Bu kadar. Şimdi son duanı vs. yap – ama sen dua da bilmezsin, öyleyse çişini yap, yol hali.

– Bunu kabul etmiyorum. O sözleşme beni bağlamaz, okumadan imzalamıştım.

– Bu devirde okumadan aşk mektubuna bile imza atmayacaksın. İyi yolculuklar.

– Dur, bari boğularak ölmeyeyim.

– Zaten darbenin şiddetiyle öleceksin.

– Emin olmak istiyorum. Hiç olmazsa şu kadarcık iyiliğin dokunsun. Boğulmaktan nefret ederim; Steinbeck’in romanlarından birinde boğularak ölmüştüm, Allah’ım ne korkunçtu...

– Uçtun yine, Steinbeck’in hiçbir romanında Hakan adında birisinin olduğunu sanmıyorum.

– O zamanlar adım Tom’du.

– Pekala, pekala, suya tam çarptığın anda oradan şu elektrikli balıklar var ya, adı neydi, işte onlardan bir tanesi geçsin ve yükünü sana boşaltsın, oldu mu?

– Bugün elektrikli günündesin yine, evde kesinti mi var?

– Sululuğun gereği yok. Kendine dikkat et. İyi günler. Sıradaki.

Çok şükür bunu da atlattık.

Şimdi bazı fesat okuyucular, “bunca iş olurken köprünün üzerindeki insanlarla Atilla Cengiz Beye ne oldu?” diye sorabilirler. Çekinmeyin, buyrun sorun. Efendim, Hakan’la aramızdaki söyleşi düşünce hızıyla gerçekleştiğinden (bkz. Mandrake, cilt 123, “Kobra’nın İntikamı”), izleyiciler, pardon insanlar, hiçbir şeyin farkına varmamışlar, Hakan’ın dümdüz düştüğünü gördüklerini sanmışlardı. Bu bir cinayetti ve faili (ben değil, Atilla Cengiz Bey), toplumu bu tür olaylardan korumakla görevli bir memurun ta kendisiydi. Şimdi ise gülümseyerek gişelere doğru yürümekteydi. Buna can dayanmazdı, her an bir katliam çıkabilirdi; sorumlu bir yazar olarak bu duruma el koymam gerekiyordu:

Köprü sessizliğe gömülmüştü. Atilla Cengiz Bey, insanların sessiz bakışları altında (gürültülü bakışlar henüz icat edilmediğinden) gişelere doğru yürümeyi sürdürdü. Ancak çok yavaş yürüyordu; acelesi olanlar, ses çıkarmaları yasak olduğundan kaş-göz işaretleriyle Atilla Cengiz Beyin rol çaldığını, böyle giderse perdenin sekizden önce kapanmayacağını, evde çoluk çocuğun beklediğini, birşeyler yapmam gerektiğini bana anlattılar. Anlatmayı bitirdiklerinde o çoktan gişelere ulaşmıştı. Ancak şaşılası bir sürpriz –şeyanın doğası gereği– kendisini beklemekte: köprüden geçebilmesi için ne parası, ne de bileti vardı Atilla Cengiz Beyin. Kimsenin yapabileceği birşey yoktu, kader kazağın ön yüzünü bitirmiş, kollara başlamıştı. Atilla Cengiz Bey orada öylece kalakaldı, mesai arkadaşları da onu tutuklamak zorunda kaldılar. Zaten o herifin böyle birşey yapacağı taa başından belliydi (dedi arka’daşlarından biri). Yaşamının baharında bir genç yitirilmişti, ama öte yandan ve buna karşın toplum düzenini hedef alan ve

temele yerleştirilmiş bir dinamit lokumu (45) daha fazla zarara yol açmadan yakalanmıştı. Taksi şoförü yine parasını alamamıştı. Zeynep Kamil bir müşteri daha kaçırmıştı. Yaşam, tüm yazarlara karşın sürüyordu.

son timsahın kuşsal zembereği

Güneş, batarken pek çok şeyi yumuşak ve canayakın bir biçimde aydınlatıyordu, ama özellikle hükümet binasını: yirmi beş katlı bu yapı, yüksek olmasının yanı sıra çok da uzundu ve yan yatırılmış bir kibrit kutusuna benziyordu; kuzey-güney doğrultusunda uzanıyordu, doğu ve batıya bakan iki yüzü tümüyle camdandı. Bu yüzden, çoğu zaman aşılması olanaksız bir duvar gibi gözükmeye karşın, şimdi ikinci bir günbatımının gösterildiği bir perde işlevini görüyordu. Kibrit kutusu -duvar-perde, başkentin her yerinde görülebilecek şekilde, şehrin merkezine dikilmişti. Karınca-insanlar topluluğu, kimsenin sözünü etmediği ama herkesin bildiği (hep böyle olmaz mı zaten – en derin kurallar kemiğin iç yüzüne yazılır) çağdaş bir gelenek uyarınca, 21.30'a kadar hükümet binasının çevresinde bireysel olarak koşuşturmayı sürdürmüş, vitrinlere bakmış, yaşlı ve yabancı bir-iki kadın dışında kimse dilencilere sadaka vermemişti (“Ben devlet dairesinde çalışıyorum bütün gün; ya siz?”). Lokantalara girip çıkanlar garsonlara gülümsemiş, aynı kas hareketinin bireysel duvarcıklarda yansımaları gözlemiş ve düzenin sürdüğüne bir kez daha inanarak (akşam ibadeti) huzur ve diğer karınca-insanlarla uyum içinde kalelerine çekilmişti. Önüm-arkam-sağım-solum sobe.

•

“Son timsahın kuşsal zembereği.”

Parola doğruydu. Hükümet binasının kapısı, otomatik olarak on dördüncü kez açıldı – tümüyle olağandışı bir görüntüydü bu, daha doğrusu olacaktı, eğer gören birileri olsaydı. Ne var ki sokaklar boşaldıktan epey sonra, gece yarısı hükümet binasına on dört kişinin teker teker girdiğini doğrulayacak hiçbir tanık bulunamayacaktı.

Bodrum katında toplanan bu insanların hepsi otuz yaşın altındaydı. Şafakla birlikte düşmana saldıracak kamikaze pilotlarınıninkine benzer birşeyler paylaşıyorlardı sanki – garip bir dinginlik, cesaret ve inancın verdiği gurur; “gelecek” gibi, giderek daha az insanın (ki insanlar da azalıyordu) harcı olan bir soyutluğa tek gerçek olarak sarılmış olmanın ve bunu, var olacakları bile kesin olmayan insanlar için yapmanın getirdiği, “yalnızlıkta dayanışma” duygusu. Salonun, kapıdan uzak olan tarafında duran heybetli koltuğun çevresinde sessizce oturuyorlardı. Koltuk boştu.

Oia girdi içeri. Yaşını bilen yoktu, ama çok yağmurlar gördüğü belliydi. Çok ünlü bir bilim adamıyken savaş sırasında ortadan kaybolmuş, gizli bir ameliyattan sonra yeni bir yüzle tekrar ortaya çıkmıştı. O akşam binanın kontrol odasındaki ekrandan kapıyı gözleyip, parola doğru söylendiğinde gelen kişiyi içeri almış, sayı on dörde tamamlanınca da aşağıdaki salona inmişti. Yirmi beş yıldır buradaydı – işe ilk girdiğinde yerleri silmekle uğraşıyordu; on yıl içinde Temizlik ve Güvenlik Başsorumlusu olmuştu. Yapının her karışını gözlemlemiş ve gerekli sonucu kafasında bir yere not etmiş olmalıydı. Geçmişini yalnızca o salondaki on dört kişi biliyordu.

Diğerleri ayağa kalktı o geldiğinde, koltuğuna oturana kadar da ayakta kaldılar. Yalnız yaşına değil, bilgeliğine de saygı duydukları açıktı. Hepsi de temizlik ve güvenlik görevlisi olarak bu binada çalışıyordu, hepsi üniversite mezunuydu; felsefe, tarih, göstergebilim, sosyoloji okumuşlardı. Ancak hiçbiri, üniversite sırasında öğrendiklerini asıl eğitim saymıyordu; asıl eğitim, on yıl önce Oia'nın onları seçmesi ve işe almasıyla başlamıştı.

“Okulu bitirdiğim günün gecesi idi,” diye nasıl seçildiğini anlatmaya başlardı Uuue; esmer ve uzun boyluydu, çok iyi bir üniversitede tarih okumuştun, Oia'ya çok bağlıydı; “evdekiler uyuduktan sonra dışarı çıktım. Bunu uzun zamandır tasarlıyordum. Yağmur yağıyordu – iyice boştu sokaklar yani. Nereye gittiğimi bilmeden epeyce yürüdüm. Birlik Meydanı'nın

oralardaydım sanırım – birden karşıdan bir adam belirdi. Önce çok korktum, suçüstü yakalanmış gibiydim. Adam bana yaklaştı, iki adım kala durdu. Yaşlı olduğunu görebiliyordum. Yağmurdan sırlıklam olmuştu. Gözlerime dikti bakışlarını, ayakkabısını çıkarttı, başının üstüne koydu ve hiçbir şey demeden geçip gitti. Kalakaldım. Ertesi gece yine oradaydım, Oia da öyle.”

Grubun diğer üyeleri, söz buraya geldiğinde gülümseyerek başlarını sallardı. Hikayenin gerisi tümü için aynı olmuştu.

“Karınca-insanlar tarafından çevrelenmiş ve yalnız olmadıklarını bilmeyen, hatta insan olduklarını tam ayırt edemeyen insanları uyarmamız, uyandırmamız gerek,” demişti Oia, on yıl önce, yine bu salonda. “Süper-mekanikleşmiş, moron -altı hayvan- olmayanlar, ‘soykırım toplumsal bir erdemdir, çünkü cinayet kişisel bir suçtur’ ilkesine sıkı sıkıya bağlı. Bu soykırımı, gülümseyen yüzlerle, bize karşı yürütüyorlar. Yaşamak ve soyumuzu sürdürmek için savaşmak zorundayız. Sizler, bu savaşın önderleri olacak ve ‘ülke’ denilen bu coğrafi soyutlamanın köşelerine dağılacaksınız. Beynini korumayı başarabilmiş insanları bulacak ve büyük bir dayanışma oluşturacaksınız. Ancak bu şekilde varlıklarını sürdürebileceklerini; gelecekte çocuklarının hayvan-olmayan sürüsüne katılmasını, şimdi birleşirlerse önleyebileceklerini anlatmalısınız onlara. Yaşamın, yaşamaya değer olduğunu.”¹

Şimdiyse salonda sessizlik vardı. On yıl boyunca, bir temizlik görevlisi görünümünün içine saklanmışlar, zamanı geldiğinde neler yapacaklarını inceden inceye tasarlamışlar, araştırmışlar, tartışmışlar ve tüm bunları büyük bir gizlilik içinde yapmışlardı. Bu zorlu bir işti – daha en başında yakalanmak ve ölmek de vardı:

“O gün geldiğinde yapacağımız ilk şey, var olduğumuzu ve birşeyler yapacağımızı insanlara duyurmak olacak,” demişti Oia. Planı basitti: Hükümet binasının onuncu katında, doğuya bakan odaların on dördünün camlarına bir mesaj yazılacaktı – her odanın camına bir harf, örgütün üyelerinden biri tarafından, boyayla, şafaktan önce. Mesajın tamamını yalnızca Oia biliyordu; diğerleri, onun bilgeliğine olan sonsuz güvenleriyle, mesajı hiçbir zaman öğrenmek istememişti; herbiri, yalnızca kendi yazacağı harfi ezberlemiştir, diğerlerine bu harfi söylememiş, onların harflerini öğrenmeye çalışmamıştı. Güvenlik için gerekliydi bu.

Herkes Oia’ya bakıyordu. Yaşlı adam, hiçbir şey söylemeden, kıpırdamadan oturuyordu. Her şey hazırды.

“Kapıda birisi var,” dedi Aei – kontrol odasından geliyordu. Erkene alınmış bir infaz haberi gibi yankılandı sesi salonda, herkes şaşkınlığa kapılmıştı. Oia kalktı, yukarı çıkıp binanın girişine gitti.

“Kimsiniz?” diye sordu dışarıdaki gölgeye.

“Siz Temizlik ve Güvenlik Başsorumlusunu musunuz?”

“Evet.”

“Yarınki falınızı getirdim.”

Oia kapıyı açtı, zarfı aldı. “Teşekkürler,” diyerek yeniden kapattı kapıyı.

Salondakiler, heyecan içinde, ayakta onu bekliyordu.

“Ne oldu?” diye sordu Aei.

Oia koltuğuna oturdu, zarfı açtı.

“Yarınki falımı okuyorum.” On dört gence yeniden baktı. Okumaya başladı:

“Ona daha çok ilgi göstermelisiniz. Paranızı sayın. Dişlere dikkat.”

Kimse konuşmuyordu. Gözler hala Oiadaydı. Ağır hareketlerle kağıdı katlayıp zarfa koydu Oia, uzun sakalını sıvazladı ve ayağa kalktı.

“İnsanlar bizi bekliyor. Yarın sabah mesajımızı öğrendiklerinde bu baskı ve soykırım döneminin son günleri başlamış olacak. Karınca-insan olmak, insanlığın kaderi olmaktan çıkacak. Ve

unutmayın: yarın bizim de son sabahımız olabilir. Ancak mesaj öğrenildikten, yayıldıktan sonra bunun önemi yok; biz olmasak da, savaşın kıvılcımı düşmüş olacak ve eninde sonunda yangına dönüşecek. Başlayabiliriz.”

On dört karaltı, onuncu katta, belirlenmiş odalara girdi ve herbiri, duvar büyüklüğünde cama, kendisine düşen harfi yazdı. Ardından on dört karaltı, Hükümet binasından çıktı ve camdaki yazıya ilk kez bakıp, gözyaşlarıyla onayladı. Herkes gittikten sonra timsahların sonuncusu Oia, küçük bir kapsülü ağzına attı.

Ertesi sabah başkentte, güneşin yumuşak ışığını, camlara dev harflerle yazılmış şu mesaj karşılıyordu:

ARGH EEK ZONG ECH

önemli bir edim

(Yazar, yaklaşık elli yıl sonra kendisi için “A Day In The Death Of”un nasıl olabileceğini düşünüyor.)

Bu da bir fikir. Güne başlamak için değişik bir yol, epey de anlamlı hani. Ulan buz gibi bu meret. Zor bir durum, evde çıt yok, herkes uyuyor, çıkaracağım en ufak ve saçma bir ses dangur dungur ayağa kaldırır insanları. Gerçi torunla aramız iyi, o duymazlıktan gelir ama damadın dilinden kurtulabilirsem aşkolsun. Bizim kız nereden bulup çıkarttı bu hergeleyi? Hay allah. Adamın işi gücü benle uğraşmak. Peder bey aşağı, peder bey yukarı. Peder senin babandır, giyerim keşiş cüppesini, görürsün o zaman. Bacaklarım dondu burada, kapıcı bey sabah keyfi yapıyor herhalde, bin defa söyledim sabah erken kalk, yak şu kaloriferleri, yataktan çıkınca insan hasta oluyor diye. Dinleyen kim. Kafa sallıyor hıyarağası, “he” diyor, yine yakmıyor. Ne oldu bana böyle? Hiçbir şeyin geldiği yok. Dün akşam sıcak çorba da içmiştim oysa. Sık dişini biraz. Diş mi kaldı be. Yaş altmış sekiz, yol bitti evladım, ne dişi. Vay anasını. Resmen altmış sekiz. Her gün aynaya bakarsın birşey demezsin de böyle en olmadık zamanlarda hayıflanırsın işte. Aferin. Aklın neredeydi şimdiye kadar, sayı saymasını da mı bilmiyorsun, otuz dokuzdan sonra kırk, altmış yediden sonra altmış sekiz gelir. Bana ne, gelmesin. Nasıl gelmesin, dünya bunun üzerine kurulu. Sayıların sırası karışırsa herşey batır. Amma matrak ha... Eyvah. Ne biçim öttü, borazan mübarek, kafama dikilecekler şimdi. Yavaş ol biraz yahu, insaf et. Ben ne yaptığımı biliyor muyum, tam gelecek gibi oluyor, bastırıyorum, hava çıkıyor. Ruslarla anlaşma imzalanmış, bize yeniden doğal gaz yollamaya başlayacaklarmış. İster misin adamlar doğal gaz diye –? Olur olur, kaç yüz milyon insan. Adamlar disiplinli, toplar toplar satarlar. Pek de zekisin. Çocukken de böyleydin zaten. Cin, cin. Ne oldu bizim kitap, şu “Benim Kitabım”? Senin o kitabı yazacağın filan yok, geberip gideceksin zaten. Hem kim okur senin zırvalarını, kim takar? Takmazlar, ayrıca da basmazlar. Muhteşem bir uyak, sen şair ol en iyisi. Hatta şayir. Sana da çok yakışır. Hiçbir halta yaramadık, hiç. Kitabı yazsaydım iyi olurdu belki. Biraz elle tutulur birşeyler bıraktım derdim. Ölmüş gibi konuşma. Otur yaz işte, işin ne. Doğru aslında. Kağıt almalı bugün. Her seferinde böyle yapıyorsun, alıyorsun bir sürü kağıt sonra yazmıyorsun. Evde iki ton kağıt var. Stokçuluktan içeri atacaklar... Oh be, bir parça çıktı sonunda. Fazla ses de çıkarmadı. Duymamışlardır. Bir çocuk yapmayı becerdik, o da gitti kiminle evlendi. İnsana böyle sabah sabah koyuyor. Kafa daha bir iyi çalışıyor. Ulan be, geçti gitti herşey. Memleketi bile kurtaramadık. Okuldayken kurtaracaktık ama. O gün yağmur yağmıştı. İptal. Onu da beceremedik. Böyle gideceksem yuh olsun. Toruna anlatmalı bunları. Allah kahretsin, tam bunalımlı bir ihtiyarım. Çocuk daha kaç yaşında, ne anlar. Yazmalı, başka çaresi yok. Bu yaştan sonra uğraşa didine kalem tutmak da zor geliyor babacım. Komşudaki kıza söylesem, günde yarım saat, bir saat gelsin, ben söylerim o yazıya geçirir. “Benim Kitabım.” Akıllı kız. Yirmi yaşında, epey de güzel. Uzun boylu. Kapa çenenen rezil herif, her dakika ayna mı tutmak lazım sana. Koca bunak. Kızın adını bile aklında tutamıyorsun, sonra da gelmiş... Bu sefer mutlaka duymuşlardır. Ne biçim ses çıktı öyle. Taş atıyoruz sanki. Neden bu aletleri ses çıkarmayacak gibi yapmazlar? Rezalet. Her tarafım su oldu be. Komşunun kızını da tavlayamadık. Tavlamak ha, ettiğin lafı kulakların duysun, ahlâksız herif. Biraz utan. Biraz... Ahh ahh. İç çekmesini beceriyorum ama. Helal olsun. Günaydın. Otuz yıl önce başlaman lazımdı hayıflanmaya ki, birşeyler yapacak zamanın olsun. Üstelik de akıllı geçinirdim. Acıklı komedi. Kalkalım, bu seferlik bu kadar. Hale bak. Kışındaki kıllar ağarmış, hala kıza kitabımı yazdırsam mı diye düşünüyorsun. Yazdırsan ne yazar. Ye, iç, zıbar, geber işte. Torununla bir-iki defa oyun

oyinarsın, arada bir bahşış verirsın, belki seni iyi anar. Hadi bakalım, güle güle... Dur yolcu!
Bayanlar baylar, bu şaheseri görmeden geçmeyin. Müthiş bir başarı. Dev bir anıt. Sanatçının anal
döneminden izler taşıyor. Kes. Uyanırlarsa uyansınlar. Çek şu sifonu.

mukaber*

Adımı söylemiş miydiniz size? Söylemiş olmalıyım, değil mi, sayfalar ve sayfalar önce. İnsanın kendisini tanıtmadan yazmaya başlaması büyük bir ayıp. Bu ayıbımdan ötürü hepinizden özür diliyorum: ben Mukaber.

Bir-iki haftadır temizliğe gelen bir kadın vardı. Dün, bir daha gelmemesini söyledim. Yalnız olmam gerek. Evde benden başka kimse kalmadı. Hiç dışarı çıkmıyorum, gün boyunca yazıyorum, yazdıklarım sıkılıyor, yine yazıyorum. Daha çok yaşadıklarımı ve bu bağlamda oluşan ya da oluştuğunu sandığım, oysa beynime başkaları tarafından işlenmiş olan, her parçası bir başka insana ve o parçalardan yapılan bireşimin patenti de başkalarına ait olan, bu nedenle iyelik ekiyle süslemekten utandığım düşüncelerim bu yazdıklarım. Bunun pek fazla süremeyeceğini düşünüyorum ama nasıl ve ne zaman biteceğini, bittikten sonra neyin başlayacağını ya da bir şeyin başlayıp başlamayacağını bilmiyorum. Kapıcı Hasan Efendi gerekli şeyleri alıyor bana çarşıdan – pek birşey de gerekmiyor zaten; yiyecek, tuvalet kağıdı filan. Gazete aldırmiyorum, çünkü param sınırlı. Gazete okuma refleksim de günden güne zayıflıyor bu yüzden. Konuya dönüyorum.

Ankara'dan döneli bir ay, Nisan çocukları alıp gideli iki buçuk hafta oluyor. Ankara'ya gitmemin nedeni kendimden kuşkulananmam, suçlu pekala ben olabilirdim – gerçeği ortaya çıkarabilmem için evden uzaklaşmam, bir süre yalnız kalmam gerekiyordu. Karıma ve iki çocuğuma haksızlık etmek istemiyordum kesinlikle. Ancak doğruyu söylemek gerekirse, onlara haksızlık ediyor olabileceğim, çok sonra aklıma geldi – uzun bir süre aklım başımda değildi çünkü; ne yaptığımı, ne yapmam gerektiğini bilmiyordum, sağlıklı düşünemilmekten uzaktım. Bir gece aniden mi başlamıştı herşey, yoksa hep böyle olagelmişti de ben mi fark etmemiştim: bir akşam, yemekten sonra –güzel bir yemektir, Nisan oldum olası iyi bir aşçıydı– banyoya girdim. Yemeklerden sonra el yıkamak gibi bir alışkanlığım vardır, bana öyle öğretmişlerdi; yoksa rahatsız olurum. O yüzden elimi-ağzımı yıkadım, aynada kendime gülümsedim –çok güzel de gülümserdim ayrıca– tam ellerimi kurulaçaktım ki birden irkildim: elimde tuttuğum havlumu, ellerimin ıslaklığını emmek şöyle dursun, daha da ıslatacak denli nemliydi. Yapış yapış, hareket eden bir hayvan tutuyordum elimde sanki. Çatalıma taktığım salatada kurt olduğunu, ağzıma dört-beş santim kala fark etmiş gibi oldum. Kendimden geçmişim – çocukların kapıya acımasızca vurmalarıyla gözlerimi açtığımda yerdeydim. Ağzımın kenarlarında kustuklarım duruyordu. Kalkıp banyodan çıktım ve hemen yattım – bitkin hissediyordum kendimi. Ertesi sabah kahvaltıda kendime öfkelenmişim. İnsan abartabilirdi ama bu kadarı da olmazdı ki canım. Sen tut, havlunu ıslak diye bayıl. Kimseye anlatma, gülerler adama. Sırf gülseler gene iyi, aşağılanırsın, maskara olursun, en iyi arkadaşların burnunu sıkırlar senin, gibisinden söylenmiş olmalıyım. Söylendim mi böyle söylenirdim.

“Nisan, merhumu nasıl bilirdiniz?” diye sordum karıma.

“İyi bilirdik. Kim ölmüş?”

“Kimsenin öldüğü yok. Kendimden söz ediyorum. Sence ben normal miyim?”

“Oturduğumuz semtin insanlarına kıyasla oldukça.”

Bildiniz tabii, Bakırköy'de oturuyoruz (duk; bu görevi artık yalnızca ben yerine getiriyorum.)

“Kötü bir espriydi Nisan.”

Kötü bir espriydi.

Ekmeğine yağ sürmekte direktmesine karşın, bir kere daha denedim.

“Çok ciddiğim. Beni tanımasan da yolda karşıdan gelirken görsen, ‘işte normal bir insan’ der misin? Ne bileyim, şimdiye kadar kimse benimle anket yapmadı, ortalık anketten, kamuoyu

yoklamasından geçilmiyor, bense tek birine katılabilmiş değilim. Artık bir ayağım çukurda, şunun şurasında kaç yıllık ömrüm kaldı ki? Bir ankete girmeden ölen milyonlarca insandan biri olmak istemiyorum, evrenin bir köşesinde yitip giden bir nokta olmak istemiyorum. Anlıyorsun değil mi?”

“Öyle bir şarkı vardı... Tabii ki normalsin hayatım. Televizyondaki yerli dizileri beğeniyor musun?”

“Hayır.”

“Bak gördün mü?”

Haklıydı herhalde. Nisan’ın sözleri insanı her zaman yatıştırırdı. Anket olayı da, uçan daireler gibi, açıklanamayan ama pek de kafaya takılması gereken birşey olmalıydı.⁷

Anımsadığım kadarıyla kahvaltıyı bu rahatlıkla bitirdim. Ancak kalkıp ellerimi yıkadıktan sonra havlumu elime aldığımda yine aynı şey başıma geldi. Yerden kalktığımda başımda bir şişlik vardı; düşerken başımı klozete vurmuş olmalıyım.

Benim havlumu, benden başka birilerinin daha kullandığı açıktı, bu ıslaklığın başka bir açıklaması olamazdı. “Başka birileri” diyerek sorunu belirsizleştirmenin bir anlamı yok – ya Nisan’dı bu, ya da çocuklardan biri. Yapılacak şey belliydi: mutfağa gittim; Nisan bulaşıkları yıkıyordu, çocukları da çağırdım. Televizyonda çizgi film vardı, gelmek istemiyorlardı. Çok önemli birşey söyleyeceğimi, gelmezlerse de televizyonu kapatacağımı ve çizgi filmi ancak rüyalarında göreceklerini söyleyince, gönülsüzce de olsa kalkıp geldiler.

“Efendiler,” diye söze başladım, “bugün buraya çok önemli bir soruna hal çaresi bulmak için intikal etmiş bulunuyoruz.” Kimseden çıt çıkmıyordu. “Biraz önce banyodayken şu meseleyi müşahede etmiş bulunuyorum ki, aile fertlerinden bazıları, kendilerine tahsis edilmiş şahsi havluları kullanmamakta ve fakat diğer fertlerden bazılarının havlularını istismar ve suistimal etmekte sakınca görmemektedirler. Lütfen herkes kendi havlusunu kullansın.”

Bu sözlerimi inanın büyük bir acıyla aktarıyorum. Konuşmalarımda altı çizili bir mizah ögesi vardı, kuşkusuz dikkatinizi çekmiştir. Öyle yaşıyorduk – yani içten gelen bir hafife alma, hafifçe alay etme, dalga geçme duygusuyla doluydu yaşantımız. Bizi yenebilecek, alt edebilecek hiçbir kasvetli güç yoktu – kendimize güveniyorduk. Biz dediğimiz yalnız karım ve ben değil, oldukça geniş arkadaş grubumuz ve genelde bu merkez grubun içinde olmayıp da merkezin yakın çevresini oluşturan, belli bir eğitim ve kültüre sahip olan ya da sahip olduğunu sanan, en azından öyle gösteren insanlardık “biz”. Oğuz Atay’a bayılıyorduk, birbirimize tutunamayanca tiradlar çekmekten büyük zevk alıyorduk. Böylece onu da yendiğimizi, bir eğlence aracı haline getirerek onu aştığımızı düşünüyorduk galiba. Acı olan da bu işte – daha iki ay öncesine kadar ben de bizdendim. Bu ani değişimi özellikle güneşin batışına doğru ve batışından bir-iki saat sonrasına dek fazlasıyla hissediyorum – aynanın karşısından kopmak, okul çağındayken sabahın köründe, saatin benliğime işlemiş zırlıtısıyla uyandıktan sora yataktan kalkmak kadar zor geliyor.

Kendime bakıyorum – gözlerim hep böyle miydi, altlarındaki şişikler hep var mıydı, küçükken mi kesmişim yanağımı? Bakıyorum, düşünüyorum – anımsamaya çalışıyorum. Kimi zaman bir ipucu bulduğum oluyor kendim hakkında, ama çoğunca başka ipuçlarını yalanlar oluyor bu, herşey karışıyor – hiç fotoğraf yok evde. Hiçbir şeyin yok. Yalnızca tencere takımının broşüründeki tencere fotoğrafları. Aman ne ironik. “Yiyecek, tuvalet kağıdı, filan”mış. Konuyu dağıtıyorum nokta. Kısa cümle kurabilmek çok önemli. Bir zamanlar yaşadığım günlerin mutluluğu ve bir Gülümseyiş’te özetlenebilecek temel yapısı, kimbilir belki yapaydı aslında, belki yanılttı ve dünyayı ve acılarını ve ölümlerini böyle bir kas hareketiyle ve gri hücre manevrasıyla alt etmeye kalkmak aptallıktı. Değildi demiyorum. Olabilir. Ama bundan hoşlanıyordum (duk) – şimdise bunun tümüyle dışındayım. Değiştirmeye gücüm yok sanırım;

isteyip istemediğimden de pek emin değilim. Artık yalnızca, yaşadıklarımı ve düşündüklerimi yazmayı istediğime karar vermiştim. Anımsatılır.

Nisan ve çocuklar bakıştılar, kendi aralarında hafifçe gülüştüler ve karım, güldüğünü görmemem için arkasını döndü, bulaşıkları yıkamayı sürdürdü; çocuklara da çizgi filmlerine dönmelerini söyledi. İlk o zaman kuşkulandım işte – sanki, sanki üçünün de banyoda bayıldığımdan, bunun da ıslak bir havlu yüzünden olduğundan haberleri vardı ve buna sevinmişlerdi. Bunu nasıl anlatabileceğimi bilemiyorum – çok kötücül bir karanlık bu. En sevdiklerimin, benim zayıflığımdan yararlanmaları, bana acı çektirmeleri. Havlu. Bilerek, isteyerek ıslatıyor olabilirler miydi havluyu? Bu nasıl kemirgen bir korkudur bilemezsiniz.

Dışarı çıkmıştım. Hava soğuktu; taze, canlı bir soğuk. Dünyaya iyice yaklaşmış güneşin, alçak ve daha birkaç ay alçak kalacak yörüngesinde günden geceye doğru yol alırken bir ara perdeyi aralayıp içeri bakmasıyla, havayı ısıtmasa bile, yazı anımsayan yapraklarda yoğun bir manevi baskı yaratması ve buna dayanamayıp, düşmeyi kabul eden her yaprakla birlikte bir yaprak daha yükselişim, Gülümseyiş'i bir parça daha canlı yansıttım. Galilei'nin kemiklerini sızlattım.

Kendime çeki-düzen vermeliydim. Bir filme girdim –filme değil elbette, sinemaya, filmi izlemek için. Türkçeme hakim olmalıyım. Film diyordum – Polanski'ydi yönetmen, olayların akışında önemli bir yeri olduğu için konusuna kısaca değineceğim: yeni evli ve birbirlerini çok seven iki genç, bir apartman dairesine taşınırlar. Komşuları yaşlı bir karı-kocadır. Genç çiftin dostlarından biri, yanlış anımsamıyorsam, büyücülükle çok ilgilenmektedir, pek çok kitap okumuştur bu konuda ve son okuduğu kitabı yeni evli dostlarına gösterir. Kız çok ilgilenir, büyücülerin hala var olduklarını ve şeytana hizmet ettiklerini öğrenir. Sonra kız hamile kalır. Komşuları olan yaşlı karı-koca ona çok yakınlık gösterirler; yaşlı kadın, kızı kendi hazırladığı güçlendirici bir içecek verir her gün. Ancak kız gün geçtikçe zayıflar, sağlığı bozulur; doktora gitmek ister – bu arada büyücülerle ilgili kitabı okumayı sürdürmektedir. Kocasını onu bir doktora götürür, ancak doktor, kızın hiçbir şeyi olmadığını söyler. Kız yaşlı komşularından kuşkulandır – yaşlı kadının getirdiği içeceği doktora götürür, ama doktor bunun bir zararı olmadığını, tam tersine içmeyi sürdürmesinin iyi olacağını söyler ve bir de ilaç verir. Sonunda kız, komşularının evinde doğurur – çocuk şeytanın ta kendisidir; anlaşılır ki kocası, büyücü olan yaşlı çiftle bir anlaşma yapmış ve doğacak çocuğu, şeytanın ruhuna vermiştir. Doktor da büyücülerdendir– içecek ve ilaç, şeytanın yeniden dünyaya gelmesini sağlamak için hazırlanmıştır. Kız, o büyücüler ayınınin ortasında tek başınadır; onlardan kaçamayacağını anlar, çocuğunu (şeytanı) emzirmeyi ve büyütmeyi kabul eder. Son.

Sinemadan çıktığımda neler hissettiğimi; güneşin orada ne aradığını ve neden hala gece olmadığını umutsuzca sorguladığımı tahmin edersiniz. Çocuklaştım: Polanski'yi arayıp, onların gerçek olup olmadığını öğrenmek istiyordum. Çok fark edermiş gibi. Buna benzer, şeytanca bir uzlaşmanın kurbanı olarak seçilmiş olabilir miydim? Eve mi gitmeliydim, eve gitmeli miydim, gidebilir miydim eve?

Sonunda gittim. Tabii gittim. Saçmaladığımı düşünüyordum herhalde. Ben de onların havlularını kullanmayı denedim. Yapamadım. Anlaşılmaz bir iğrenme duygusu kaplıyordu içimi her seferinde, oysa o havlular da karımın ve kendi kanımdan olan çocuklarımdı. Şaşkınlıkla kendi havlumun –yeşil, beyaz çiçek desenli bir Bursa Havlusu– dışında bir havlu kullanmadığımı fark ettim. Mantığımla bu aptalca soruna bir çözüm bulmaya çalıştım; başka havlular aldım, yanımda bile taşıdım – Charlie Brown'un kitabına girme hakkında başka birşey kazandırmadı bana. Elimden birşey gelmiyordu – yalnız o yeşilli beyazlı havluyu kullanabiliyordum, ama onu da ıslaklığı yüzünden kullanamıyordum işte. Görüntüsüne, varlığına bile dayanamaz olmuştum.

Bir hafta boyunca evdeki banyoya hiç girmedim. Caddenin biraz aşağısındaki alt geçitte belediye tuvaleti var, oraya gidiyordum gerektiğinde. Traş olmuyordum. Çok pis hissediyordum kendimi. Nisan ve çocuklar neşeliydi, ama ben yanlarında olmadığım zamanlar. Kızma birader oynarlarken odaya girsem eğlence kesiliyor, oyun toplanıyor, karım ya tuvalete girip kapıyı kilitliyor, ya da mutfığa saklanıyordu. Dört kişilik bir yalnızlığın içindeydim. Hele geceleri. İlk üç gece, arkama dönüp uyumasını bekledim, bana dokunmaması için kendi kendime yalvardım – Nisan doğum kontrol hapı kullanıyordu, yani kontrol onun elindeydi, ben de Polanski'nin etkisi altındaydım hala, sevişmekten korkuyordum. O uyuduktan sonra da uyuyamıyordum; yattığım yerde dönmekten ürkerek sabahı etmeye çalışıyordum. Güneş (ve dünya) benim istencim dışındaydı. Zaman yok olabilir mi?

Dördüncü gece dayanamayıp uyuyakaldım sonunda. Sabaha karşıydı, birden uyandım – hala karanlıktı her yer, uzaktan bir ezan sesi duyuluyordu (duyuyordum). Birşey vardı. Dehşetle doğruldum bir ıslaklık yapışıklık koku boşalmıştım uykumda mı? Gözüm karanlığa alıştı ve karanlığın ışığında Nisan'ın dudaklarındaki göz parıltısını seçtim.

Kuyunun dibindeki karınca bir gün otuz cm. yukarı çıkıp ertesi gün yirmi cm. aşağı inerse, altı metrelik kuyudan kaç günde çıkar?

Bir gün –unutmuş olacağım– banyoya girdim, aynadaki bombalanmış Londra imgesine tanımadan bakarken havlumunu elime aldım; kupkuruydu. Çok sevinmiştim – hemen traş oldum ve kuru havlumuna kurulandım. Tam bir umut diyecekken, o akşam her zamanki sahne yinelendi – havlu, elime aldığımda cıvık, peltamsi ve pis kokulu bir tarih öncesi yaratığına büründü. Hasta olduğuma inanmıştım. Hastalığımdan yararlanıp, tören öncesi oynatıp kurbanlarını, eğlendiriyorlardı. Evden dışarı attım kendimi, geceyi bir bankta geçirdim. İşlek caddenin tümüyle boşaldığı bir saati – birden aklım başıma geldi: havlunun ıslanmasının sorumlusu ben olabilirdim. Büyük bir pişmanlık ve suçluluk çöktü üzerime. Olanları bu olasılığın ışığında gözden geçirdim – evet, herşey uyuyordu. Belki de ben bilmiyordum havluyu nasıl kullanmam gerektiğini; çocukluğumda kimse bana bunu açıklamamıştı, göre göre öğrenmiştim – yanlış öğrenmiştim demek ki. Demek ki bu İnsanlık Mirası'ndan yoksun kalmış ve bunun acısını şimdi çekmeye başlamış, faturasını artık ödemek zorunda kalmıştım. Babama, anneme ve beni yetiştirmekte büyük katkısı olan babaanneme lanetler yağdırdım. Öfkeyle dolmuştum; hızlı hızlı yürümeye başladım. Birşeyler yapmalı, gerçek suçluyu açığa çıkarmalıydım. Sabah olunca işe gittim – büroda herkes yerli yerindeydi. Müdür Bey odasına çağırıldı beni, birşeyler konuşuldu – emin değilim. Aklımda kalan tek şey, Ankara'ya gitmem, orada bir hafta kadar kalmam ve çeşitli iş görüşmeleri yapmam gerektiğini söylemesi Müdür Bey'in. Bir an önce yola çıkmalıydım. Kabul ettim.

Çantamı almak için eve dönerken aydım aniden; evden uzak bir hafta geçirecektim, Ankara'da bir otelde. Eğer havlumunu yanıma alabilirsem, bir hafta boyunca onunla yalnız kalabilirdim; suçlunun ben olup olmadığı ortaya çıkardı böylece. Bildiğim bütün tanrılara yalvardım, eve gittiğimde havlumunu kuru bulayım diye, yoksa onu elime almaya cesaret edemezdim. Ayrıntılarla canınızı sıkmak istemiyorum – havlumla birlikte Ankara'ya gittim ve otele yerleştim. Günler çok yavaş geçti, Einstein'a bir kez daha inandım; iş toplantılarında aklım sürekli uzaklaşıyor, otel odamın kapısından geçiyor ve anahtar deliğinden havlumuna bakıyordu. Ayrılacağı gün geldi. Bir öğle yemeğinde iş bağlantısını sonuçlandırmam gerekiyordu, ama her yanıma ter basmıştı, gözlerim buğulanıyordu, otele dönüp havlumunu bir haftalık kullanım sonunda ne kadar ıslandığını görmek için sabırsızlanıyordum. Dediğim gibi bütün hafta boyunca havlumunu

kullanmış ama hiç fenalık geçirmemiştım – çok umut verici bir durumdu bu. Yemeğin sonunun nasıl geldiğini hatırlamıyorum; yemek sahnesinden sonraki sahne, odamdaki banyoya hızla girişim ve havlumu yerinde bulamayışım. Çılgına dönmüştüm – bu kahrolasınca ve adı batasınca havlu, sevgili ve canım havlum nereye gitmiş olabilirdi?

Duvara yaslanmış düşünürken kat hizmetçisi geldi – o gün ayrılacağımı bildirmiştim, çarşafı değiştirecekti. Tabii ya! Hemen otelin çamaşırhanesine indim, yığınla çarşaf, havlu, pantolon ve gömlek kirlisi arasında havlumu aramaya koyuldum. Ben sanki ölümsüzlük iksirini ararcasına heyecanla ortalığı birbirine katarken, o bir köşede, hafifçe gülümseyerek beni izliyor ve hiç ses çıkarmıyordu. Sonunda ben de onu gördüm. Uzun bir süre kıpırdayamadım yerimden; neden sonra yavaş yavaş onun yanına gittim, titriyordum – elime aldım. Hafifçe nemliydi ama onca kirlinin arasında durduğundan bu çok doğaldı. Sarıldım, kokladım (biraz ekşi kokuyordu elbette), öptüm. Masum ve normaldim.

Hemen İstanbul'a döndüm; sevincim yol boyunca sürmüştü, ancak eve beş yüz metre kala yolun sağındaki parkın yanından geçerken dank etti kafama: ben değilsem Nisan ve çocuklarımdı.

Karım ve öz çocuklarım, işkence ederek öldürmek istiyorlardı beni.

Arabadan inip parka girdim, bir yere oturdum. Çöktüm demek daha doğru. Saatlerce çöktüm. Koca binayı birkaç saniyede yerle bir eden teknoloji henüz bana ulaşmamıştı. Bir ara çevremi gördüm – yem atacak güvercini bile olmayan, sefil, ayyaş bir parktı burası. Tam bana göre yani. Yelkovan yorgun düştüğünde kalktım, sürüne sürüne eve yürümeye başladım – arabam olduğunu unutmuştum. Tükenmişim – yaşamın bana bunu yapacağını hiç düşünmemiştim. Nisan'a sarılacak ve beni öldürmesini isteyecektim eve gittiğimde.

Epey geç olmasına karşın sokaklar insan doluydu, satıcılar da evlerine gitmemiş, kestane, patlamış mısır, ithal ıvır-zıvır satmayı sürdürüyorlardı. Bütün bunlara dikkat etmişim demek ki, hala da anımsıyorum üstelik – şaşırtıcı. Tezgahında ithal mallar bulunan bir satıcı bana birşeyler gösterdi, almam için birşeyler de söyledi yanılmıyorsam. Oysa ben onu dinlemiyordum; gözüm, su tabancası büyüklüğünde ve su tabancasına benzeyen bir saç kurutma makinesine takılmıştı. Neden takıldığını ilkin ben de anlayamamıştım – sonra kavradım: cebe sığabilecek bir kurutma makinesi. Kurutma. Saç olması şart değil. “İyi kurutuyor mu?” diye sordum, kuruttuğunu söyledi satıcı, birşeyler daha. Ufak bir aletin böylesine dehşet verici bir komployu yıkabileceği aklınıza gelir miydi? Havlumu kullanmadan önce onu kurutabilecektim böylece. Makineyi hemen aldım, önce hızlı adımlarla, sonra koşa koşa eve gittim.

Kapı açıldığında nefes nefeseydim, ama bunun ne önemi vardı ki! Ben kazanmıştım. Üçü birlikte açtılar kapıyı. Zevkle izledim hala yaşıyor olmamın getirdiği şaşkınlığın ve zamansız kutlamaya başlamış olmanın verdiği yarıda kalmışlığın; bedenimin zaferle ışıldadığını gördüklerinde önce inanmazlığa, sonra da bozguna dönüşmesini suratlarında. Geri çekildiler. Burnumun ucunun titrediğini hissediyordum. Çantamdan havlumu çıkarttım, gözlerinin önünde öptüm ve onlara güldüm. Evet, alay ettim onlarla. Salonun ortasında dans ettim. Onları yendiğimi iyice anlamalarını istiyordum. Hasta değildim. Normaldim ve savaşı ben kazanmıştım. Erime sırası onlardaydı; beni yok edemeyeceklerini anlayınca bu evde fazla kalamayacaklardı. Havlumu astım ve yatıp uyudum.

sokakların kedileri üzerine notlar

İ.Ö. 6666 yılıydı şehrin kurtlara ilk çıktığı zaman; ayın siyaha, ulumaların mora boyandığı; kopkoyu gecenin içinde, bir hücre olsun ışık arayan insanların, bu karanlıktan korkan ama onu “bil”meyen gen soyunun, önüne geleni ateşe verdiği, ışık için, ateşi tüketircesine. Ve küre bile olamayan yuvarlağın üstünde kendine ait tüm izleri sildikten sonra, temiz bir ağaç yaprağına yeniden başlaması, yine aynı tarihe rastlar. Mor’un anlaşılmaz, o ölçüde de önlenemez bir yükselişle mürekkeplerin kanına girmesi, onları da mora dönüştürmesi, koridorlarda böylesine yankılanmasını gerektirir miydi, bilinmez. Bilinebilecek tek şey, gecenin renginin bilinmeyeceği ve tanımlanamayacağıdır.

Avril Daltan

“Cennetten Kovuluş”

Devrilen çöp tenekesinden çıktı, çevresine çabuk çabuk bakındı, kaldırımında yürürken durup onu izlemeye koyulan gözlemciyi süzdü bir süre, önemsiz biri olduğunu anladı ve duvar dibinden hızla yürümeye başladı. Durdu. Bir apartman girişinde top oynayan çocukların çığlıklarını yönetti kulaklarıyla bir süre, bir orkestra şefi gibi, ama sıkıldı tabii. Çabuk sıkıldı. Öyle olması gerekiyordu – uzun süre dikkatini vermesine degecek pek az şey vardı çünkü. Belki de birkaç saat önce, motorunu sakladığı beygirlerin hala orada olup olmadığını bu sokakta denemek isteyen bir gencin –genç olmalıydı, değil mi? ““ lik bir genç– arabası altında ezilen, boynundaki kan henüz tam pıhtılaşmamış soydaşının yanından kayıtsızca yürümeyi sürdürdü. Başını çevirip bakmadı bile. Belki gözlemci onu izlediği için. Bu sokaklarda ölen kediler en fazla bir gün yerde kalırdı. Ertesi gün, öldükleri yerde bulamazdınız onları. Nereye gittikleri bilinmezdi. Sorumlu sayılmayız elbette sokağın bir kedisi sonuçta arabadan ölmese açlıktan ölecek soğuktan doğa kanunu çöp tenekelerini didikleyip bir gün, bir saat daha canlı kalmaya çalışmak da hayat mı ölmüş kurtulmuş işte ama insansın ne de olsa kan görünce üzülmeden edemiyorsun. O da bir can taşıyor sonunda.

Her neyse bu can. Nasıl taşınır ki. Kim kimi taşıyor sonra.

Yani şehirler neden var: insan soyu ölümle daha az yüzleşsin diye. Kusursuz değil – henüz. Yakında. Sinemanızda. Israrla isteyiniz. Bu ezilen kediler de olmasa, ölüm hepten unutulacak. Televizyon çatışmalar gösterecek, kafalar kopacak, kimsenin kılı kıpırdamayacak. Yatılan divandan, mahmur gözlerle seyredilecek. Sevgili arsız ölüm. Ne kötü şeysin sen öyle. Olur mu beyler? Olmaz. Nasıl olmaz? Ee, bu işin depremi var, kasırgası var, savaşı var. Yaa. Var ya, çat orada çat burada, çat kapı arkasında.

Belli olmaz bu işler. Ama hal-i hazırda, bir kediler bulunuyor elimizde.

Burada amme hizmeti yapılmıyor efendim. Hayır, maalesef. Evet. Kim ne taşıyorsa, karşılığını alır. Ne döviz kuru beyefendi? Metafizikten söz ediyoruz. Tecimsel kaygılardan arının. Aşın bunları. Tabii, neden olmasın, atların yaptığı gibi. Olabilir. Yaşar Kemal’den okudunuz Anadolu’nun üç efsanesini. Şimdi de dördüncüsü, öyle mi? Kediler de durup dururken yapmıyorlar bu işi. Bir beklentileri var. Yoksa hobi olarak bile çekilmez Ölüm Sekreterliği. Ona anımsat, buna anımsat. Bayar.

Bekliyorlar dendi. Kim? Kediler. Neyi? Güzel bir soru. Arşivimizde bulunsun. Her hafta bir soru bitirelim.

Ancak kedinin, yani yürüyen ve gözlemcinin gözlediği kedinin, yerde yatan soydaşına ilgi göstermemesi için başka bir nedeni vardı. Gerçi o bilinçsiz bir militandı, ama bu, soy ağacının

şimdiki zaman uçlarında bulunan bu varlığın bir soy ağacının olduğu ve tarihsel bir görevin ağacın dallarıyla birlikte ilerlediği gerçeğini değiştirmez.

Kente insanla birlikte geldi kedi. Artık bilmiyoruz tabii, insanlar mı kurdu kentleri, yoksa kentler vardı da insanlar mı gelip yerleşti. İlk kentler yani? Sonuçta bu savaş, o gün başlayan savaştır: egemenlik savaşı. Ama bir garip. Bu konuda toplu bir bilince ya da bilinç-dışına sahip olanlar kediler çünkü, insanlar değil. Şehirleri ele geçirecekleri günü, ya da geceyi, sessiz bir sıkıdüzenle bekliyorlar. Duygusal zayıflıklara yer yok; çöp tenekesini paylaştığın arkadaşın düşman tarafından öldürüldü: bakmayacaksın. Çünkü tek şansları bu. Dayanmak. Cesedi kaldırmayacaksın – ne kadar durursa o kadar iyi. İnsan bu – güçlü ama zayıf – ezilen kediyi gördüğünde –varsın iki saniye olsun– irkilir. Bu irkilmeye güveniyorlar sonuçta. Küçük gediklere. Bin yıllık muhasebelere. Toplama çizginin çekileceğine.

Kedi duvarın dibine uzandı. Ön ayağını yalamak ve gözlemciyi izlemek için iyi bir yerdi burası. Bahanesi de öyle.

Hepsi birer kaplandır aslında. Sirk çemberine kısırılmış yasaklı bir şaman olan o alev kütlesinin gölgesini taşıyor hepsi. Öldürmesi kolaydır; ama ölen yalnızca kedidir, gölgesi değil. Kaplanlık ruhunu, “vahşetin çağrısı”nı, bir duvar üstünde tepenize atlayacakmış gibi durduğunda duyabilirsiniz, fısıltı olarak belki ama atlamaması ve neden olmasın az önce görülen filmin tadı unutturur bunu. Sonra bir gece uyandığınızda, yalnızsanız ve nerede olduğunuzu bilmiyorsanız, aradaysanız yani ve duyularınız elle tutulamayan bir sise benziyorsa, anımsayabilirsiniz.

Birleşik bir krallığa daha geçemediler. Feodal toplum aşamasındalar. Derebeyleri var her sokakta, kimileyin bir mahallede. Aristokrasi de mevcut ama etkisiz.

Gözlenen kedi bunların farkında değil büyük olasılıkla. Şehri ele geçirmek bir kavram olarak oluşmamış onda, yap denileni yapıyor, gördüğünü, işe yarayanı. Ele geçirmek işe yaramıyor oysa. Belki de yarıyor ama anımsamıyor. Önceki gece sevişirken, pencereden atılan sabunu bile anımsamıyor ki artık. Ancak tarihin ileriye doğru anımsanması söz konusu olabilir belki: her kedi, yaptığı şeyin ne olduğuna ve neden yaptığına aldırmandan yapıyorsa, genlerine işlenmiş, geleceğe ait bir anı var demektir. Ulaşılabilecek noktayı, ulaşılmış nokta olarak yaşatan birşeyler. Şehirler onların olduğunda –kimbilir, insanlar artık olmadığına belki– diyecekler ki, “buraya daha önce gelmiştik biz.” Déjà vu. Ama çıkaramayacaklar bir türlü, ne zaman, nasıl? Gelmemişlerdi çünkü – yalnızca geleceğe ait bu anıyı, bellek bağlarında taşımışlardı kuşaklar boyunca. Belki de bundan önceki tarihte, bundan önceki evrende, yani bilimsel kılıklı bir açıklama gerekiyorsa, bir önceki Big Bang’den sonra ortaya çıkan yaşamda, değişik biçimlerde de olsa, insanlık ve kedilik bilinçleri benzer koşullar altında karşı karşıya geldi, ama bu kez üstün olan, hükmeden kedilik bilinciydi. O zamanda yaşamı oluşturan moleküller, şimdi belleğin bir parçasıysa ve silik bir iz bile değilse de o yaşam, kedilerin gururlu ve gelecek için sabırlı olmasına yeter bu.

Gözlemci, yetişmesi gereken otobüsü düşündü. Yürümeye başladı. Duvar dibindeki kedi, kayıtsızca onu izliyordu. Hayır, uyuyordu. Belli değildi. “Ama uzattın,” dedi gözlemci, “kedilerden korkuyorum,” desene açıkça.”

olasılığın yaşamında bir gün

O sabah erken kalkan Almanya Devlet Başkanı Weisszucker, yalnız başına bir kahvaltı yapmak üzere yemek odasına indi. Kahvesine iki kaşık toz şeker atıp karıştırmaya başladı; ancak bu günün, diğerlerinden beklenmedik bir şekilde farklı olacağını bilmiyordu. O yüzden, şeker taneciklerinin küpler halinde birleşip kuru olarak fincandan dışarı fırladığını görünce çok şaşırıldı. Kahvesini karıştırmayı bıraktı haliyle, ama koyu renkli sıvı, fincanın iç kenarıyla sürtünmesi sonucu durması gerekirken dönmeyi sürdürdü ve yeterince ivme kazanıp Başkan'ın suratına yapıştı. "Verdammt!" diyen Başkan, bu tepkisinde son derece haklıydı.

•

Aynı sıralarda ABD Dışişleri Bakanı Shoes, verdiği davette, direnişe geçen ve çözülmekte ısrar eden ayakkabı bağlarıyla uğraşıyordu ve "Shit!" demesi hiç de kötü karşılanmadı.

•

Birşeylerin ters gittiği belliydi, ama ne kadar ters gidebileceğini anlamak için biraz daha zamanın geçmesi gerekiyordu.

O güne dek dünya üzerindeki herşey, olasılık kanunlarının belirlediği davranış biçimlerini göstermiş ve bilim adamlarını, özellikle de matematikçileri çok memnun etmişti. Eğer bu olayın gerçekleşme olasılığı milyarda birse, o olay genellikle olmuyordu. Bu şekilde neyin olup neyin olmayacağı, çok ufak bir hata payıyla doğru olarak tahmin edilebilmişti şimdiye kadar. Alman Başkanı'nın kahvesine şeker atıp karıştırdığında şekerin şimdiye kadar her seferinde erimiş olması, olasılık kanunlarının termodinamiğe uygulanmasının bir sonucuydu. Ama alışkanlık, bazı yanlış yorumlamalara ve bazı gerçeklerin gözardı edilmesine yol açmıştı. "Milyarda bir", hep "sıfır" olarak yorumlanmıştı, edinilen tonlarca deneyimin sonucunda. Yani bir milyar defa beklendiği gibi gerçekleşen bir olayın, bir kere de saçma sapan bir şekilde gerçekleşebileceği unutulmuştu. Ve ne yazık ki bu unutkanlığın hesabının verilmesi gerekiyordu. Şimdi.

Milyarlarca yıldır, yüz milyarlarca gündür olasılık kuramının geleneksel yorumuna sadık kalan dünya, o gün resmen sapıtmıştı ve bundan büyük bir zevk alıyor gibiydi. En olmayacak şeyler hemen oluveriyordu. Herşey tersine dönmüştü: olması olanaksız gözüken herşey, birer ikişer olmaya başlamıştı. Gece ve gündüz kavramları yok olmuştu örneğin; gökyüzü bir kararıyor, bir aydınlanıyordu; rengarenk yıldızlar parlarken birden on beş tane ay çıkıyordu ortaya. Her şey dev boyutlu bir ışık ve renk gösterisiydi sanki. Daha küçük boyutlarda da garip şeyler olmuyor değildi: Meryl Streep, aynı anda beş yüz evde "streep-tease" yapmak zorunda kalmış ve epey yorgun düşmüştü.

Birkaç dakika süren bu panayır havası, yerini hemen bir dehşet ortamına bıraktı. Dünya yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı:

Her yandan felaket haberleri geliyordu: depremler, yangınlar, bin yıldır suskun dururken birden patlamaya başlayan yanardağlar, çöken binalar, batan gemiler... Güvenli sayılan herşey kazaya uğruyordu.

Mekanizmanın keşfedilmesi de pek uzun sürmedi: "Bu iş kesin olmaz," diye düşünmek, o işin olması için gerekli ve yeterliydi. Aynı şekilde, "bu iş kesin olur," diye düşünmek, işin olmamasını sağlıyordu. Normal koşullar altında bunun çok saçma olduğu açık, ancak "milyarda bir" in bir'i gelip çatmıştı ve yumurta kabuklarını kapıdan ayıklamaktan başka çare yoktu.

Birleşmiş Milletler derhal toplantıya çağırıldı. Bütün devlet başkanları ve diğer temsilciler telaş ve endişe içinde Genel Kurul Salonu'nda yerlerini aldı, ama uzun bir süre çaresizlik içinde çevrelerine bakılmaktan başka birşey yapamadılar. Gerçekten de çaresizlik trajik boyutlara ulaşmıştı ve bu durumla alay edercesine, mikrofonlar kendi keyiflerine göre çalışıp çalışmamaya

karar veriyor, salonun ışıkları kaleidoskoplaşıyor ve kağıtları masanın üstünde tutmak için insanüstü bir çaba gerekiyordu.

Bu kaosun ortasında, dünyanın tehlikeli bir biçimde güneşe yaklaştığı haberi geldi.

Her kafadan bir ses çıkıyordu. Büyük bir umarsızlık yaşanmaktaydı. Milyonlarca kişinin ölümüne yol açan doğal (?) felaketler karşısında hiçbir şey yapmamak ve bunun ne zaman, nasıl sona ereceğini bilememek yetmezmiş gibi, bir de her geçen dakika güneşe biraz daha yaklaşmak, herkesin üzerinde çökertici bir etki yapmıştı.

Dışarıdaki keşmekeşi hakkıyla anlatmaya gücüm yetmediğinden, daha ele avuca gelen Genel Kurul'un duvarlarını sınır olarak benimsememi ve naklen yayını buradan sürdürmemi hoş görürsünüz umarım:

Salonda düzen kalmamış durumda. Bir grup delege, din ayrımı gözetmeksizin sağ tarafta toplanmış, dua ediyor. Devlet başkanları alt tarafta, kürsünün önünde toplu halde duruyor; hepsi önceden anlaşmışçasına kafasını sallıyor ve arada sırada herhangi bir noktaya bakakalıyor. Birkaç delegenin, büyük olasılıkla son saatlerinde küçük düşlerini gerçekleştirebilmek için Genel Kurul Salonu'nu terk ettikleri gözleniyor.

Genel Sekreter, göz yaşlarını tutamayıp, Dünya gezegeninin Güneş'e yaklaşmayı sürdürdüğünü ve iki saat içinde yeryüzünde sıcaklığın altmış dereceye yükselmesinin beklendiğini açıklıyor kürsüde. İnsanların beyinlerini denetlemenin ve onlara dünyayı kurtaracak şeyler düşündürmenin mümkün olmadığını, bu yüzden de yapılacak birşey olmadığını ifade ediyor.

Sol balkonda bir kaynaşma var: Sri-Lanka'lı bir delegenin şu durumda bile Raquel Welch'le sevişmeyi düşünüyor olmasının, Tanzanya'lı bir delegeyi çileden çıkarttığı anlaşılıyor. Salonda, delegelerin dışında pek çok kadın ve çocuk var, devlet adamlarının aileleri olmalı. Herkes kederli. Bekleyiş sürüyor.

Mikrofonlar yeniden çalışmaya başladı. Genel Sekreter Kürsüde, düzeni sağlamaya çalışıyor. Postacı kılıklı bir adam kürsüye doğru geldi. "Başsorumlu siz misiniz? Yarınki falınızı getirdim de," dedi Genel Sekreter'e. Yanlış öyküye geldiği için yaka paça dışarı atılıyor şimdi.

•

Aradan yalnızca bir saat geçti ama Einstein bile, göreceliğin bu kadar abartılabileceğini düşünemezdi sanırım. Saniyeler korkunç bir hızla geçiyor ve fakat zaman ilerlemiyor. Az önce toplu bir günah çıkarma sahnesi yaşandı. Yirmi beş ülkenin delegeleri adına bir açıklama yapan ABD Dışişleri Bakanı Shoes, Birleşmiş Milletler'in bugüne kadar dünya sorunları için doğru dürüst tek bir çözüm bile üretmediğini, bunda kendilerinin de payı bulunduğunu söyledi ve bunun cezasının, bu çözülmesi olanaksız sorunla dünyanın geleceğini baş başa bırakmak ve istesek de birşey yapamamak olduğunu belirtti. Herkes birbirini başışlıyor ve Tanrı'dan af diliyor. Göz yaşartıcı anlar bunlar. Baki kalamayacak bu kubbede hoş bir seda imiş.

•

Biraz önce, en beklenmedik şey gerçekleşti: hangi ülkeden olduğu belirlenemeyen bir delege kürsüde konuşuyor, ancak mikrofon kapalı olmayı seçtiği için sesi pek duyulmuyordu. Birden mikrofon çalışmaya başladı ve delegenin "Beyler, soğukkanlı olmalı ve düzeni sağlamalıyız. Öncelikle burada işi olmayanların salonu terk etmesi gerekmektedir. Şimdi bunu sağlayacağım: delege olmayanların bu salondan çıkması olanaklıdır," şeklindeki sözleri, salonda yankılandı. İnanması çok güç ama hiçbir değişiklik olmadı, herkes olduğu yerde kaldı!

Genel Kurul Salonu'nda sevinç çığlıkları yükseliyor şu anda. "Kesin olmaz" sözü, artık olanaksızın açıl-susam-açıl'ı değil ve bu da herşeyin normale döndüğünü gösteriyor. Buradaki mutluluğu, coşkuyu sözlerle aktarmak çok zor. Kaos had safhada, ama daha öncekinden farklı

olarak, bilinen mantık kurallarına uygun ve denetlenebilir bir kargaşa bu. Herkes, bunun nasıl olduğunu merak ediyor. Genel Sekreter, şimdi yaptığı açıklamada, dünyanın eski yörüngesinde dönmeyi sürdürdüğü haberinin geldiğini duyurdu. “Nasıl?” sorusu, her kafada farklı bir yanıt doğuruyor.

•

Doğru yanıt: (c)

Bu sorunun çözümünün böylesine basit gözükmesi pek çoğunuzun estetik duyarlılığını rencide edecek ama ne yapalım, oldu bir kere:

Dünya, kötümserlere çok şey borçluydu. “Bu saçmalıklar dünyada sona ermez, hepimiz yok olacağız, kaçarı yok,” diyen kötümserlerin sayısı, “Bunu da atlatırız, kesin,” diyen iyimserlerden fazla olduğu için kurtulmuştu dünya.

İşte böyle.

Ortalık durulduktan ve gökyüzü normale döndükten sonra gezegenin hali görülmeye değerdi doğrusu: her şey alt-üst olmuştu. Magazin basınına, birkaç yüz yıl yetecek kadar malzeme çıkmıştı şu birkaç saat içinde. En kötüsü, mantığa ve gerçekliğe olan inancın böylesine şiddetli bir sarsıntı geçirmesiydi herhalde. Herkes şaşkındı, en az ters çevrilmiş Eyfel Kulesi’nin etrafında halka olmuş ve eleştirel bakışlarla çevrelerini süzen penguenler kadar.

dostumuz bağışlanmaz bir suç işledi

Böyle olmasını hiçbirimiz beklemiyorduk. Yani neresinden bakarsanız bakın, Can mantıklı ve akli başında bir insandı. Normal miydi? Sanırım can alıcı bir soru olabilir bu. Sabah kalktığında banyoya gidip aynadaki yüzle konuşan biri normal midir? Kızıldere'lerin bir bildiği vardır diye, mümkün olduğunca fotoğraf çekilmekten kaçınan biri? Kesin bir yanıt vermenin güç olduğunu görüyorsunuz – elimizdeki ipuçları yeterli değil, ön yargımıza göre iki yöne de çekilebilir, düşüncemize uygun olarak yorumlanabilirler. Oysa önyargılardan kurtulmamız gerekiyordu, Can'ın davranış bozukluğunu daha iyi kavrayabilmemiz için. O yüzden yukarıdaki örnekler göz önüne alınmadı. Daha somut bazı göstergeler olmalıydı – yıllarca anlaşılabilir davranışları saptamış ve emretmiş bir beynin bir gün aniden yoldan çıkmasını, çarpık komutlarla, içinde barındığı bedeni böylesine bir suça yönlendirmesini açıklayacak, en azından olası ve anlaşılabilir kılacak bazı göstergeler.

Benim evimde toplandığımız bir akşam, insanın neden suç işlediğini tartışmaya başlamıştık, özellikle de akıllı, geçim sıkıntısı olmayan, genelde normal sayılan insanların. Herkes birşeyler söyledi, çeşitli kuramlar ortaya atıldı, ancak Can'dan hiç ses çıkmıyordu. Bir ara gazeteyi okumaya başladı. Tartışmanın cinayet üzerinde yoğunlaştığı bir sırada Can söze karıştı. “İnsan sıkıldığı ve yeni birşeyler yapmak istediği için sizin ‘suç’ olarak nitelendirdiğiniz şeyleri yapamaz mı?”

Şaşırmiştık. O güne kadar pek çok tartışma yapmıştık – Can bunların hepsine renk katmış, sağlam düşünceleri ve konuyu deşen sorularıyla hepimizi etkilemişti. Ancak bu seferki sorusu, beklenmedik derecede anlamsızdı. Suç'u bir eğlence aracı olarak göstermeye çalışıyordu. “Evet ama, çekirdek yemekle, ne bileyim, adam öldürmek arasında bir fark yok mu sence?” diye sordu Şener.

Ama onu duymamıştı. Biraz sinirli bir hareketle, gazetenin ilk sayfasında iri başlıklı bir haberi gösterdi bize.

“Bakın burada ne yazıyor: ‘KORKUNÇ TAKLA – Dün saat 15:30 sularında Kadıköy'ün pek işlek olmayan Kabil Sokağında kimliği belirlenemeyen bir şahıs takla attı. Az sayıdaki görgü tanığının ifadesine göre uzun boylu ve esmer olan bu kişi, daha sonra hızla olay yerinden uzaklaştı. Güvenlik Kuvvetleri aramalarını sürdürüyor. Olayı görenlerden Necla Yankı, güvenlik kuvvetlerinin gelmesinden kısa bir süre sonra bir sinir krizi geçirerek takla atmaya kalkıştı, ancak çevredekilerin müdahalesiyle kurtarılarak Erenköy Sinir Hastalıkları Kliniğinde tedavi altına alındı. Emniyet Müdürlüğüne yapılan açıklamada halka sakin olma çağrısı yapıldı ve suçlunun en kısa sürede yakalanacağı belirtildi. Köşe yazarlarından birisi de bu konuyu ele almış. Ne diyorsunuz buna?”

Kimse konuşmıyordu. Bu dehşet verici haberi biz de okumuştuk. Bir adamın güpegündüz, sokak ortasında takla atacağını düşünmek bile yeterince tüyler ürperticiydi.

“Yakalandığında ne ceza yer sizce?” diye sordu Can.

Bakın, ben ölüm cezasına karşıyım ama bugünkü ceza hukukumuzda bu suçun karşılığı ölümdür. Bunu açıkça söyledim Can'a.

“Hafifletici nedenler bulurlarsa ömür boyu hapse çevrilebilir belki,” dedi Metin.

“Sizce bu son derece yerinde mi olur?” dedi Can. “Takla atmak korkunç bir suç mu?”

Söylesenize, neden?”

“Ama Can,” dedi Işıl, “bunun suç olduğunu herkes biliyor. Hırsızlık yapmak, adam öldürmek neden suçsa o yüzden.”

“Ayrıca toplumun düzenini de tehdit ediyor. Kendin okudun, olayı gören başka birisi de takla atmaya kalkışmış. Durdurmasalarmış gidiyormuş kadın. Akıl hastanesine yatırılmış. Başkalarının sağlığını olumsuz etkileyen, sağlıklı düşünmelerini doğrudan engelleyen davranışlar suç sayılmamalı mı sence? Uyuşturucu kullanmak da serbest mi bırakılsın yani?” dedi Arif.

“Gerçekten böyle düşündüğünüze inanmıyorum,” dedi Can. Bir süre sessiz kaldı. “Ne olur, biraz mantıklı olun. Altı üstü bir takla bu. Başkalarını da takla atmaya yöneltiyorsa ne olmuş yani? Takla atmak isteyen atar. Size ne? Devlet bireyi, bireye rağmen koruyabilmeli mi? Hem ne demek ‘korumak’? Ne zararı var takla atmanın?”

“Ne demek ne zararı var? Can, ahlak denilen birşey var, toplumsal değerler var. Bunlar armut mu? Kalabalık bir caddenin ortasına sıçmak da mı normal karşılanmalı? Ne dediğinin farkında mısın sen? Takla atmayı nasıl savunursun?” Işıl gerçekten içerlemişti.

Can gülmeye başladı. Uzun bir süre, yüksek sesle güldü. Hepimiz onu seyrediyorduk. Birşeylerin yolunda gitmediğini ilk o zaman sezdim sanırım.

“Ne var? Ne gülüyorsun öyle?” diye çıkıştı Metin kızgınlıkla. Can’a hepimizden çok bağlıydı.

“Nasıl gülmem yahu, ne diyorsun sen? Söylediklerinizi duymuyorsunuz galiba? Uyuşturucuya, hırsızlığa, adam öldürmeye, herşeye benzettiniz takla atmayı. Takla!”

Duraksadı, hepimizi teker teker süzdü, sonra yeniden sırtmaya başladı.

“Şimdi çıktım! Ulan, ben de ciddi ciddi cevap veriyorum. Bayağı iyi işlettiniz beni, helal olsun. Sazan gibi yuttum ben de.” Biraz duruyor, sonra yeniden kıkırdamaya başlıyordu.

“Alay mı ediyorsun?” diye sordu Şener. “Bence senin dışında herkes çok ciddi burada.”

“Tamam, tamam. Çok ciddisiniz, peki. Bırakın artık. Benim karnım acıktı. Birşeyler yemek isteyen var mı?”

Gülümsedi. Bizimle gerçekten alay ediyor gibiydi. Hava çok gerginleşmişti.

“Pek iştahımız yok demek. Peki.” Mutfağa doğru giderken birden döndü.

“Aklıma ne geldi: gazetede yazan olayı ben yaratmış olsaydım, taklayı sokağın ortasında ben atmış olsaydım yani, ne yapardınız?”

“Kes artık. Saçmalıyorsun,” dedi Metin.

“Peki. Öyleyse itiraf ediyorum. Dün 15:30 sularında Kadıköy Kabil Sokakta takla atıp kaçan uzun boylu, esmer şahıs benim.”

“Dün bizimle birlikteydin, unuttun mu?” dedi Işıl. “Moda’da Polanski’nin filmine gittik, sonra da McDonald’s’ta birşeyler atıştırdık.”

“Tamam. Ama bir ara yanınızdan ayrıldım. Birkaç dakikalığına. Fark etmemiş olabilirsiniz.

Kabil Sokak ana caddeye çok yakın. Bilirsin, arada sırada gruptan kopup ara sokaklara dalmak gibi huylarım vardır. Bu sefer de öyle yapmıştım. Canım birden takla atmak istedi, ben de attım. Pencereden bakan bir kadın avaz avaz bağırmağa başlayınca da koşarak uzaklaştım ve yanınıza gelip hiçbir şey olmamış gibi davrandım. Oldu mu?”

Evet, öyle bir huyu vardı gerçekten ve bunu da gariplikler listesine eklememizin doğru olacağını düşünüyorum. Söylediklerinin doğru olma olasılığı vardı, bir ara yok olmuştu biz yürürken, ama Can böyle birşey yapacak insan değildi. Bir ara sokağa girip takla atmak... Can topluma saygılı ve akılcı bir insandı, böylesine bir saçmalığa kalkışmış olamazdı. Bizi anlattıklarıyla çileden çıkarmaya çalışıyormuş ve ne yapacağımızı izlemekten büyük bir zevk duyuyormuş gibi bir hali vardı. Sırf bizi kızdırmak için söylüyor olabilirdi bütün bunları. Ama bundan sonra yaptığı şey tüm kuşkularımızı sildi; Can artık bildiğimiz Can değildi, dengesiz davranışlarda bulunan, suç eğilimleri gösteren, tehlikeli bir insandı o.

“Bana inanmıyorsunuz galiba,” dedi, “iyi öyleyse, size bir takla atayım da görün. Ben bu işin kitabını yazmış adamım.”

Ve ardından da halının üzerinde dediğini yaptı. Işıl yerinden fırlamıştı ama onu durdurmaya başaramadı. Can yerde oturmuş bize gülüyordu.

Metin üzerine atladı Can'ın, yakasına yapıştı.

“Neden yaptın bunu? Neden?” diye bağırdı. “Allah kahretsin!”

Işıl pencerenin önüne gitti. Ağlıyordu.

Ne yapacağımızı bilemez haldeydik. En sevdiğimiz dostumuz, gözlerimizin önünde, cezası ölüm olan bir suç işlemişti.

Diğerlerine baktım. Hepsinin yüzünde bu sözcükler yankılanıyordu -”cezası ölüm olan bir suç”. Can doğrudu.

“Hepinize öneririm. Çok rahatlatıyor insanı.”

“Yeter artık,” diye bağırdı Şener. “Bu adam çıldırmış. Onu böyle oturup izleyecek miyiz? Cenk, birşeyler söylesene.”

Haklıydı.

“Can,” dedim, “durumun farkındasın herhalde. Lütfen sırtımayı bırak ve beni dinle. Biz senin en yakın arkadaşlarınız ve sen hepimizin önünde korkunç bir suç işledin. Çok zor bu: bilinçli insanlar olarak şu anda bizim görevimiz seni polise bildirmek. Öte yandan hepimizin çok sevdiği Can'sın sen. Ne yapmamız gerekiyor sence?”

“Ben bu gece buraya hiç gelmedim, hiçbir şey bilmiyorum,” dedi Işıl, hıçkırıklarının arasında. Eşyalarını toplama başlamıştı.

“Hiçbir yere gitmiyorsun,” dedi Can, “yerinde oturuyorsun ve Cenk Beyin başkanlığında bu vahim soruna acil bir çözüm getiriyoruz.”

Metin Can'ın üzerine yürüdü, ama Şener son anda araya girmeyi başardı. Metin'in gözleri yaşlarla doluydu.

“Allah kahretsin, ne yapmaya çalışıyorsun sen be? Kaçırdın mı? Biraz olsun düşünemiyor musun?” diye haykırdı.

Can bir süre Metin'e, sonra bize baktı. Sonra yeniden gülmeye ve alkışlamaya başladı.

“Muhteşem. Olağanüstü bir gösteri. Daha iyisi olamazdı. Oyunu kusursuz oynuyorsunuz. Buna takla atılır.”

Ve salonun ortasında takla atmaya başladı. Durmaksızın.

Sonraki geceler Can olmadan toplandık. Ona ne olduğunu anlamaya, ne yapacağımıza karar vermeye çalışıyorduk. Polise gitmek, bir anlamda Can'ı öldürmek olacaktı. Buna hiçbirimiz yanaşmıyorduk, başka bir çözüm olmalıydı. Metin'in fikri, aklımıza gelenlerin en iyisiydi: eğer Can'ın akli dengesini yitirdiğini kanıtlayabilirsek, idamdan kurtulabilirdi. Can'ın ciddi bir sinirsel bunalım geçirdiği açıktı; gözetim altında bir kliniğe yatırılması onun için tek çıkar yoldu. Böylece hem olayı gizlemiş olma yükünden kurtuluyor, hem de bir zamanlar akli ve zekasıyla bizi büyüleyen Can'ın iyileşebilmesi için elimizden geleni yapmış oluyorduk.

Uzun süre bir başlangıç noktası bulamadık. Can'da son zamanlarda görülen gariplikleri saptamaya giriştik önce, ama bunlar pek belirleyici olamıyordu. Sonra Işıl, Can'ın yakınlarda çok sayıda cinayet romanı okuduğunu anımsadı. Bu bir ipucu olabilirdi. Bir gece Can'a gittim, hangi kitapları okuduğunu görmek için; belki bir şekilde bu cinayetlerden etkilenmiş, suç işlemeye karşı olan direnci zayıflamıştı.

“Can, takla atma konusunda düşüncelerini değiştirmiş olabilir misin?” diye sordum.

“Ah, ne geceydi ama. Müthiştiniz. Ama itiraf et, benim taklalar da fena değildi, ha?”

Gözlerine, yine o parıltı gelmişti. Hastaydı, hem de çok.

“Işıl, son zamanlarda epey çok cinayet romanı okuduğunu söyledi. Doğru mu?”

“Evet. Bir sürü Agatha Christie. Cinayet etiği üzerine seninle konuşmak isterim.”

“Kitapları görebilir miyim?”

“İşte. Ne yapmaya çalışıyorsun?”

“Bak Can, seninle açık konuşacağım. Sinirsel bir rahatsızlık geçirdiğini düşünüyorum. Bununla birlikte giden bir de suç işleme dürtüsüne karşı koyamama durumu var. Okuduğun kitapların böyle bir etkide bulunmuş olabileceğinden kuşkulaniyoruz.”

“Biz ha? Hala o takla oyunu. Çok eğlenceli doğrusu. Ben de oynamak isterim. Can’daki suç eğilimlerinin kaynağını saptama kurulu. Bak ne diyeceğim: şu kitapları incelemek gerçekten iyi fikir. Hadi bakalım, işe yarar bir ipucu bulabilecek miyiz?”

Bir zamanlar hayranlık uyandıran bir beyne sahip bu insanın, böyle bir duruma düştüğünü görmek kahrediciydi. Kitaplara bakmaya başladım, o da aynı şeyi yapıyordu.

“Tamam, buldum işte!” dedi birden. “Buna ne dersin?”

Sirkimize Hoşgeldiniz adlı bir kitaptı bu.

“Konusu ne?” diye sordum.

“Cinayet! Küçük bir şehirde peş peşe insanlar öldürülüyor, çok garip biçimlerde. Sonunda katilin, oraya gelen sirkte çalışan bir akrobat olduğu ortaya çıkıyor. Ve işte süper ipucu. Hastings, çocukken bir keresinde babasının nasıl takla attığını anlatırken çözüyor Poirot bütün cinayetleri! Nasıl, daha iyisi olamaz, değil mi?”

Kitabı okumak ve diğerlerine göstermek için aldım. Artık hiç kuşku kalmamıştı. Can bilinçaltında, okuduklarından etkilenmiş ve bu durum, geçirdiği –herkesin başına gelebilecek– hafif ruhsal bunalımla birleşince ortaya bu üzücü sonuç çıkmıştı. Ancak bu ruhsal bozukluk nedeniyle, işlediği suçtan sorumlu tutulamazdı. Dostları olarak, onun bir kliniğe yatırılmasının en iyisi olacağına karar vermiştik.

Bu karara vardıktan sonra durumu açıklayan bir rapor yazmaya koyulduk, savcılığa verilmek üzere. Yazmayı bitirdiğimiz akşam Can çıkageldi.

“Aaa, bu hiç olmadı işte. Benden habersiz, kurul nasıl toplanır? Neler yapıyorsunuz bakalım?” Metin kararımızı Can’a anlattı.

“Güzel, güzel,” dedi Can, keyiflenmiş gibiydi, “çok iyi düşünmüşsünüz. Polisi kim oynuyor peki? Ben tanıyor muyum?”

İşil yine pencereden dışarı bakmaya başladı. Can’ı böyle görmeye dayanamıyordu.

Can’ın başına gelenler hepimiz için çok sarsıcı oldu. Son ana dek bunun bir oyun olduğunu düşündü Can, onunla dalga geçtiğimizi sanıyordu.

Ne yazık ki yapılan muayenede, akli dengesinin yerinde olduğu saptandı.

Doktoru da bizim ayarladığımızı inanıyordu. Mahkemede sürekli güldü. Bazen ayakta el çırpmaya başlıyor, “Bravo!” diye bağıırıyordu. İşlediği suçun ne denli ağır olduğunu kavrayamıyordu.

Ve onu çok sevmemize karşın, Can’ın eskisi gibi olmadığını açıkça görüyorduk. İnanmak istemiyorduk ama o, işlediği suçtan zevk duyan bir canı olmuştu ve eline fırsat geçse, aynı şeyi hiç çekinmeden yeniden yapardı. Bu aşamadan sonra onu korumaya çalışmak, aynı suçu paylaşmak olacaktı.

Cezası ömür boyu hapse çevirmek için yaptığımız girişimlerden de bir sonuç çıkmadı.

Can idam edileceğine de hiç inanmadı. Son sözleri hepimize büyük acı verdi. “Baksanıza,” demişti, “Metafizik Komedi Kumpanyasının bir üyesi olmak harika. Sizin kadar yetenekli rol arkadaşı kaç kişiye nasip olur? Bundan sonraki çalışmalarımızı filme alalım.”

İdam sehpasında da o deli gülüşüyle gülmüş olmalı.

kuşbakışı8

Güneşe karşı ve güneşle birlikte gözlerini ve kanatlarını yalayan rüzgar süzülme, Monroe'nun sağ dirsek molekülünün yanındaki kan kokusunu ayırt etmek: gülümsemek için için bir şahinin ağzına sahip olduğu için zorunlu olarak ve göz kırpmak kanat titretmek iç çekmek milyonuncu yılın milyonuncu dalışını gerçekleştirmek: içgüdü ne korkulu birşeydir ki tavşan farkında kişisel tarihinin düzen tarihinde eriyip gideceği anın gelmiş olduğunun ve eğer bir Tanrı kavramı oluşmuşsa çalıkların arasında canı için koşarken kocaman gözleri ve kulakları bu kez yalnızca dehşetini arttırmaya yarıyorsa, Tanrı'nın şahinin oralarda bir yerde yani yukarıda olduğunu düşünmesi olası mı ve fakat yaratan her zaman yok eden olmamış mıdır sorusu minicik beyninde yankılanma fırsatı bulacak mı merakla bekliyoruz ancak: bu güven ne mene bir duygu şahinin tüyleri böylesine şah(ın)lanıyorken gözlerini kapatsa bile düşüşü ve çekimi yerin ve evren onu hedefine ulaştırarak istese de istemese de istemeyebilir mi ufak bir yalpalama gereksiz soruların uzaklaştırılması ve korkunç inişin sürdürülüşü ve fare de çiftçi de bunu biliyorken gemi Icarus'u görmüş ama gitmesi gereken yere sakın sakın yelkenlemeyi bırakmazsa ne denebilir ki günlerimizi füze yapıp yok etmekle geçirirken biz işte böyle'den başka çünkü tavşan da biliyor ki akan mavi bir kandır içinde ve bu koşuyu pek çok defa yinelemiş ve pek çok defa ölmüştür gerçi anımsamamakta kanının yerde nasıl durduğunu gök şahinsel-gölge be gölge maviden siyaha dönüştüğünde ve dişi de olsa erkek de bunun merakını içinde taşıyor olmalı yalnız kediler değil elbette ve dahi karıncalar çok az kalmışken an'a titreşen yer kabuğu ölümün elektriğini iletir mi onlara ve bir an için olsun dururlar mı milyonkerekereyüzkereinci koşuşturmalarında yoksa onlar da mı Auden'dan okurlar Brueghel'in Icarus resmini iyi ki bir resim yapmış iyi ki bir şiir yazmış yani ne var: şahin kartalla aramda bir fark yok mu diye bunalır ama belli etmez çünkü işte orada ve şimdi biten iniş Hitler'i değilse de Almansı birşeyleri anıştırır kartal yüzünden elbette ve çok yakın boyun tavşan durur tabii ama aslında durmaz çünkü harcadığı her damla enerji yanına kar mı kalacak? Yani pek bilinmez ve zaten şart değil ama bilinen şu ki yanardağın patlayıp patlamadığına aldırmaksızın evrenin bir başka köşesinde şahin pençelerini batırır boynuna avının yumuşak beyaz doyumcul

Es

To Coda

Şehrin sokaklarından birinde insanlardan bir insan ağlıyordu. Bunda garipsenecek birşey yok çünkü insanlar gözyaşı dökülebilmeleri için özel bezelerle donatılmışlardır. Kimi dinler bunu inkar etse de ve bu fizyolojik olguyu denetim altına almayı marifet saysa da insan ağlar. Bu insan da ağlıyordu ve buna neden olarak bir uçağı seçmişti. Mucizeler hiç tükenmiyor. Uçak, beyaz derisinden sıyrılmış ve doğa güçlerinin, bozunum sürecini hemen tamamlayacaklarını bildiğinden, buz üstüne yazı yazan insanoğlunun takdire değer ürünlerinden birisi olarak beyaz derisini havada asılı bırakmıştı. Şehrin üzerinde bir-iki kez dolanmış mıydı sorduksa da kimse bilmiyordu, bu saatten sonra pek fark etmeyeceği varsayımıyla dolandı demeyi yeğleyelim. İnişe geçeceği belliydi, zaten yakınlardaki bir havaalanı da bekleyişe geçtiğini bildirmemiş miydi? Ne var ki güneş de bataklık için tam bu anı seçmişti – herşey birbirine uysun ve birazcık da anlamı olsun tabii diye bayraklar da indiriliyordu. Neydi bu, bayrağımızın üstüne güneş batmaz efsanesinin mastürbasyonu mu yoksa ne kadar insansak da doğayı arada sırada taksak fena olmaz belki bir bildiği vardır müsvedde-i alçak gönüllülük mefhumu mu? Güneş inerse biz de ineriz. Her şey icabında güzel. Muhtacız azizim. Sürtünme

kuvvetine bile muhtacız ki aksi takdirde uçağın inmesi hayal olurdu. Uçağın geceye inmezden öncesi: turkuaz bir eşarp ve portakal kabukları.

D.S. al Coda
Coda

“Sana vermediğim tüm çiçekler adına, sevgilim,
Yemin ediyorum:
Öldüreceğim seni.
Yat.”

Gecenin içinde (gece olmuştu, bkz. Gece) ve herhalde şehirde ama en azından gökyüzündeki ayın gözlerinde baykuşlar kendilerine atfedilen uğursuzluk masalına rağmen sürdürüyorlarsa baykuş renkli seslerini bir iş olmalı bu işin içinde ve nitekim: başka bir yapay karanlıkta ki bu geceden bağımsız olarak insanın yaratabildiği en görkemli olgulardan biridir bir kadın ve bir erkek otururlar odada bu büyük yankılı ve kalabalık olabilecek bir oda ya da isterseniz salon ama labirent değil üzümün ve kaktüs çiçeğinin suyunda ve gölgesinde gözler yalan söylemez ama gerçek nedir ki diyebilirler dikkatli olmak gerekir elbette bir yakınlaşma söz konusu kalabalıkta yalnızlık süsü vererek saat 02 sularında (bkz. Su Geçirmeyen Saatler) herkesin kendine göre bir av genelgesi var önemli olan kural belirlemek ve diyelim ki oynamak ve her ne kadar kural değiştirmek kurala bağlıysa da özgürmüş gibi yapmak ve ama durmadan yaklaşıyor bu adam ve bu kadın diyebiliriz çünkü boşluk ne denli büyük olsa da milimin bir hükmü var elbette sonuçta milimler de saatler gibi susal özellikler ve benlik yitimleri taşıyarak ve damlayarak damlayarak sarkıtları dikitleri heykelleri koşulları avlanmaları ve evrenmeleri oluştururlar ve bu oluşumun termodinamiksel bazı kanunları vardır ve enerji sabittir ama düzen sürekli bozulacaktır derler on ikiyi vuran çanı dinlemek zorunda kalan insancıklar gibi ve cık takısını muhafaza ederek dinlenir ve martavallar çünkü eğer düzensizlik bu denli matah birşeyse neden anneler var – ki yakınlaşan erkeğin ve kadının anımsayın yapay karanlıktaki yani asıl konumuz olan bu ikisinin uzamsal olarak sabit ancak zamansal olarak bambaşka ve neden olmasın daha gerideki bir zaman diliminde yani aynı yerde ama eskiden ve yine aynı kadınla erkek başka isim ve başka kimlik kartlarıyla anne ve baba olarak bulunmamışlar mıydı anımsayın bu önemli olabilir sanırım iz üstündeyiz ama her neyse yaklaşmanın bir sonu var bile diyemiyoruz anımsayın aciziz çünkü Boğaz’ın yarısını doldursak ilk gün ve sonraki günler bir öncekinin yarısı kadar doldurarak ilerleseک öbür yakaya ulaşamayacağımız son derece açıkken nasıl oluyor da bu kadın ve erkek sonsuz derecede yaklaşıyorlar ve belirginleşen özellikleri eril ağız dişil boyun ya da tersi bilemiyorum önemli olan belirginleşmesi ve öpüş

“Dünyada yeteri kadar
Acı var zaten.
Yat sevgilim; yaT.
Canın yanacak.

(çoktan öldün ya)”

Demiştik ki gece: birkaç ateştenböceği kedi patileriyle gelen sis ve gece: yani yan yana koyuyor gibiyiz sevime sahip olanla olmayanı duygu açısından çünkü sanki korkunç ama aynı zamanda

ve aslında diğer zaman dilimlerinde de bakmayın pasta değil tabii suyun da zamanla ilişkisi yok ama bariz akmaya görsünler hemen lafın gelişi etiketiyle bilirsiniz bu işleri demek ki neymiş hem korkunç hem sevilebilir ki elden gelmesi olanaksız herhangi bir şeyin ancak evet efendim diyebiliyoruz gökyüzüne ve sokaklara ve geceye sonra yani bu aşamada gece bıyıklarını oynattığında: dişil boyun eril ağız “ya da” kısmını biliyorsunuz zaten pş; ama, aslında, (fakat ve diğerleri) biraz da ısırış (mıyız?)
Sus.

zaman imzaları

“Dalga geçiyorsun; doğru dürüst bak şuna, tarih yazmak ciddiyet ister,” dedi Sakalsız Kadın Uzun Adam’a, kum saatini göstererek.

“Tamam, sen işine bak. Bir an önce yaz da gidelim artık.”

“Deli olma. Daha İsa’nın doğumuna yeni geldim. Beni lafa tutmayıp, kum saatini zamanında ters çevirirsen bu iş daha çabuk biter.”

“Canım sıkıldı biraz pencereden dışarı baktım, hemen sinirlenme. Sustum işte.”

Elbette ki uzun süredir buradaydılar ve saatteki kumun her akış süreci, aynı şeylere tanık oluyordu: Sakalsız Kadın durmadan yazıyor, Uzun Adam ya onu, ya da kumun akışını izliyor, sonra saati çeviriyordu. Her seferinde de önündeki deftere bir çizgi çiziyor ve yanına, Sakalsız Kadın’ın yazdığı son cümleyi yazıyordu. Böylece tarih, yazılırken de tarihin bir parçası oluyordu. “Soylu bir çaba”ydı bu: tarihin yazılan bölümünün, içinde yaşanılan zamanda göreceli olarak ne kadar sürdüğünü saptamak. Sonunda hep aynı sahne yineleniyordu:

Başını kaldırıp, “Hadi, şimdilik bu kadar yeter,” dedi Sakalsız Kadın. “Sen dışarı çıkıp gelen kağıtları topla.”

Uzun Adam, kum saatini yan yatırarak zamanı durdurdu, günün hareketli bölümüne geldiği için sevinçli bir şekilde kapıyı açtı, rüzgarın getirdiği kağıtları toplamaya koyuldu.

•

Çölde ilerleyen Başka Bir Adam da aynı anda yürümeyi bıraktı, o gün yeteri kadar yol aldığını kendisine yineleyerek yere yattı ve hemen uyuyakaldı. Uyku, cesaretin anasıdır der bir şair; Başka Bir Adam şair değildi, gerçi her adam ve genelde varolmuş ve olacak tüm insanlar olması nedeniyle onun da bir parçası şairdi, en azından şiirseldi ama yine de uykudan cesaret aldığının bilincinde değildi. Aslında uyku onun için korkulu bir deneyimdi çünkü başka bir dünyaydı bu ve uyandığında, yani uyku-olmayanın dünyasına döndüğünde çoğunca bıraktığı yerde bulamıyordu kendini. Bu çöle de öyle gelmişti – bir sabah, ansızın, uyandığında çöldeydi. Öncesi yoktu. O yüzden burada ne kadar kalacağını ve ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Belki başka bir sabah ya da bir öğleüstü, hatta geceyarısı ama en azından ve kesinlikle uyandığında başka bir yerde olacaktı. Neden yürüdüğü de belirsizdi – içgüdü müydü? Belki içgüdüydü gerçekten; mağarasına ve içeride mum ışığına tapınan arkadaşlarına ulaşması gerektiğini sezinen, o nedenle ilerleyen bir tarihöncesi Elisopalısı’nın içgüdü. Tabii sopası çok geride kalmıştı, hızlı yürüyordu Başka Bir Adam. Ve uyandığında –ki sabahtı– yine çölde buldu gölgesini, yürümeyi sürdürmek üzere kalktı.

•

Uzun Adam, topladıklarını Sakalsız Kadın’a verdi. Tarih Yazıcısı dikkatle inceledi kağıtları, bir sıraya ve düzene soktu, sonra Zaman Bekçisi’ne döndü.

“Dostumuz iyi çalışmış,” dedi, “Güzel Filip’i anlatıyor yine, gel içeriye de işimize bakalım.”

“Dosyaya koyuyor muyum bunları, yoksa hemen gerekli mi?”

“Ne dosyası? Hiçbir şeyi dosyaya koymamaya karar vermemiş miydik? Ne gelenekçi adamsın sen. Bilmiyor musun yazılanların hiçbir dosyaya konulmasını istemediğimi? Kağıtların da üzerlerine yazıldıktan sonra en az bizim kadar özgür olmaları gerektiğini ve biz bu odada oturuyorsak onların da oturacaklarını ve güneş hepimizin tepesinde oldukça bunu yadsımayacaklarını? Güzel Filip’i anlatan dostumuz bize örnek olmayacak mıydı?”

“Bazen beni sevmediğini düşünüyorum,” dedi Zaman Bekçisi, “O kadar çok kızılıyorsun ki bana. Al, dosyaları atıyorum; kağıtlar da, yazıların da özgür işte, oldu mu?”

Erkeğin yüzündeki kırılmışlığı gören kadın yumuşadı.

“Bağışla beni. Sinirlenmemeliydim. Biliyorsun, yıpratıcı bir iş bizim yaptığımız. Hadi saati başlat da yazmayı sürdürelim.

“Sonra gideceğiz, değil mi?”

“Evet evet. Yazalım da hele, düşünürüz.”

•

(Anlaşılan, Başka Bir Adam bu kum saatine bağlı olarak uyuyor ve uyanıyor – kalkıp yürümeye koyulması, bu kez de saatin başlatılmasına denk geldi çünkü.)

İşin kötüsü, Başka Bir Adam ilerlediğinden emin değildi; uçsuz bucaksız bir çölde yönünü doğru olarak saptayabilmesi çok güçtü. Güneşin doğduğu yönün tersine doğru ilerliyordu her gün, ama bundan da kuşkulandırmaya başlamıştı – güneşin hep aynı yönden doğması neden doğal bir gereklilik olsundu? Yüz milyonlarca defa aynı yerden doğmuş olması, bu sabah da oradan doğacağını kanıtlar mıydı? Ancak bu soru üzerine fazla düşünmedi Çöl Adamı, çünkü asıl umudu bir yerlere varmak değildi, –çölde nereye varılabilir?– bir gün uyandığında başka bir yerde olmaktı. “Olmak ya da olmamak,” bir soru değildi onun için. Yani nereye gittiğinin pek önemi yoktu. Büyük bir daire çiziyor olabilirdi, olmayabilirdi de – önemli olan yürümeyi sürdürmesiydi. (Şunu da unutmamak gerekir ki Çöl Adamı dilediğinde düz yürüsün, yine de kaçınılmaz olarak bir daire çizer – uzay eğri değil mi?)

Ve Çöl adamı ilerlerken –yürürken– çölün rüzgarı konuşmalar taşıdı kulağına:

“Bir findık kabuğuna hapsedilsem de kendimi sonsuzluğun hükümdarı sayabilirdim, kötü düşler görüyor olmasaydım.”

“Sevgili dostum, bu söylediklerin neyi çağrıştırdı bana –düşleri ve Freud’u bir yana bırakacak olursak– herşeyin göreceli olduğunu senin de bildiğin ortaya çıkıyor.”

“Aslında bunu ikinizden de önce ben çıkarttım; yoo, kendimi övmek için değil, gerçekleri anımsatmak için söylüyorum. Kibirlikten nefret ederim. Neyse, asıl söylemek istediğim şu: yaşamın her anı, bir sonsuzluk yükü taşır. Nasıl?”

“Mükemmel, aziz dostum. Evet, oyunumuza devam edelim, sıra kimindi?”

•

Bir süre sonra Çöl Adamı, konuşmalarını duyduğu kabilenin yanına geldi – üç kişiydiler topu topu; yere oturmuş, bir iskambil oyunu oynuyorlardı.

“İyi günler,” dedi Yolcu.

“Sana da, sana da,” diye yanıtladı kibirlilikten nefret eden sakallı adam, başını kaldırmaksızın; neden sonra üçü de kağıtlarını bırakıp Yolcu’ya baktılar.

“Hay allah, ne işiniz var bu koca çölde, otursanıza,” dedi bir tanesi, “adım Birtaş. Oturun, rahatınıza bakın lütfen. Dostlarımı tanıştırayım size – Titrek Mızrak ve G’nin Eşeği.”

“Bunlar gerçek adlarınız olamaz,” dedi yolcu, şaşkınlıkla.

“Elbette değil, elbette değil. Ama insan yoruluyor, sıkılıyor hep aynı adı kullanmaktan. Şurada biz bizyiz; beklerken can sıkıntısından değişik adlar koyuyoruz birbirimize,” dedi G’nin Eşeği.

“Neyi beklerken?”

“Ah, çok uzun bir konu. Burası bir bekleme salonu değil tabii, ama nasıl anlatabileceğimi tam bilmiyorum,” dedi Birtaş. “Denemek isteyen var mı? Siz yeteneklisinizdir bu konularda.”

“Pekala, pekala, ben bir başlangıç yapayım,” dedi G’nin Eşeği, sakalını sıvazlayarak. “dinleyin. İnsanoğlunu canlandırın gözünüzün önünde; bir-iki milyon yıl önce başlamış, hala süren ve eğer kendini yok etmezse ya da doğa kanunlarına boyun eğip nesli tükenmezse, sürececek olan yolculuğu düşünün. Sık sık yapılır bu benzetme – kusura bakmayacağınızı umuyorum. Ancak bu yolu ele alış biçimimiz biraz farklı olacak. Şimdi: bir milyon yıl önceki insanla bugünkü insanı karşılaştırın. Ne görüyorsunuz?”

“Karşılaştırmak olanaksız gibi,” dedi yolcu, “korkunç bir gelişme söz konusu.”

“Güzel, çok güzel. İnsanın bu gelişimi sürdürdüğünü varsayalım şimdi. Gelişmenin hızı önemli değil, anımsarsanız insan soyunun sona ermeyeceğini kabul etmiştik; belki bu pek inanılabilir gelmiyor size ama dilersek belirli bir zaman sınırı koyabiliriz, bu durumda gelişme hızına da belirli bir değer vermemiz gerekir, o kadar. Ancak bu hızı önceden kestiremeyeceğimizden, sonsuz olmasa da, ‘yeteri kadar’ zamana sahip olduğunu düşünelim insanın.”

“Ne için ‘yeteri kadar’?”

“Yol benzetmesine geri dönersek,” diye karıştı Titrek Mızrak, “bizim asıl ilgilendiğimiz, yolculuğun hızı ya da süresi değil, yolun sonu. İnsanın gelişimi sürerse, yaratkanlığı da artacaktır, bir milyon yıldan beri olduğu gibi. Bunun sınırı nedir sizce?”

Yolcu bir süre düşündü.

“Bilmiyorum... Yapay bir canlı yaratmak belki?”

“Biraz cömert olun canım,” dedi Birtaş, “şu anki halimizden milyonlarca yıl sonrasını düşünün.”

“Bir dünya?”

“Evet?”

“Olamaz, olanaksız bu—”

“Evet, söyleyin?”

“Evren mi?”

“Elbette. Evren.” dedi Birtaş. “Yaratmanın son aşaması nedir? Büyük harfle Yaratan olmak. İnsanoğlunun son durağı bu olacak, çünkü ondan sonra varlığını insan olarak değil, Tanrı olarak sürdürecektir. Bunu bekliyoruz işte. Biraz konumuzun dışında ama, bir de şunu düşünün: ya bu süreci yaşayan ilk canlılar biz değilsek? O zaman, ufak bir noktasını oluşturduğumuz bu uzay da böylesine bir gelişme sonucunda yaratılmış olabilir. Ne dersiniz?”

Uzun bir sessizlik oldu. Kuş sesinin anımsanışı, kum taneciklerinde yankılanıyordu.

“Diyecek birşey bulamıyorum. Bunu hiç düşünmemiştim. Oysa oldukça açık bir mantık; kolaylıkla görülebilmesi gerek. Hiç aklıma gelmemişti,” diye söylendi Başka Bir Adam.

“İzninizle, biraz uyumak istiyorum.”

“Bu sefer yalnızca bir kağıt var,” dedi Zaman Bekçisi. “Sanırım sana bir mektup.”

•

“Ver bakayım.” Tarih Yazıcısı kağıdı okumaya başladı. Gerçekten de ona yazılmış bir mektuptu bu.

“Güzel Filip’i anlatan dostumuzdan geliyor. Yazmayı bitirmiş, artık yazmayacakmış. O geceki karşılaşmamızdan sonra bana güvenebileceğini anladığını; Güzel Filip’i, yazdıklarımın bir köşesine eklersem son dileğini yerine getirmiş olacağımı söylüyor.”

“Nasıl olur, sen hep buradaydın, hiçbir yere gitmedin ki?”

“Biliyorum. Ama bir ara düşümde gezerken onu ziyaret etmiştim.”²

•

Çölün Yolcusu uyandığında diğer üçü iskambil oynuyordu yine.

“Ama bu çok saçma; daha kaç yıl yaşayabileceğinizi umuyorsunuz? Sözü ettiğiniz yaratkanlık düzeyine erişmek için milyonlarca yılla ölçülebilecek bir süre gerekebilir –kendiniz söylediniz bunu.”

G’nin Eşeği gülümsedi.

“Aziz dostum, aziz dostum, üçümüz de ölüyoruz zaten, yüzyıllar önce öldük biz; önce ben, sonra Titrek Mızrak ve en son da Birtaş. Sizin anladığınız anlamda yaşamıyoruz artık, o yüzden de sizin için geçerli olan yaşam sınırlarıyla sınırlı değiliz.”

“Bizim ölmemiz, daha doğrusu varolmamız bize bağlı,” dedi Birtaş. “Biz ancak beklemekten sıkıldığımızda ya da bekleyişin bir sonuç getirmediğine karar verdiğimizde var oluşumuz sona erecek. Kimbilir, belki o zaman başka bir biçimde var olmaya başlarız.”

“Anlamıyorum,” dedi çölün yolcusu, “yani şu saçma iskambil oyununu oynayarak yüz binlerce yıl bekleyeceğinizi mi söylüyorsunuz? Bu çölde, yapayalnız ve herşeyden uzak?”

“Yanıyorsunuz. Bir defa oyun saçma değil, bizim geliştirdiğimiz, önemli bir zaman değerlendirme aracı. Şöyle anlatayım, kullandığımız deste, bilinen iskambil destesi değil, yaklaşık bin iki yüz kart içeriyor ve hemen hepsi birbirinden farklı. Oyunun en başında her birimiz eşit sayıda kart çektik. Amaç, elimizdeki kartları evrenin varlığının amacını en iyi şekilde ortaya koyacak biçimde kullanmak. Herkes sırayla destenin geri kalan kısmından bir kart çekiyor ve bir tane yere atıyor. Ancak atılan kartın daha önce atılanlarla uyumlu olması ve domino ilkesiyle, evrenin anlamını araştıran bu oyunun bir adım ileri götürmesi zorunlu. Destedeki kartlar bitince yerdeki son yirmi kart bırakılıyor ve diğerleri karıştırılarak yeniden oyuna sokuluyor. Karmaşık sayılabilecek bir kurallar bütünü uygulanıyor – örneğin hamleleri sorgulayabiliyoruz; bu durumda kartı atan, neden öyle oynadığını, ne düşündüğünü açıklamak zorunda. Bu açıklamanın ardından, uzunluğu belirsiz bir tartışma gelebiliyor ve tartışmanın sonunda iki kişi hamleye karşı çıkarsa, son oynayan attığı kartı geri alıyor. Teknik ayrıntılara girmenin gereği yok sanırım – genelde oyun bu,” dedi Birtaş.

“Asıl anlayamadığınız konuya gelince,” dedi Titrek Mızrak3, “şöyle bir soyutlama işinizi kolaylaştırabilir. Yaklaşık iki milyon yıldır bu dünyada yaşayan insanoğlu için, zaman içinde sürerlik taşıyan üç önemli unsur var: inanç, sanat ve bilgi. Bu üçü de, insanın, kendi varlığının anlamını araştırmasına yarıyor. Tıpkı bizim gibi. Sonuçta bizi, bu üç unsurun belli birer biçimi olarak düşünebilirsiniz. Herşeyden uzak değiliz ayrıca – bakın, siz geldiniz örneğin.”

“Gidecek ve sonra yine geleceksiniz. Siz uzay-zamanda bir sarmal çizerek ilerliyorsunuz, biz ise bu sarmala teğet geçen bir çizgi üzerindeyiz. Bir tam dönüşü her tamamladığınızda karşılaşacağız,” diye ekledi Birtaş.

“Evet, ben... sanırım haklısınız. Gitmem gerek,” dedi Çölün Yolcusu.

“Yolunuz açık olsun. Gördüğünüz gibi, nereye gittiğiniz önemli aslında. Görüşmek üzere.”

•

“Birisi geliyor,” dedi Zaman Bekçisi.

“Birisi mi geliyor?” Tarih Yazıcısı heyecanlanmıştı. “Bak bakalım kimmiş.”

“Kum saatini durdurayım mı?”

“Hayır, ben yazmaya devam ediyorum.”

Bir süre sonra Zaman Bekçisi yanında çölün yolcusuyla geri döndü. Tarih Yazıcısı’yla göz göze geldiler. Sakalsız Kadın başını salladı ve kalktı, Uzun Adama saati durdurmasına gerek olmadığını, nasılsa kumu bittiğinde kendiliğinden duracağını söyledi.

Dışarı çıktılar. Zaman Bekçisi, nihayet gittikleri için sevinçliydi.

Kısa bir süre sonra çöl girdabına –boyutları daha büyük olan bir kum saatine– varacaklar ve içinde gözden yitceklerdi.

yaratıcılık dersleri

İlk gördüğümde ben de benzer bir tepki göstermişim, “Hadi, bu da ne şimdi?” diyerek. Sahil yoluna bağlanan bir sokağın başındaki bir dükkanın camında bu ilan vardı.

Yaratıcılık Dersleri Verilir.

Müracaat: 368 20 00

Veya İçeriye.

O gün nedensiz yere sikkim hissediyordum kendimi. Hayır, aslında bir nedeni vardı tabii – kız arkadaşım Yağmur, odun ve angut melezi bir yaratık olduğumu kuvvetle ima etmişti ondan önceki gün. İyi bir ilişkimiz olduğuna inanıyordum ama içimden onu bir daha aramak ya da yeniden birlikte olmak gelmiyordu artık. Belki de Yağmur haklıydı, ben odundum ve böyle bir ders almaya gerçekten gereksinmem vardı. Sanırım normal koşullar altında gülererek “Aferin, iş bilenin yoğurt yiyenin,” diye geçeceğim bu ilanın önünde çakılıp kalmamın nedeni de buydu. Ne var ki çakılıp kalmak başka şey, içeri girip başvurmak apayrı birşeydi. Özellikle benim için. Bir tür dükkanofobia diyebiliriz sanırım: herhangi bir dükkana girmeden önce –isterse ciğerci olsun, hiç farketmez– mutlaka ve en azından bir on dakika kapısının önünde dolaşır, vitrine bakıyormuş gibi yapar ve tezgahlarla aramda nasıl bir konuşma geçebileceğini tasarlamaya çalışırım. Ancak bu sefer vitrin namına hiçbir şey yoktu, içerisi de bomboş gözüküyordu ve yanımdan geçen insanların, düz bir cama yiyecekmiş gibi dikkatle bakan beni yadırgamaları doğaldı.

Sonunda cesaretimi ve artık ne varsa toplayıp içeri girdim. Gerçekten de boş sayılırdı – sağ tarafta yerde duran birkaç kalas ve ortadaki masa dışında. Masanın üstünde bir telefon, birkaç kağıt ve bir-iki kalemden başka birşey yoktu. Daha çok, kullanılmayan bir depoyu andırıyordu burası. İçerisi yarı karanlıktı, o yüzden gerilerden gelen yaşlıca adamı ilk başta fark etmemiştim. Karışık beyaz saçlarıyla alay eden büyük, siyah çerçeveli gözlüğünü düzelterek yaklaştı.

“İyi günler,” dedim, “camdaki ilanı-”

“Elbette. Başka ne için olabilirdi ki zaten?” diyerek gülümsedi. “Yaratıcılığınızı arttırmak istiyorsunuz.”

“Bakın bundan pek emin değilim. Yalnızca ‘nedir, ne değildir?’ merakıyla girdim içeri.

Yaratıcılık derslerini siz mi veriyorsunuz?”

“Ben mi? Evet, öyle de diyebilirsiniz. Eğer denemek isterseniz adınızı alacağım ve size yeniden gelmeniz için bir gün, bir armağan ve bazı bilgiler vereceğim. Böylece ders başlamış olacak. Her ders en fazla yarım saat sürer, gerisi size kalıyor. Gelişmenize bağlı olarak bir-iki ay geleceksiniz.”

“Ya parası? Hem sizin bu dersi verebilecek yeterlilikte olduğunuzu ne bileyim? Ya şarlatanın biriyseniz?”

İncinmiş gözlerle yanıtladı bakışımı. “Size söyleyebileceğim tek şey, böyle bir ders vermeye kalkışacak kadar yaratıcı olduğumdur. Paraya gelince: kurs sonunda öğrendiklerinizden hoşnut kalmamışsanız, tek kuruş ödemek zorunda değilsiniz. Güven ilkesiyle hareket ediyoruz. Yazılı bir kontratınız olmayacak hiçbir zaman.”

Camın kenarına gitti ve bir süre dışarısını seyretti. Seyredilecek birşey yoktu oysa – yayalar, arabalar, çöp bidonları, lokantalar – her gün aynı şeylere saatlerce bakıyor olmalıydı.

“Denemek istiyor musunuz?”

“Fena fikir değil gibi. Ama hafta içinde gelemem, yalnız cumartesi boşum,” dedim.

“Çok güzel. Öyleyse sizi kaydedeyim. Yalnız depozito olarak on bin lira almam gerekiyor, makbuz karşılığında tabii. İstedığınız zaman makbuzu getirip paranızı geri alabilirsiniz.”
Biraz duraksadım; enflasyon ve faiz hesapları geçti kafamdan, ama topu topu bir-iki ay sürecekti zaten. O kadar da önemli olmadığına karar verip parayı uzattım.

Adam masaya gitti, çekmecedan büyük, muhasebe defterine benzer bir defter çıkardı ve adımı dikkatle yazdı. Sonra biraz beklememi rica ederek arka tarafta gözden kayboldu. Saat beşe geliyordu, daha eve gidecek, oradan da konsere yetişecektim, fazla zamanım kalmamıştı. Sabırsızlanıyordum. Nereye yok olmuştu bu adam?

Arkaya gittim, ama orası da ön taraf gibi boştu, uzak köşede, yerde bir kapak gözükiyordu yalnızca. Sonra sol tarafta yukarıya çıkan merdivenleri fark ettim, dediğim gibi içerisi oldukça karanlıktı. Saatime bir göz atıp hızlı hızlı çıktım merdivenleri.

Karşıma çıkan şey şaşkınlık vericiydi; aşağısıyla apayrı görünümde bir yere gelmişim. Her şeyden önce burası aydınlıktı ve duvar kağıdı yerine kitap kullanılmıştı. Üç koca duvar silme kitap. Yazarlarına göre alfabetik sırayla dizilmişler – Aackburn’dan Zustatsky’ye kadar. Nefis bir görünümdü. Böyle, kendimden geçmiş bir biçimde kitaplara bakarken, gözüme bir yazı ilişti – adam hala görünürlerde yoktu:

LÜTFEN OKUYUN!

Son derece gelişmiş bir teknolojinin en ileri ürünü olan sonik bilgisayarımız, yaratıcılık dersleri ile ilgili her türlü sorunuzu sesli olarak yanıtlayacak şekilde programlanmıştır. Sorularınızı lütfen tane tane sorunuz.

Teşekkürler.

Ve hemen altında da sözü geçen bilgisayar. Boğazımı temizleyip, kafamı kurcalayan ilk soruyu sordum:

“Bu derslerin sonunda bende ne gibi değişikliklerin ortaya çıkmasını amaçlıyorsunuz?”

Kısa bir süre sonra, metalik ama babacan bir ses yükseldi:

“Yaşamınızın bütünü bir sanat eseri olarak ele almaya başlayacaksınız. Günlük uğraşlarınızda yaratıcı olmayı öğrenecek, estetik kaygısı güdeceksiniz. Gerçek bir sanatçı olarak, yaşantınızı biçimlendirirken tümüyle özgür ve özgün olmayı, en ufak ayrıntıda bile şeytanın ve yaratıcılığınızın çekiciliğine kulak vermeyi öğreneceksiniz.”

“Oldukça iddialı. Nasıl başaracaksınız bunu?”

“Size çeşitli ödevler verilecek – yaşama karşı genel tutumunuzu sarsacak ve yeniden gözden geçirmenize yarayacak küçük ya da büyük projeler. Yalnızca ana fikir verilecek size; projenin kendisini oluşturmak ve uygulamak tümüyle size düşüyor. Projenizin yaratıcılığına ve uygulamadaki başarınıza göre değerlendirileceksiniz.”

Başta babacanlık taslayan metalik ses, sonlara doğru oldukça ukala bir havaya bürünmüştü – en azından bana öyle gelmişti. Beni yanıtlayabilmesi için soracağım sorunun önceden programına verilmiş olması gerekirdi. Nereden biliyordu ne soracağımı?

“Diploma ya da belge gibi birşey alacak mıyım sonunda?”

“Elbette hayır. Kursu bitirdikten sonraki yaşantınız, yaratıcılığınızın en büyük belgesi olacak. Bunu anlamış olmanız gerekirdi.”

Azarlıyordu beni. Bu aşağılık bilgisayar beni azarlıyordu.

“Pekala Sayın Çokbilmiş, bana bir armağandan söz edilmişti. Onu alıp hemen gitmek istiyorum çünkü konsere geç kalacağım. Söyle bakalım nerede bu armağan?”

“Gevezelik etmeyip arkanıza bakarsanız göreceksiniz.”

Sakin olmam gerektiğini yineleyerek arkama döndüm – çocukla çocuk olunmazdı. Gerçekten de ufak bir sehpanın üstünde bir kutu duruyordu. Yaklaşıp açtım – bir düdük çıktı içinden. Bildiğimiz, polislerin ve hakemlerin kullandığı, bazen tırnak makasıyla birlikte anahtarlığa takılan ve pantolonun belinden sarkıtılan sıradan bir düdük. Bilgisayarın kulak tırmalayıcı sesi yeniden duyuldu.

“Bunu, kapasiteniz elverdiğince yaratıcı bir biçimde kullanacaksınız ve buraya yeniden geldiğinizde projenizi ve uygulamanın nasıl gittiğini bildireceksiniz.”

Kapasite ha. Bana ha. Çok kızmıştım, ama dış mihrakların kışkırtmalarına gelmemem gerektiğini de biliyordum. Öyle bir soru sormalıydım ki bu bilgisayara, kısa devre yapıp parmak bile sayamaz hale gelsindi. Beklemediği, hazır olmadığı, yanıtlamaya programlanmadığı bir soru. O anda aklıma o dehşet fıkrası geldi; hani müthiş bir bilgisayar yapılı, sonra çeşitli ülkelerden bilim adamları toplanıp çok karmaşık sorular sorarlar, bilgisayar hepsini yanıtlar; ardından bizim Türk gelir, “Ne var, ne yok?” der ve bilgisayarın devreleri erir. Pis bir sırtımayla (utançla itiraf ediyorum) bilgisayarın yanına gittim.

“Ee, daha daha ne var ne yok bakalım?”

Sessizlik. Yaa, adamı böyle yaparlar işte sen düşün ben şimdi geliyorum sayman bozuntusu bit yuvası silikon yığını –

“Yemezler.”

Ardından kısık bir kıkırdama sesi duymuş muydum?

•

Konsere ucu ucuna yetiştim. Bu işi ne kadar ciddiye almam gerektiğine karar veremiyordum. Bir düdüğü yaratıcı bir şekilde nasıl kullanabilir insan? Kafam düdükteydi, konsere yoğunlaşamıyordum. Oysa orkestra, Çaykovski'nin İtalyan Kapriçyosu'nu olabilecek en kötü yorumla sunabilmek için hiçbir özveriden kaçınmıyordu. Eserin katledilmesi sona erince, salondaki tüm sanatseverlerle birlikte ben de “Bravo!” diye bağırıp ayakta alkışladım orkestrayı – üyeleri epey terlemişti; alın terine, emeğe saygı göstermek gerekir, değil mi. Zor iş tabii. Sen çık, onca insanın önünde, linç edilme tehlikesini göze alarak, kelle koltukta... Her neyse, ikinci bölümde Mozart çalmaya başladılar. Düdüğü elimde evirip çevirirken birden durdum; aklıma geleni yapabilir miydim? Yoksa korkak bir koyun olmayı kabullenecek miydim?

Soruyu böyle sorduktan sonra fazla şansım kalmamıştı; oturduğum yerden kalktım, emin adımlarla sahneye çıktım ve üflemeliler arasında yerimi alarak Mozart'ın Sol Majör Serenadına yeni bir boyut kazandırmaya koyuldum düdüğümlle. Seyirciler ben daha sahneye çıkarken şışkınlık homurtuları çıkarmaya başlamışlardı. Şef beni görünce derhal bir titreme nöbetine tutuldu, sağa sola baktı, ama kimseden yardım gelmiyordu. Zaten orkestra, adama “Nereden düştüm buraya?” dedirtmiş olmalıydı, bir de ben çıkınca şef pes etti ve kolları iki yanına düştü. İlk ne olduğunu fark etmeyen orkestra, şefin artık kollarını sallamadığını görünce birşeylerin ters gittiğini anladı ve önce kemanlar, sonra da diğerleri çalmayı bıraktı. Bense herkes susana kadar sanatımı icra etmeyi sürdürdüm. Sonra susup olacakları beklemeye başladım.

Seyirciler galeyana gelmişti, her kafadan bir ses yükseliyordu, her an katran ve tüyle üzerime yürüyebilirlerdi. Geniş bir gülümsemeyle sanatsever halkıma el salladım. İyice kızdılar. Bu arada bas çalan iki adam, bar sandalyelerinden inip yanıma geldi ve beni sürüklemeye başladı.

“Bir saniye beyler, ben MİT görevlisi olarak burada bulunuyorum. Seyircilerin arasında uluslararası bir örgütün başı var, onu yakalamak için düzenlendi bütün bunlar. Sakin olun ve beni hemen bırakın. Size kimliğimi göstereyim,” dedim başçılara. Bir anlık şaşkınlıklarından yararlanarak sahnenin önüne koştum, seyircilere “Ne anlarsınız siz yaratıcılıktan?” deyip sahne

arkasına kaçtım. “Yangın Çıkışı” işareti çarptı gözüme; peşimden gelenlerin için için yandıkları kesindi, yani bu çıkışın kullanılması yerindeydi. Gözümü tuta tuta biraz koştuktan sonra bir taksiye “atlayıp” oradan uzaklaştım. Yakalayamamışlardı beni.

Geldi Cumartesi. “Projemi ve uygulamasının nasıl gittiğini” bildirmek üzere kendimle gurur duyarak o dükkana gittim akşamüstü. Beyazsaç oradaydı, masasında oturuyordu.

“Merhaba, ben geldim,” dedim.

“Buyrun, sizi bekliyordum ben de. Neler yaptınız bir hafta boyunca?”

“Gazetelerde okumuş olmalısınız. ‘Konserdeşen Jack’ olarak tanınıyorum artık.”

“Evet, anımsadım. Tamam. O sizdiniz demek. Başlangıç için oldukça iyi.” Çevresine bakındı.

“Bir dakika izin verir misiniz bana, şimdi gelirim.”

“Tabii, buyrun.”

Bu da buraya özgü bir alışkıydı anladığım kadarıyla. On beş dakika sonunda Beyazsaç hala ortada yoktu. Yine kaybolmuştu. Gidebileceği fazla bir yer yoktu ve yukarıya çıkmadığı da ortadaydı. Onu gördüğümde bunun ne anlama geldiğini sormaya karar verdim. Sonra vazgeçtim.

Bu soruyu sormamı bekliyor olmalıydı, oysa benim bu tuzağa düşmemem, hep benden beklenen şeyleri gözü kapalı yerine getirmemem gerekiyordu. Canı oyun istiyorsa ben varım, dedim kendi kendime. Arka tarafa gidip üst kata çıktım.

Bıraktığım gibiydi bu Kitap Tapınağı. Buranın kutsallığını lekeleyen Kafir Bilgisayarlar da yerindeydi.

“Merhaba Ben Bilirim Bey. Günümü renklendirmek için ne yapacaksın bakalım?”

“Adınız lütfen.”

“Abuzittin Kelkavus.”

“Böylesine komik olmayı başarabilecek yalnız bir kişi kayıtlı belleğimde,” dedi mikroçip deposu. “Buz dağları üzerinde inceleme yapan bir arkadaşım var, ona sizden söz edeceğim. Üne kavuşacaksınız.”

Aklınca espri yapıyordu.

“Sağol, hiç gerek yok, ben ünlü oldum bile.”

“Anlatmak ister miydiniz?”

Konseri anlatmaya başladım. Tam aklıma gelen korkunç fikirden söz edecektim ki sözümü kesti-
“Herhalde sahneye fırlayıp orkestrayla birlikte düdük çalmayı düşündünüz,” dedi.

“Aslında, yani evet, öyle düşünmüştüm. Nasıl bildin?”

“Konser salonunda elinde düdükle oturan, yaratıcı olması istenen ve bir parça cesareti olan herkesin aklına ilk gelecek şeyi yapmışsınız.”

“İlk akla gelecek şey mi?”

“Elbette.”

“İlk ha, hay allah.”

“Üzülme. Düzenli olarak çalışırsanız kendinizi geliştirebilirsiniz, buna inanıyorum.”

Bir süre kitaplara baktım konuşmadan.

“Bu hafta ne yapacağım konusunda bilgi verilmedi,” dedim sonunda.

“Bu hafta, evinizde bir hırsızla karşılaşırsanız ne yapacağınızı düşüneceksiniz. Adamın kafasına vazo indirmekten başka birşey bulmaya çalışın.”

•

Kolay gibi gözüküyordu bu seferki ödev, ama bütün zorluğu da oradaydı: kolay olmayan birşeyler bulmam gerekiyordu. Ne yapılabilirdi bir hırsıza karşı? Ya karşıma, yaratıcılığın ne olduğunu bilmeyen, az gelişmiş bir boğa çıkarsa? Gel derdini anlat bakalım.

Ne ki, bu konuyu düşünecek zaman bulamadım, araya başka sorunlar girip durdu. Yağmur’la kriz döneminde olduğumuz kesinleşmiş, konferanslar ve ikili görüşmeler de bir yarar sağlamamıştı. Perşembe akşamı salonda oturmuş bununla uğraşıyordum kafamda. Vivaldi’nin “Dört Mevsim”i de moralimi pek düzeltmiyordu. Kapattım. Karanlıkta ve sessizlikte, sevdiğim kızı düşünüyordum. Gerçekten seviyor muydum onu, yoksa o beni sevdiği ve iyi bir insan olduğu için seviyormuş gibi mi yapıyordum yalnızca? İlişkimiz düzelecek miydi, yoksa “son durak, herkes insan” mi yapacaktık?

O sırada kapının zorlandığını duydum. Yanılmış olabileceğimi düşündüm ama hayır – birisi gizlice kapıyı açmaya çalışıyordu. Aman tanrım, hırsız – yerde gökte aramazken kapımın önünde mi bulacaktım bu adamı? Polise telefon etmeli. Ama telefonunu bilmiyordum ki. Ha girdi ha girecek. Ve kafamın içinde yine bir ampul yandı: el fenerim olacaktı bir yerlerde, masanın çekmecesine koymuştum galiba, yok, mutfak dolabında duruyor, tamam, feneri alalım şimdi ne lazım, çuval, yok deve, karikatür mü çeviriyoruz burada bir de maske taksaydın bari neyse bir çanta bulayım bari adam girdi içeri oğlum göreyim sen heyecanlanma kanını beş derecede tut eğer bu işi kazasız belasız atlatırsak sana yemek ısmarlayacağım hadi aslanım yak bakalım feneri tamam herif salona daldı yavaş yavaş gidelim bakalım işte orada. Oha. İnsan taklidi yapan bir öküz bu. Dikkat dikkat. Sürat felakettir. Çiçekleri de sulamadım, babam o kadar da tembihlemişti. Hırsız beni fark etti. Fenerler birbirimizin yüzlerini yalıyordu. Demek ki ikimizin de eli titriyordu. İyi.

“Sen kimsin?” dedim hırsıza.

“Cevat,” dedi, “sen kimsin?”

“Ne işin var burada?”

“Evi boş sandım da, işe yarar birşeyler varsa diye, yani-”

“İyi be. Ayağım uğurlu geldi. İşe çıkalım dedik, millet de peşimizden. Bakalım daha kaç kişi damlayacak.”

Cevat, iri cüssesine rağmen iyi huylu ve uysal bir hırsıza benziyordu. Ama belli olmazdı, dikkatli olmalıydım.

“Bak arkadaşım,” dedim, “burayı önce ben buldum, onun için senin gitmen lazım, bu işin racunu böyle. Ama seni sevdim, iyi çocuğa benziyorsun, onun için evi beraber dolaşalım, beğendiğin bir-iki şeyi alırsın. Bu iyiliği herkese yapmam, ona göre.”

Analar neler doğuruyor.

“Abi sağol,” dedi hırsız, “ben de yeniyim bu işte. Bu yola düşmezdim ama geçim derdi, bilirsin.”

“İyi, iyi – ben salona baktım, birşey yok, gel arkaya bakalım.”

Odaları dolaştık. Cevat benim kasetçaları beğendiyse de para etmeyeceğini, çok eski olduğunu söyleyerek vaz geçirttim.

“Ulan ne biçim yer burası, elimiz boş mu çıkacağız, nedir?” diye durmadan söyleniyordum.

Sonunda bütün evi dolaştık; minik Cevat’ın almak istediği herşeye “yaramaz” demiştim ama çocuğu eli boş göndermek olmazdı, tepesi atabilirdi, o zaman da babalarla sıkı ilişkilere girmek durumunda kalırdım.

“Milletle para kalmadı ki, herkes sürünüyor, şu hale bak,” dedi hırsız Cevat.

“Haklısın,” dedim. Televizyonun üstündeki küçük kedi biblosunu anımsadım birden. Yerinden aldım, evirip çevirip ona verdim.

“Al bakalım şunu, antikaya benziyor, belki biraz para eder sen daha yenisin siftah yapman lazım biz bir yolunu buluruz yine merak etme. Girdiğin evden birşey almadan çıkmak uğursuzluktur, ben de timsah biçimindeki şu küllüğü alayım, para etmez ya, koyarım bir köşeye durur. Hadi çıkalım şu fukarahaneden.”

Sokağa indik.

“Abi sağol,” dedi hırsız, “harbiden delikanlı adammışsın.”

“Ayıp ettin, görevimiz. Sen de gelecek için umut veriyorsun, yükselirsin bu meslekte.”

“İyi akşamlar abi.”

“Sana da. Yengeye selam söyle.”

•

“Buyrun, buyrun, gene dakiksiniz,” dedi Beyazsaç. Yine masasındaydı. “Ödev nasıl gitti?”

“İnanılmaz bir şekilde. Evime hırsız girdi.”

“Olamaz! Siz ne yaptınız peki?”

Anlattım. Beyazsaç’ın hoşuna gitti.

“Hızla ilerliyorsunuz, kutlarım. Şimdi eğer izin verirseniz-”

“Arka tarafa gideceksiniz ve beş dakika sonra da ben geleceğim peşinizden. Siz ortalarda gözükmeyeceksiniz, ben de bilgisayarla muhatap olacağım.”

Gülümseyerek kalktı ve gitti. Fazla beklemeden ben de kalkıp yukarı çıktım. Mavi köşede bilgisayar, rakibini bekliyordu.

“Ne haber abaküs kardeş?” diyerek yanağına –yanağı olması gereken yere– bir şaplak indirdim.

“El şakalarınızı kendinize saklayın lütfen,” dedi. Sesi buz gibiydi. “Raporunuz?”

Ballandıra ballandıra anlattım olanları.

“Fena değil,” dedi. “Bu arada Cevat olduğunu sandığınız iri yapılı şahsın adı Umur’dur, öğrencilerimizdendir. Kendisinden, hırsız kılığında bir eve girmesi istenmişti. Adres de sizinkiydi tabii. Onun da oldukça başarılı olduğu görülüyor.”

Bu bilgisayarda ne olduğunu bilmiyordum ama her gördüğümde, ekranını param parça etmek geliyordu içimden.

“Ne hakla evime hırsız salarsınız? Kim olduğunuzu sanıyorsunuz siz?”

“Telaşlanmayın, evinizden hiçbir şey çalınmayacaktı zaten. Yalnızca sembolik, ufak bir eşya alınacak, sonra size geri verilecekti. Bu olayı bu kadar büyütmenize gerek yok. Sakin olun.

Gelişmeniz umut verici. Bu haftaki proje konunuzu öğrenmek ister misiniz?”

“Neymiş?”

“İsteğinize bağlı herhangi birşey yapabilirsiniz, yalnız bir devlet görevlisini içermesi gerekiyor. Ayrıca projeyi ufak bir kalabalık önünde yürütmeniz, sizin için artı puan olacak. Sorunuz var mı?”

“Hayır, haftaya görüşürüz.”

•

“İzlanda Kültür Heyeti, bir haftadır süren temaslarını tamamladı. Bugün son olarak, İstanbul’da bulunan Başbakan tarafından kabul edilen heyet, kendisiyle iki saate yakın süren bir görüşme yaptı. Görüşme sonrasında düzenlenen basın toplantısında Başbakan, İzlanda ile yakın bir dostluk kurmak istediklerini, bunu yalnız devletler düzeyinde değil, iki ülkenin halkı arasında da tesis etmeyi amaçladıklarını belirterek, yapılan temasların son derece olumlu geçtiğini belirtti ve yakın bir tarihte bir Türk heyetinin de İzlanda’ya gideceğine ve karşılıklı anlayış ve hoşgörünün böylece pekiştirileceğine işaret etti. Bunun bir başlangıç olması dileğini dile getiren Başbakan, ‘İzlanda ile kültürel ve ticari bağlarımızın gelişmesi, her iki ülkenin de menfaati icabıdır’, dedi. Basın mensuplarının sorularını cevaplandırın İzlanda Kültür Heyeti Sözcüsü, Türkiye’den çok olumlu izlenimlerle ayrıldıklarını, bunu İzlanda halkına duyuracaklarını söyledi. Bu sırada söz alan İzlandalı gazeteci Aebus Satinne, İzlanda Başbakanının iyi dileklerini getirdiğini söyledi. İki ülke arasındaki ilişkilerin, İstanbul trafiği kadar yoğun olmasını dilediğini belirten Satinne; Başbakana, İzlanda Başbakanına kendisi aracılığıyla iletmek istediği kişisel bir mesajı olup

olmadığını sordu. Bunun üzerine Başbakan, kurulan dostluğun bir simgesi olarak, kalemini, İzlanda Başbakanına iletmesi için Aebus Satinne'e verdi. İzlanda Kültür Heyeti, bu akşam Türkiye'den ayrılacak.”

Sarışın olmanın ve dil bilmenin yararları.

•

Yağmur beni hiç anlayamamıştı. Altın kaplama kalemle birlikte Beyazsaç'ın dükkanına girdiğimde, içeride kimse yoktu. Doğru yukarı çıktım. Bu zaferime, o yassı suratlı bilgisayar bile gölge düşüremezdi. “Başbakan da aslında başbakan değil, öğrencilerimizden birisi,” diyecek hali yoktu ya.

“Yaa? Oldukça iyi. Sanırım sizi kutlamam gerekiyor,” dedi bilgisayar, olanları anlatınca. “Ama daha yolun başındasınız, öğreneceğiniz çok şey var.”

İşte o anda ne zamandır beni rahatsız eden, ama bir türlü çıkaramadığım şeyin ne olduğunu anladım. Parçaları birleştirmeyi başarmıştım. Poirot gibi hissediyordum kendimi – katil, uşak değil, şatonun efendisiydi. Her seferinde Beyazsaç'ın ortadan kaybolması, bu bilgisayarın bir insan gibi konuşması benimle – konuşması değil, düpedüz laf yetiştirmesi, her söylediğime bir karşılık bulabilmesi – ne kadar gelişmiş olursa olsun, bu düzeyde bir makine var mıydı?

Türkiye'yi geçtim, dünyada?

“Çık dışarı Beyazsaç. İyi bir oyundu, ama buraya kadar.” Daha önce nasıl uyanmamıştım?

Hayret birşey.

Öne açılan kitap raflarının arkasından Beyazsaç ortaya çıktı. Gülümsüyordu.

“Kutlarım. Sonunda kendinize ve yaratıcılığınıza yeterince güvenecek düzeye geldiniz.

Bilgisayara yenilmiş olmayı kabul etmediğiniz anda, bu işte bir bit yeniği olduğunu anladığımız anda kursu bitirmeye hak kazandınız. Yeniden kutluyorum sizi. Çok hızlı ilerlediniz. Üst düzeyde bir yaratıcılığa sahipsiniz. ‘O ses’e kulak vermeyi biliyorsunuz. Size söyleyebileceklerim bu kadar.” Biraz durdu. “Ücret konusu, en başında konuştuğumuz gibi; değeri ve fiyatı siz saptayacaksınız. Ne diyorsunuz?”

•

“Son model sonik bilgisayar”a, altın kaleme, sonra da Beyazsaç'a baktım.

“Götümü ye.”

“Güzel,” dedi gülererek, “yemeğe çıkalım öyleyse.”

skyhed

(7375. gece gördüğüm düşünce)

“Sözcükler ve düşüncelerin yaratılması hep el ele gitmiştir. İnsan, nesnelere ve kavramları adlandırabildiği için düşünebilir. Sözcükler aracılığıyla ulaşabilir yeni anlayışlara ve onların şairine. Bu anlamda Skyhed gerçek bir şair ve has bir insandı. Quantum fiziğinin temellerinden biri olan Schrödinger denkleminde psi'nin ( ) dalga büyüklüğü fonksiyonu değişkeni olarak kullanılması, bu denklemi bulan Schrödinger'a o önermiştir. Psikolojinin de psi ile simgelenmesi bir rastlantı değildir, çünkü Schrödinger denkleminin de bir anlamda cisimlerin psikolojisi hakkında bilgi verdiği anlaşılmıştır. Yalnızca evrenin sonsuzluğunun ( ) simgesiyle belirtilmesi gerektiğini bulan kişi olması bile, doğum ve ölüm tarihleri arasına kısıtlanmış bir zavallı olmaktan çıkmasına yeter. Ancak Skyhed'in bulunduğu simgeden sonra uzayın eğri olabileceği düşünülebilmiştir.”

Cummings'in Playboy'da çıkan bir yazısıyla tanıdım Skyhed'i. Yazı, Cummings'in çizdiği resimlerle desteklenmişti. Örneğin Skyhed'in bulunduğu her simge, parantez içinde küçük bir yaratık çizimiyle gösteriliyordu.

Genç Skyhed, üstün zekalı bir bilim adamı ol-
Evin içinde altı tane at var. Eğitilmiş. Odalardan

masının yanı sıra, bir salon delikanlısıydı da-
birinde. Parmağımla sağ gösteriyorum, sağ ayak-

playboy. Kadınlar bayılırdı yaptıklarına: tenis
larını o yöne (kendilerine göre sola) uzatıyorlar,

oyun, sahnede şarkı söyler, dans ederdi. Yakışık-
sonra solu gösteriyorum, o yöne. Çok hoş. Seyre-

liydi da. Sonra amansız bir hastalığa yakalan-
denler beğeniyor. Aralarından aynı şeyi yapmak

dığı ortaya çıktı – beyni yavaş yavaş işlevle-
isteyen bir kız çıkıyor. Olmaz. Eğitim soru-

rini yitirecek ve sonunda Skyhed, boş bir
nu bu. Kimden şeker alırlarsa onun sözünü

teneke kutuya dönecekti. Bunu öğrenen Skyhed,
dinlerler, başkasının değil. “Ben de veririm,” diyor

tümüyle yıkıldı ve girdiği bunalımdan bir da-
kız. “Sen bilmiyorsun, ısıtırlar,” diyorum. Bu

ha bilinci yerinde olarak çıkamadı. Kendisini

kolay birşey değil. Atlara dikkat etmek gere-

çki ve yemeğe verdi. Bir süre sonra artık fark-
kir. Çok tehlikeli olabilirler. Ya beni dört

lı bir görünüm: şişman, saçları dökük, yüzünde iri,
bir yandan çevreleyip tekmelemeye baş-

kahverengi lekeler olan itici bir adam. Yazının
larsa? Zıplar, bir tanesinin üzerine oturu-

burasında, Skyhed'in geçirdiği değişimi göste-
rum. Bu fikir çok iyi, ama kimse anlatmaya çalış-

ren bir dizi resim var.
mıyorum.

Bir zamanlar kadınların taptığı Skyhed için evlilik
Fotoğraf makinesini elbise dolabımın altına,

büyük bir saplantı halini almıştı – kadınlar
kutusuna sokmadan koymuşlar. Bu insanlar so-

artık onunla ilgilenmiyordu. Skyhed'in
rumsuz. Başka sert cisimler de duruyor dolapta,

yorumu: “Beni evli sanıyorlar, o yüzden. Yaklaş-
objektif çizilecek. Kutuyu bulup makineyi içi-

tığım bir kadın, beni evli sanıp uzaklaşıyor.
ne koyuyorum. Bir fotoğraf makinesi daha var

Düğmenin ‘evli’ye takılı olduğunu görünce u-
bunun da kapağı çıkmış, sinirli bir şekilde ta-
zaklaşıyor. Düğmeyi indirmeye çalıştım ama
kıyorum. Polaroid. Resmi hemen veriyor. Üzerin-

olmuyor. Oysa bir dinleseler beni, kendimi anla-
de “evli/bekar” düğmesi var ve evli’ye takılı. Düğ-

tabilsen, nasıl bir insan olduğumu, beynimin kuv-
meyi kurtarıp bekar’a getiriyorum. Makineden,

vetini, herşey ne kadar farklı olurdu.”
Skyhed’i ağlarken gösteren bir resim çıkıyor.

Skyhed aklını yitirmek üzereydi. Hala bilinç-
Kız, kapıyı yavaşça kapadıktan sonra, bindiği

li olduğu son anda, şöyle yakarmıştı: “Mektup ya-
dolmuşsun şoförüne bir adres sorar. Adam adresi

zın bana. Konuşun benimle mektuplarınızda. An-
tam olarak bilmediğinden, kızı bir kadına götü-

latın. Neler olduğunu, neler olacağını yazın.” O-
rür, ona sorarlar. Kadın, adresi tarif eder kıza.

nu bekleyen trajik geleceğin farkında olduğu an-
Şoför kıza, kadının telefonunu almasını, gideceği

laşıyor: “Ama okumayacağım, okuyamayacağım
yere vardığında kadına telefon etmesini rica e-
bunları. Hepsinin yırtılması gerekecek. Bu duru-
der. Sonra kadın adama telefon edecek. Bu saye-

ma düşmeden önce okuyabilseydim keşke.” Ve in-
de adam da kızın sağ salım, gitmesi gereken yere

sanın içini deşen şu sözleri söyledikten sonra Sky-
ulaştığını öğrenecek. Kız bir süre duraksar,

hed bir daha konuşmadı bilindiği kadarıyla: “Ne
sonra başını sallar, şoför de diğer yolcuların

yapalım, okusaydım.”
beklediği arabaya döner.

Daha zamanım vardır belki, mektup yırtılma-
Cummings bunun üzerine, tutarlı bir şekilde

dan yetişebilirim. Cummings neden bu kadar ac-
anlamlandırılması güç davranışlar sergiler. Ya-

masız davrandı acaba? Tam zamanında yetişiyö-
zünün başında “gerçek bir şair ve has bir in-

rum – mektup kadının elinde. Sakın yırtmayın. Üze-
san” olarak nitelendirdiği, bir zamanlar dahi o-

rinde “yırtın” yazıyor. Skyhed’i görmek istiyorum. lan bu hasta insana bir mektup yazar. Skyhed ar-olmaz, uyanınca çok korkuyor. Hiç uyanmıyor mu? tık tümüyle yatağa ve başkalarının bakımına ba-

Hayır, bütün gün uyuyor, yalnız akşam 08.30’da ğımlıdır. Evinde bir hemşire vardır, kendisine ba-

Skyhed’i tımar etmeye geliyorlar, o zaman; çok kor-kan. Cummings’in Skyhed’e mektup yazması anlaşı-

kuyor uyandığında. Haklı. Çok korkunç. Mektubu labilir, ama zarfın üstüne “Bu mektup okunmadan

kadından kurtarmaya çalışıyorum. “Şu şurubu için, yırtılmalıdır. Ne yapalım, okusaydı” diye yazma-

öyle,” diyor ve beyaz bir şurup doldurulmuş ka-sı, sizce de çok garip değil mi? Cummings’in mek-

şığı ağzıma uzatıyor. İçersem herşey bitecek, tupta neler yazdığını hiçbir zaman bilemeyece-

mektubu kurtaramayacağım ve belki de Skyhed’e ğiz. Neden mektubu yazdığı da bir sır olarak

olduğu gibi, beynimin kıvrımları düzelecek. Şu-kalacak – okunmasını istemediğine göre, neden?

rubu içmiyorum, ama uyanırken, içişimi kafamda Cummings bu soruya, yaşamının sonuna dek yanıt

canlandırdığımı görüyorum. Kahretsin. Şurubu iç-vermedi. Dergideki yazı, zarfın üstüne okuyan ve

miyorum. Uyanıyorum. Hemen yanımdaki duvar, kafasına soru işaretleri doluşan tombul ve sa-

yine de yenildiğimi ve kafamda canlandırdığım içiş-rışın hemşirenin kafasını kaşını, omuz sil-

yüzünden kimseyi kurtaramadığımı anlatıyor. Kal-kışını ve mektubu yırtışını gösteren resimle

kamıyorum.

son buluyor.

parantez

Aile akşam yemeği yiyordu.

Elli yaşlarındaki adam, çatalının sapını emdi. Elli yaşlarındaki kadına baktı. Başını salladı. Yirmi yaşlarındaki iki çocukları birşey anlamadan ağızlarını şapırdatmayı sürdürdü. Yavaşça yükselmekte olan dolunay, fare yahnisinin yeterince pişirilmediğini ve ateşten on iki dakika erken indirildiğini anlayınca yüzünü ekşitti.

Bu önemli bir andı çünkü adam, çatalının sapını emmesiyle birlikte, başka bir kadınla ilişkisi varmış gibi yapmaya başladı. Klasik ayrıntıları unutmadı: mendiline, karısının kullanmadığı renkte bir rujla boyadığı kendi dudaklarını sildi. Saati sorma bahanesiyle girdiği bir kadın berberinden bir tutam sarı saç yürüttü –karısı esmerdi– ve azar azar ceketine, pantolonuna ve iç çamaşırılarına ekti. Sağ serçe parmağına oje lekesi yapacak kadar ileri gitti.

Kadın, adamın -miş gibi yaptığının fakındaydı elbette. Kocasını çok iyi tanırdı ve başka bir kadınla birlikte olamayacağından, Barabara olan adı kadar emindi. Ne var ki, büyük olasılıkla artık iyice eprimiş yastık kılıfı nedeniyle canı müthiş sıkıldığından eğlenceye katıldı ve ne zaman adam öbür kadının adıyla ona yanlışıyla seslenmiş gibi yapsa ve özür dileyerek tuzu istese ya da pencereyi açtırsa, o da ağlamaklı bir sesle birşeyler mırıldanmaya ve başı öne eğik bir şekilde adamın isteğini yerine getirdikten sonra derin bir iç çekişle televizyonun karşısına oturup örgü örmeye başladı. Arada sırada çocuklara bakıp başını kederle iki yana sallamayı da unutmuyordu. Adam doğaçlama ve çeşitlemelerle rolünü zenginleştirdikçe, kadın da açılıyordu. Bağırıp çağırıyor, öfkeleniyor, sonra susuyor, büzüşük hıçkırıklarla ağlıyor, sonra çocuklara sarılıyor, bulaşıkları yıkarken bayılıyor ve düşerken iki tabak kırıyor, bir süre hiçbir şey olmamış gibi davrandıktan sonra birden patlayıveriyordu.

Bir gün kadın, artık dayanamayacağını söyleyerek evi terk etti. Çocuklar şaşkına dönmüştü. Evdeki huzursuzluğun bu boyutlara varmasını beklemiyorlardı. Akşam adam eve gelince oğlan, annenin gittiğini anlattı ve babaya çıkıştı: bunu yapmaya hakkı olmadığını söyledi. Onu alçaklıkla suçladı. Kız ise babasına karşı daha anlayışlı davranmakla birlikte, eğer durumu düzeltecek birşeyler yapmazsa adamı hiç bağışlamayacağını ve her ayın on yedisinde bir karıncayı, kırmızı bir mumun ateşinde kızartacağını belli etti.

Adam perişan olmuş gibi yapmaya başladı. Sonraki bir hafta boyunca eve sarhoş geldi. Her gece oda oda dolaşıp kadının adını haykırdı. Bir haftanın sonunda, artık uslandığını, bir daha böyle bir saçmalık yapmayacağını, karısını çok sevdiğini ve onu geri istediğini söyledi. Komşu ve akrabaların araya girmesiyle, kadının evine dönmesi sağlandı.

Ancak final sahnesi, adamla kadının istediği kadar parlak geçmedi. Gerçi herşey çok iyi gitmişti, tam bir başarıya ulaşmışlardı ama noktayı koymak, parantezi kapamak onları endişelendiriyordu için için, yeniden başlayarak eprimişlik yüzünden. Herkesin önünde yeniden bir araya geldiklerinde, sol baş parmaklarını hafifçe içe kıvrarak bu korkularını anlattılar birbirlerine. Orada bulunan yakınları da kuru ve kısa bir alkıştan sonra salonu terk edince, selam vermeden ve kostümlerini bile çıkarmadan, dibi parke taşlı kuyunun kenarına oturdular.

Ertesi gün, tatil olmasına rağmen erkenden dışarı çıktı adam. Akşam eve iki kilo mandalinayla döndü. Kapıyı açan kadın, onu oracıkta aşağılamaya başladı, mandalina almasını bilmediğini, manavın çürükleri sokuşturmasına göz yumduğunu, her allahın cezası seferde böyle yaptığını, artık canına yettiğini böyleli bağırarak, inleyen merdivenlerin eşliğinde.

Adam sessizce, göz altlarına sıçrayan ölümcül bir yorgunlukla kadına bakmıştı, açıp kapamaktan ve sürdürmekten bitkin düştüğünü göstermek için.

“Ben de seni özledim,” dedi ve içeri girdi.

izdüşüm

“Beyfendi itmeyin lütfen.”

“Hanım, seni itip de ne olacak?”

“Terbiyesiz.”

Karaköy’den Kadıköy vapuruna biniyoruz. Hava güzel. Üst kata çıkıp dışarı oturuyoruz.

“Sizlere şöyle bir Kore malı tırnak makası takdim ediyorum sayın yolcular. Yalnız tırnak makası değil, aynı zamanda konserve açacağı ve çakı olarak da kullanabilirsiniz. Bugün dükkanına gittiğinizde bin liradan aşağı bulamayacağınız bu tırnak makasını ben size imalat fiyatı olan beş yüz liradan satıyorum. Denemesi, bakması bedava.”

Satıcı dolaşüyor. Repliğini yeniden okuyor aralarda. Mutluyum. Bir taşkınlık yapmak istiyorum. Satıcının gitmesini bekliyorum.

“Muzo, çay içer misin?”

“Olur, çaycı gelsin, alırsız.”

“Ben büfeye gidip alırım.”

“Sen dur, ben getiririm.”

Aslı’yı orada bırakıp büfeye iniyorum. Çaycı birisiyle konuşuyor... Söyledikleri anlaşılmıyor ama önemli değil.

“Abi, bana iki çay.”

“Hemen koçum. Buyur. İki yüz lira.”

Çayları alıp Aslı’nın yanına dönüyorum. Tahtanın üzerine konan altlık sesi. Kaşık-bardak düeti.

“Efendim?”

“...”

Fısıltım duyulmuyor.

“Ne?”

“Canım sıkılıyor.”

“Naapciiz?”

“Kes dalgayı. Aslında canım sıkılmıyor. Yani sıkın ya da huzursuz filan değilim. Birşeyler yapasım geliyor.”

“İyi.”

“Şu insanlara bir baksana.”

“Bakıyorum.”

“Herkes bezgin. Leş gibi sigara kokusu derilerine sinmiş. Çoğu her gün biniyor bu vapura. Her gün aynı halatın aynı babaya dolanmasını seyrediyorlar. Aynı adam ‘İskele verilmeden atlamasana kardeşim!’ diyor onlara.”

“Takma kafana. Beyaz gömlekli amcalar şimdi gelir.”

“Sokakta bir kavga olduğunda üşüşenler, bu insanlar işte.”

“Muzo.”

“Efendim?”

“Çayını iç. Yoksa ben içerim.”

Sessizlik. Bilinen vapur, martı vs. sesleri.

“Aslı, birşeyler yapalım. Hava çok güzel.”

“Ne gibi yani?”

“Şu insanları eğlendirelim örneğin. Evlerine gittiklerinde yaşamın anlamını saniyeleri saymakta bulan diğer insanlara anlatacak birşeyleri olsun.”

“Şaklabanlık mı yapacağız?”

“Aman Aslı be. İlla sulandırıcaksın yani.”

Somurtuyorum.

“Tamam, tamam. Muzo, tamam. Özür dilerim. Nasıl eğlendireceğiz, söylesene?”

“Bilmem, yani şey yapabiliriz örneğin, ne bileyim, ilginç birşeyler işte. Senin aklına birşeyler geliyor mu?”

Aslı çevresine bakıyor, hayır anlamında başını sallıyor. Çantadan kitap çıkarma hışırtısı. Sayfaların çevrilmesi, kalınan yerin bulunması. Sessizlik.

“Bravo. Aslı seni kutluyorum. Hiç kuşkun olmasın herkesi eğlendiriyorsun. Ne akıllı kız, kitap bile okuyor, diyip felekten bir gün çalışıyor artık hepsi.”

“Muzo git başımdan.”

“Sen doğuştan mı böyle bencilsin, yoksa özel ders mi aldın?”

“Saçmalamasana, bencillikle ne ilgisi var kitap okumanın?”

“Kendini kendine saklıyorsun ve başkalarıyla paylaşmıyorsun da ondan. Bu insanların sana gereksinimi olabileceğini düşünmüyorsun bile.”

“Buldum. Kesinlikle buldum. Tıp literatüründe devrim yaratacağım. Sayın seyirciler, hastamıza dikkatle bakın: boynunda kabarmış olduğunu gördüğünüz damarın halkçılık damarı olduğu, deneylerle kanıtlandı.”

Aşağı inen gazete ve bize dikilen bakış sesleri.

“Aslı neden böyle yapıyorsun?”

“Nasıl yani?”

“Bak, seninle birşey paylaşmak istiyorum. Birlikte birşeyler üretelim istiyorum. Sen kaçırıyorsun. ‘Birlikte üretmezsek bu iş yürümez’ diye başımın etini yiyordun ama.”

“Sanığın, et kafalı olduğunu itiraf ettiğinin kayıtlara geçirilmesini istiyorum.”

“Kes be. Yeter. Anladın mı, yeter. Her an bir oyun oynuyorsun, aşırı yapmacıksın. Kendin olmaktan korkuyorsun çünkü. Komik olduğunu sanıyorsun, değil mi. Acınacak bir haldesin, zavallı aktör bozuntusu. Bakalım bundan sonraki rolün ne olacak?”

Kırılan çay bardağı. İçindeki çayın ayağıma dökülmesinin yol açtığı bir küfür. Gülen martılar. Dramımla alay eden güneşin, dalgalar üzerindeki hışırtısı. Yine sessizlik.

Haydarpaşa’ya yanaşıyor vapur. Binenler, inenler. Yaşlıca bir adam, yanımdan geçerken

“Üzülme delikanlı, olur bunlar,” diyor.

“Aabii, bi kere buuvvt yap be. Hadi be abicim. Bi kere. Buuvvt.”

İskelede on yedi yaşlarında bir çocuk, vapurun kaptanına seslendi. Düdüğü öttürmesini istiyor, eliyle de, kaptanın yapmasını istediği ipi çekme hareketini yapıyor.

“Hadi kaptan abi. Bi kere öttür. Buuvvt. Hadi yaa.”

Yolcular gülümseyerek aşağıya bakıyorlar. Anlaşılan vapurun gediklileri çocuğu tanıyor. Belki sık sık yineleniyordur bu sahne. Aslı da bakıyor. Konuşmuyor. Çocuk çok boğuk konuşuyor. Üstündekiler kirli ve eski. Yalnız boğazına doladığı kaşkol yeni görünüyor. Çok uzun ve bej bir kaşkol; Superman ya da Mandrake’nin pelerini gibi dolamış boynuna, uçlarını arkaya sarkıtmış. Saçları darmadağın.

“Abi öttürsene yaa. Ayıp ediyorsun. Ne olur be.”

Çocuk umudunu yitirmiyor ama yolculardaki gerginlik hissedilir ölçüde artıyor. Kaptan öttürmeyeceğe benziyor. Bir-iki yolcu, “Ne olur öttürse yani,” diye söyleniyor. Ha kalktı ha, ha kalkacak.

Çocuk gülümsüyor. Çok kötü – insanın içini deşen bir gülümseme. Büyük olasılıkla yenilecek olan, bunu bilen, yine de denemekten bıkmayan, sanki umutlu bir çocuğun gülümsemesi.

“Buuvt, kaptan bey, buuuvt, hadi abicim.”

Yolcular heyecanla bekliyorlar ne olacağını. Herkesin yüzünden aynı istek okunuyor. Sessizce üzülecek hepsi. Kulaklar düdükte. İskeleler çekiliyor, halat alınıyor, kalkmak üzereyiz – gerilim dorukta.

Kaşkollu çocuk gülüyor.

“Çeksene şunu kaptan abi. Öttür be, öttürsene abicim.”

Kalkıyoruz. Yenilginin alışılmış acısı mı ne, bir burukluk sanki herkeste. Aslı'nın elleri titriyor gibi. Tam o sırada yükseliyor düdüğü sesi.

“Dbuuuuvt.”

Vapur derin bir “ohh” çekiyor. Dudakların yukarıya kıvrılma sesi.

“Eyvallah,” diye bağıyor çocuk arkamızdan. İskeledeki çımacı omzuna vuruyor gülererek. Vapur ilerliyor.

“Şuraya bak.” Aslı, dalgakıran üstündeki kuşları gösteriyor.

“Resmen teşhirci bunlar.” Gerçekten de kuruması için yana açtıkları kanatlarıyla, pardesüsünün önünü iki yana açmış karikatür adamlarına benziyorlar.

Yeniden dokunan parmaklar.

“Dilay ne diyor mektubunda, biliyor musun?” Birbirimize sokuluyoruz. “Sakin babama söyleme, geçen gün korkunç sarhoş oldum okulda, diyor, bu sonmuş, zaten aslında–”

Kasetin bitişi, kasetçaların otomatik olarak duruşu.

“Ne oldu?” dedi Levent, baktığı dergiden başını kaldırarak.

“Kaset bitti. Ama zaten pek birşey olmamıştı ondan sonra. İskelenin orada bir cafe'ye oturmuştuk galiba. Asıl sen ‘Muzo ile Aslı Alışverişte’ kasedini dinle şimdi -simitçinin birisiyle çok ilginç bir konuşmamız var.”

“Abicim benim gitmem lazım, saat kaç oldu. Onu da başka zaman dinlerim.”

“Otur yaa, daha erken.”

“Yok, ben gideyim.”

“Sen bilirsin. Yarın görüşürüz öyleyse.”

“Görüşürüz.”

Levent'i kapıya kadar geçirdim. Sonra odama dönüp, ikinci kasetçalardaki “Levent ile Muzo” kasedinin kaydını durdurdum. Onu çıkartıp yerine Paul Simon'ın “Hearts And Bones”unu koydum.

piramit

Sinek

Uzun bir süredir burada olmalıyım. Karanlığı iyice kanıksadım, dışarısının nasıl olduğunu anımsayamıyorum artık. Piramidin dışında bir yer olduğundan bile emin değilim. oldukça karışık bir yer burası – merdivenler, odalar, duvarlar, birbirine benzeyen yerler. Bazen uçtuğumu bile ayırt edemiyorum, duruyormuşum gibi geliyor, bir yere çarpınca anlıyorum. İlk başlarda başka bir sinek daha vardır diye umutlanıyordum. Çok aradım ama kimseyi bulamadım. Bir örümceğe rastladım sonra – tehlikeli ve hafif kaçık bir yaratık. Uykudaymış gibi yavaş ve boğuk bir sesle konuşuyor. Bir dolu hikaye anlattı bana, genellikle piramit hakkında. Çok üstelediğimde dışarıyla ilgili şeyler de anlatıyor. Uyduruyor herhalde. “Çok parlaktır orası,” diyor. Oysa bilmesi olanaksız, dışarı çıktığını hiç sanmıyorum. Zaten hemen kapatır bu konuyu. Ördüğü ağdan, firavunun hazinesinden söz etmeye başlar. Hazineyi ben de görmek isterdim. Sanırım. Nasıl birşey olduğunu örümcek de bilmiyor. Bilemiyorum, aptalca geliyor bazen – hazine, bir sineğin ne işine yarar ki? Uçup duruyorum işte, halimden fazla yakındığım da söylenemez. Yalnız olmasaydım daha iyi olurdu elbette. Ama bunu pek aklıma getirmiyorum. Tehlikeli olduğunu unutmadığım sürece örümcekle dostluğu sürdürmekte de bir sakınca yok.

Örümcek

En başta ağ filan yoktu orada. Her zamanki karanlık, örümcek uyanmadan ve ağını salgılamaya başlamadan önce, yoktu. Ağını örmeye başlamasıyla karanlığın karanlık olduğu anlaşıldı – içinden gelen bir ışıltıya sahipti çünkü örümceğin ağı. Dolayısıyla ağ büyüdükçe, yayıldıkça karanlık da onunla birlikte büyüdü. Örümceğin henüz ulaşamadığı yerler vardı kuşkusuz; oraların karanlık olmadığını söylemek bir anlamda garip; karanlık, ağdan bağımsız olarak varlığını sürdüremez mi? Hayır, çünkü tanımını ağa göre kazanıyor; ağla karşılaştırıldığında, onu çevreleyen karanlık olduğu sonucuna varılabiliyor. Bir yere karanlık diyebilmek için, örümcek ağının oraya ulaşmış olması gerekli bu yüzden. Sürekli bir büyüme bu; ağın büyümesine bakarak zamanın geçtiğini anlamak mümkün. Sinek ve hırsızlar piramide girmeden önce vardı örümcek. Zaman durmaksızın ilerliyordu, ağla ve karanlıkla birlikte. Tüm piramidin saracağı günün özlemiyle. Eninde sonunda sineğin, ağına düşeceğini biliyordu örümcek; sineğin bunu bilmemesi onu eğlendiriyordu. Tıpkı, kendisinin daha ulaşamadığı köşelere sineğin gitmeye çalışmasının onu eğlendirdiği gibi.

Hırsızlar

Hayzen Gabal, sönen lambaya bir küfür savurdu ve artık işe yaramadığı için fırlatıp attı. Bu son lambalarıydı. Firavunun hazinesini bulmak için Wahid Hagar’la4 birlikte bir gece gizlice girmişlerdi buraya.

“Kaybolduk galiba,” dedi Wahid. “Nasıl çıkacağız buradan?”

“Ne bileyim ben? Hiç değilse hazineyi bulsaydık.”

“Dışarı çıkamadıktan sonra hazineyi bulmuşsun, neye yarar. Çürüyüp gideceğiz burada.”

“Çeneni kapa da kafanı çalıştır biraz,” diye çıkıştı Wahid, “nefesini boşa harcamamış olursun. Buradan kurtulamayacak olsak bile, hazineyle ölmek, onsuz ölmekten iyidir.”

“Belki bu piramitte firavun yoktur, ne biliyorsun?” diye sordu Hayzen. “Firavun yoksa, hazine de olmaz.”

“Firavun burada. Hazinesini çok iyi bir yerde saklıyor ve eğer hazineyi bulmak istiyorsak, kendimizi onun yerine koyup nasıl düşündüğünü anlamamız şart. Yer bulmak için zar atmış olamaz.”

Hayzen, eline takılan örümcek ağından kurtulmaya çalışıyordu.

“Bana baksana, firavunu göremiyorum, hazineyi de göremiyorum, onun için dilediğin kadar bunların var olduğunu söyleyebilirsin. Bana göre hava hoş. Tüm bildiğim, korkunç bir belirsizlik içinde olduğumuz. Evdekiler için belirsizliğimiz daha da büyük; yaşıyor muyuz, yaşamıyor muyuz bilmiyorlar. Hiç değilse ben senin yaşadığımı biliyorum, sen de benim,” dedi.

“İçimi rahatlattın,” dedi Wahid.

“Çıkış yolunu bulmamız gerekiyor.”

“Bu karanlıkta mı?”

“Ne yani, böyle oturacak mıyız?”

“Sanırım haklısın,” dedi Wahid.

Kalkıp bir süre el yordamıyla ilerlemeye çalıştılar, ama ışık olmadan bir yere gidemeyeceklerini anlamaları uzun sürmedi.

“Düşünelim,” dedi Wahid.

“Dinle, bir hikaye-” dedi Hayzen.

“Sırası mı şimdi?”

“Tam sırası. Dinle: adamın biri küçük bir kuş görmüş, kuş ölmek üzereymiş, yaralı, tamam mı? Adam kuşu eline almış, ‘Bunun sıcak durması lazım,’ demiş. Çayırdıymış, çevresine bakınmış ve az ötede bir sürü inek dışkısı görmüş, dumanı çıkıyor, sıcak daha. Bunun üzerine kuşu dışkının içine sokmuş, ‘Artık iyileşir,’ demiş ve gitmiş – kuşu dışkının içinde bırakmış. Kuş da ısınmış filan, kendini iyi hissetmeye başlamış. Şarkı söylemeye koyulmuş – cik, cik, cik diye. Oradan geçen tilki, inek dışkısına bakıp, ‘Ulan daha önce hiç öten inek boku görmemiştim,’ demiş. Oraya doğru yürümüş, kuşu görmüş ve yutuvermiş. Bu hikayeden çıkan ders şu – dinle: boka batmana yol açan herkes düşmanın değildir, seni boktan kurtaran kişi de dostun olmayabilir, ama eğer kendini boka batmış bulursan, sakın şarkı söyleme. Çaktın mı? Sakın şarkı söyleme. Eğer boka batmışsan şarkı söyleme.”⁵

Zaman ilerlemeyi sürdürdü. Ne yazık ki telefon çalmadı. Rayodan aramadılar. Yayın biteli çok oluyordu.

Toz

Geriye kalan. Başka hiçbir şey varlığını koruyamaz. Her şey bölünür, parçalanır, çürür, ayrıştır, toza dönüşür. Bütün piramidi kaplar toz, homojen bir şekilde. Her zerresi aynı ısıda. Bu piramit de toz olup yerine yenisi yapılanaya kadar, geriye kalan tek şey olacaktır toz.

Firavun

Ölmeyeceğimi söylüyordadı. Son ana kadar herkes, “Siz ölemezsiniz, ölümsüzsünüz,” diyordu. Beni de inandırmışlardı. Hep yaşayacağımı sanıyordum. Şimdi piramitteyim. Hazinemi saklamak için yaptırdığım bu deliğe kısılp kaldım şimdi. Aslında güzel olmuştu piramit. Gizem, görkem, akıl – hepsi, tam olması gerektiği kadar katılmıştı hamuruna. Ama elim kolum bağlı – içini gezemiyorum, denetleyemiyorum. Kimseye yadım edemiyorum – kendime bile. Hırsızlara demek isterdim ki: “Seçin: ya hazineyi alın ve hep burada kalın, ya da eliniz boş olarak çıkın. Hangisini isterseniz vereceğim.” Sineği onların yanına getirirdim. Bilirdim ki onlar burada kalıp

dışarıdaki ışıktan vazgeçerse, sinek de kalır. Dışarıda hala ışık olup olmadığını bile bilmiyorum ki. Örümceğın ağını izlerdim sonra. Hiçbirisini yapamıyorum. Bu hep böyle olacak – yeni piramitler yapılacak ve firavunlar, ellerinden hiçbir şey gelmeden tozlaşacaklarını ancak çok geç olduğunda anlayacak.

Piramit

Bir çeşit gömüt. İçinde ölüler yaşar.

hitchcock'un çekmediği filmin son karelerinin kısa tarihçesi, yitirilişi ve beklenmedik bir anda siyah-beyazın yeniden bulunuşu

Döndü ve gözlerinin içine baktı. Onu gördüğüne hiç şaşırılmamıştı sanki. Hafifçe gülümsedi, elini uzatıp kadının elini sıktı. (Üç yıldır süren bu heyecanlı ve zevkli oyunun sonu gelmişti artık, yenilmişti. Kurallara göre, yirmi beş yıllık dostu olan oyun arkadaşının onu öldürmesi gerekiyordu. Ölümünün en güzeli olacaktı bu.) Hazır olduğunu gösterircesine, "hadi" dercesine yeniden gülümsedi adam.

(Yaşamına oynamışlardı. Eğer yaşam, sahip olunan tek şeye ve sırf bu yüzden de olsa değerliyse, bir kumar ya da bir oyun ancak yaşam konmuşsa ortaya anlam ve heyecan açısından olabileceği herşeyi olmuş demektir.

Birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Oyuna başladıkları gün, yirmi iki yıllık bir sevginin getirdiği şeyleri paylaşıyordu kadın ve adam. Kurallar konuşulmaksızın, sessizce ve neredeyse telepatik olarak kararlaştırılmıştı. Yalnızca çok sevdiğiniz ve çok güvendiğiniz birisiyle oynayabilirdiniz bu öldürme oyununu. Üç yıl boyunca basitliğe ve kabalığa hiç yer verilmemişti, kalleşlik yoktu – ikisi de, kendisi uyurken diğerinin, sırtına bıçak saplamayacağını biliyordu. Centilmen birer sporcu gibiydiler. Adam kadının zekasına saygı duyuyodu, kadın da adamın. Kendilerine de büyük saygıları vardı; bu yüzden incelikle düşünülmüş bir plana yenik düştüğünü gören adam, bu planın zarif görkemini için için alkışlıyor, kadına duyduğu hayranlık artıyordu – onun tarafından öldürülmek, bir şeref olacaktı.

Ölecek ya da öldüreceksin – ilk amipler yapar bunun bekçiliğini.

Gerçeğin soyutlanması, güzelliğini ve boyutlarından pek çoğunu yitirmesine neden olabilir. Savaşın soyutlanması olan satranç, örneğin. Karelerin üzerindeyken kralın hapsirilmesi ve tam o anda gözlerini kapatması söz konusu bile edilemez. Vezir de askerlerden birine aşık olamaz. Soyutlamanın amacı, daha az ilginç olması pahasına zararsız ve daha kolay idare edilebilir bir oyun haline getirebilmektir gerçeği. Oysa kadın ve adam, bununla yetinmeyecek kadar heyecan duyuyordu yaşamdan. Yaratıcılığın sözcüklerle yazılması, resminin yapılması ya da notalarının sıralanmasının ötesinde birşeyler olsun istemişlerdi. Kaşlarını oynatmayı, otobüse binmeyi, el sıkışmayı, yorulmayı, korkmayı, yaşamayı katmışlardı oyuna. Kişisel varoluşun tümünü kapsayan bir satranç tahtası. Sonu öldürmek olan bu yaratıcılık, evet. Ama herşeyin bir bedeli olmalı ve bunu ödemeyi kabul edenler bu özgürlüğü tadabilmeli yalnızca. Bu kadın ve adam gibi.)

Kadın karşısında duran adama baktı (onu öldürmeyi hiç istemediğini fark etmişti. Onunla çok yoğun yıllar yaşamış ve öldürme oyunundan büyük zevk almıştı, ama son aşamaya gelince duraksadı: adamı öldürmek yeni birşeyler kazandırmayacaktı ona. Tersine, çok şeyler paylaştığı bu insanı yitirmesine yol açacaktı. Oyun, ona verebileceği herşeyi vermişti; kazanmış olduğunu bilmek yetiyordu kadına. Bir insanı, hele kendisi için bunca değerli birisini öldüremeyeceğini görüyordu şimdi.)

Oyunun bittiğini, onu öldürmek istemediğini, bunun anlamsız olacağını, yaşamasını istediğini söyledi adama. Adamın gülümsemesi silinmişti. Tetiği çekmesi için üsteledi. (Ancak kadın, böyle bir şeyin gereksizliğini gittikçe daha iyi kavırıyordu.) Başını salladı, adamı öptü, silahı alçak duvarın üzerine bıraktı ve arkasını dönerek kararlı adımlarla nehir kıyısından yürümeye başladı. Henüz çok erkendi – bu soğuk sonbahar sabahında kimse yoktu şehrin sokaklarında. Silah sesini duydu.

hammurabi gerçekten yaşadı mı patron?

I

Sarayın yazıcısının ölmesiyle beklediğim an geldi. Adam çok yaşlıydı zaten. Böylece sarayda çivi yazısından anlayan tek bir Marduk'un kulu kalmadı ve bütün gözler beklenildiği gibi bana çevrildi; kil tabletleri hazırlayan, kamışları sivrilten ve yazıcıya yardım eden, hatta gerektiğinde onu krala şikayet eden ben, sarayın baş yazıcısı olma göreviyle onurlandırıldım. Tabii bu da bir sürpriz değildi benim için. Birkaç yıl sonra kral Nabukodor ile başveziri Abuşumum'u ikna edip, Tuşpa civarında, var olmayan bir düşmanla savaşmaya gitmelerine neden olmak, onların yolda öldükleri haberini duyunca halka kendimi kral olarak kabul ettirmek de benim için şaşırtıcı gelişmeler olmayacak. Geleceği görmek bazen sıkıcı olabiliyor.

II

Kral Nabukodor beni özel olarak yanına çağırttı bugün. Beni sever ve bana güvenir, o yüzden eskiden beri akıl danışır bana.

“Bak Hammurabi,” dedi, “ben pek akıllı bir adam sayılmam. Yeni topraklar ele geçirip büyük bir asker olarak anılabileceğimi de sanmıyorum, sarayda güzel güzel oturmak varken savaş çıkarmak gereksiz, öyle değil mi? Peki ama bir kral, torunları onu gururla ansın diye ne yapabilir savaşmaktan başka?”

İşin doğrusu, ona “kral” demekten bile gocunuyorum, çok aptal bir adamdır bu Nabukodor. Bu da benim işime geliyor. Ama bazen öyle şeyler söylüyor ki, onu böylesine kullanacağım ve sonunda ölüme göndereceğim için içim sızlamıyor değil. Aslında severim bu adamı. Torunları tarafından iyi anılmak kaygısı, bu saf adamda oldukça göz sulandırıcı bir hal alabiliyor.

“Bir devlet adamının yapabileceği başka pek çok şey vardır, yüce kralım,” dedim.

“Anlatsana, ne var örneğin?”

“Siz elbette daha iyi bilirsiniz ama, diyelim ki vergileri arttırabilirsiniz, ya da azaltabilirsiniz, mahkumları serbest bırakabilirsiniz, yeni kanunlar hazırlayıp adaleti güçlendirebilirsiniz.”

Yeni kanunlar hazırlama fikrini sona sakladım çünkü Nabukodor'un diğer önerileri unutacağımı biliyordum. Aklında birden fazla şey tutamaz da.

“Kanun mu? Şimdikilerin nesi varmış? Yetmiyor mu?” diye sordu. Tuzağıma düşmüştü.

“Efendim, bu konuda herkes kendi bildiği düdüğü çalıyor. Ülkenin her yanında farklı uygulamalar var. Bunların incelenip, ayıklanıp tek bir kanun bütünü haline getirilmesi zorunlu. Bunu yaparsanız yalnız torunlarınız değil, onların da torunları size minnet ve hayranlık duyacaktır.”

“Hammu, sen gerçek bir dostsun,” dedi sevinçle. Odada heyecanla dönmeye başladı, ayağı takılıp düştü, yerde bir süre şaşkın bir şekilde oturdu, sonra bir kahkaha patlattı. Ayağa kalkıp üstünü başını düzelttiği sırada yüzünde bir bulut belirmişti.

“İyi ama Hammu, nasıl yapacağım ben bunu?” diye sordu kuşkuyla. “Ben kanun derleyip yazmaktan da pek anlamam ki. Şu koca sarayda kimse anlamıyor yazmaktan, kaldı ki—” duraladı. Bana bakıyordu; düşünceli gibiydi. Koca Nabu'nun aklına bir fikir gelmişti galiba! Bunu unutmamasına fırsat vermemeliydim:

“Eğer uygun görürseniz ben—”

“Tabii, tabii, sen varsın ya Hammurabi. Kralların kralı Nabukodor'un yazıcısı Hammurabi. Sahi, senin adın ne anlama geliyor?”

“Büyük Şef” efendim. Özür dilerim, küstahlık etmek istemem, bu ad benim suçum değil. Babam—”

“Uzatma Büyük Şef. Çok uygun bir ad bu. Tam sana göre. Sen ve ben, dostum, muhteşem bir ikiliyiz. Hammurabi, bana bu kanun dalgasında yardımcı olmanı istiyorum, ona göre.”

“Nasıl uygun görürseniz efendim,” dedim. “İzin verirseniz, hemen bir araştırma başlatıp bazı taslaklar hazırlamak istiyorum.”

“Hemen başla, bir an yitirmeden, çabuk. Ne gerekiyorsa yap ve para harcamaktan çekinme. Arkanda yüce kral Nabukodor var. Hadi bakalım!”

III

Saray soytarılarla dolu. Hele şu kahin! Güldürmekten işetecek beni bir gün. Bugün krala kehanetlerini sıralarken ben de oradaydım. Bir insan düşgücünden ancak bu kadar yoksun olabilir herhalde. Yok halk kralı sevecekmiş de, Tanrılar hep onunla beraber olacakmış da, çok uzun yıllar sürecek bir refah devri yaşanacakmış da, bütün düşmanları yok olacakmış. Sevsinler. Tanrı Uraš’la Tanrı Zabeka kıcıyla gülmüştür bu martavallara.

Geleceği görmek zor değil. Zor olan, bu bilgiye sahip olduktan sonra geleceği gerçekleştirmek. Epeydir bunun üzerinde düşünüyorum ve şu sonuca vardım: zaman, çatallanan bir yol gibi. En ufak bir mimiğin bile önemi var. Ben geleceği gördüğümde, bu çatalların bazılarında geçen belirli bir hattı görüyorum aslında. Geleceğin bu hat üzerinde gerçekleşmesi, herşeyin en ince ayrıntısına kadar, bu hat üzerinde yapılan makas seçimine uymasına bağlı. Yani ben “günaydın” demem gereken yerde “iyi günler” dersem, başka bir yola sapmış olurum ve herşey farklı bir sonuca ulaşabilir. İşim bu yüzden çok zor işte: benim kral olduğum geleceği görmekle ben değişmiş oluyorum; bu bilgiye sahip olmadan nasıl davranacaksam öyle davranmam gerekiyor oysa, bu geleceği gerçekleştirebilmek için. Rolünü unutmaktan korkan bir oyuncu gibiyim. Çok dikkatli olmam şart.

IV

Başvezir Abuşumum, Nabukodor’a Kule’yle ilgili birşeyler anlatıyordu ben girdiğimde. Kule’nin en üst bölümü Tanrı Marduk’a ayrılmış; Abuşumum’un dediğine göre epeydir buraya gereken ilgi gösterilmemiş, sunulan yiyeceklerin kalitesi düşmüş ve kızlar da eskisi gibi güzel değilmiş. Marduk’un, zevkine uymayan kızlarla karşılaşmasının acısını Babil ülkesinden çıkaracağını söyledi Abuşumum. Nabukodor çok dindardır, bunu duyunca telaşlandı, en güzel yiyeceklerin ve halkın arasındaki en güzel kızın her akşam Kule’ye gönderilmesini emretti. Başvezirin gözlerinde bir parıltı gördüm. Halk Kule’ye zaten giremiyordu, Marduk’u görmeye hiçbir ölümlü dayanamaz diye, ama Abuşumum, bu yasağın bir kez daha duyurulmasında ısrar etti. Başvezir fazla zeki ve akıllı bir adam. Dikkat etmeli. Ne yapmak istediği çok açık. Şu Marduk’un odasını bir kez de biz görelim bakalım.

V

Kral, kanunların son şeklini görmek için sabırsızlanıyordu. Bugün ona diyoritten yapılmış silindir biçimindeki dikme taşı gösterdim. Çok heyecanlıydım, herşey anlaşılacak diye. Beş aydır, ülkenin her yanından kanun hükümleri derletiyordum. Odama kapanıp saatlerce bunların üzerinde çalışıyormuş gibi yapıyordum. Neyse ki en büyük düşmanım Abuşumum burada değil: Kule’yle ilgilenmeye başladıktan kısa bir süre sonra güney illerine gitmesi gerekti. Bir ayaklanma olduğu söyleniyor. Abuşumum hala orada. Ben de bu fırsattan yararlanıp, yazdığım kanunları krala gösterdim. Tümüyle bir saçmalık anıtı bu kanunlar, dehşet bir komedi. Taşın silindir olması örneğin, bu saçmalığı yansıtmak için. Üst üste konmuş sonsuz sayıda daire ve dairelerin de elbette başı sonu yok. Ya o Adalet Tanrısı Şamaş’ı Kral’a kanunları dikte ettirirken

gösteren çizim? Bunun resmi açıklaması, bu kanunların aslında Tanrı hükmü olduğu. Ama dikkatle bakıldığında kralın Şamaş'a arkasını dönmüş olduğu ve hafifçe sırttığı, buna karşın Şamaş'ın biraz şaşkınlığı fark edilebiliyor. Ve hiçbir yerde Nabukodur adı geçmiyor! Evet, Kralların Tanrısı Hammurabi'nin kanunları olduğu yazılı bunların. Tabii öyle bir dil kullandım ki, bunların yalnızca yazıya geçirenin Hammurabi olduğu sonucu da çıkabiliyor. Tedbirli olmak lazım.

Ama kanunlar, başlı başına bir sanat şaheseri: ömrümde bu kadar saçmalığın bir araya getirildiğine tanık olmadım. Örneğin “yardımcı eş” kavramını yarattım: “Karısı doğurgan değilse, adam kendisine yardımcı bir eş alabilir. Yeter ki soyumuz meyve versin ve çoğalsın.”⁶ Kadınlar bunu duyarsa kıyamet kopar. Damızlık inek yerine konduklarını öğrenirlerse kralı öldürmeye bile kalkabilirler. Sonra bir kişinin parasına göre yargılanıp cezalandırılması saçmalığını çıkarttım. İtiraf etmeliyim ki sonuç kusursuz: önce toplumu üç sınıfa böldüm; hür insanlar, bağımlılar ve köleler diye. Sonra hür bir insanın tazminatla atlatılabileceği bir suç için diğer iki gruba ölüm cezası verdim. Hem de ne fantazi ölümler! İnsanların binlerce yıl sonra bunlara bakıp Babil uygarlığı hakkında, Hammurabi hakkında ahkam keseceğini düşündükçe gülmekten kırılıyorum. Çok iyi olacak, çok!

Kral çok beğendiğini söyledi benim silindiri, her ile bundan bir tane dikilmesini istedi ama ben bunun pek parlak bir fikir olmadığını söyledim. Hem benim, hem de planımın güvenliği açısından, taşın sağlam bir yere kaldırıp unutulması gerek. Nabukodur'a, halkın ve özellikle de yargıçların bu kanunlar doğrultusunda eğitilmesi gerektiğini, bunun da zaman alacağını, bu konuda iyi bir eğitim programı hazırlayacağımı söyledim. Aklı yattı. Şık bir ziggurat yapılması emrini verdi; ben programı hazırlayıp yargıçları eğitene kadar (!) orada kalacak taşım. Birkaç güne kalmaz, varlığını tümünden unuttur nasıl olsa bizim koca Nabukodur.

VI

Tarihi yanıtmanın tadına doyum olmuyor. Ben biraz garip bir insanım sanırım! Gemiyle denizlere açılıp, uzak ülkelere kendi yazdığım tabletleri bırakmak istiyorum; hepsi birbiriyle çelişecek; bir sürü yalan yanlış bilginin arasına bir-iki doğruluk kırıntısı da koyacağım, akılları iyice karışsın. Belki de kral olduktan sonra yaparım bunu. Yüce Marduk, bu ne zevk!

VII

Son bir-iki aydır Kule'ye gidiyorum akşamları. Marduk rolü bana çok yakışıyor. İlk gittiğim akşam çok tedirgindim, birisi beni görecekti diye. Neyse ki bizim millet güneş battıktan sonra fazla dayanamıyor. Etrafta kimse kalmayınca çıktım evden. Babil sokakları boşken daha da güzel. Kule'nin çevresinde de kimse yoktu, hızlı hızlı çıkmaya başladım ama çabuk yoruldu. Meret çok yüksek. Ama tepede, Marduk'a ayrılmış odaya ulaştığımda, bütün yorgunluğuma değdiğini anladım: yemek yatağının önündeki mermer masada herşey vardı. Hem yiyip, hem de yanında yatabiliyor insan! Birden bir ayak sesi duydum – bu kadar çabuk yakalanmama yol açan bir hata yapmamıştım oysa. Geleceğe göz atmama gerek kalmadan içeriye çok güzel bir kız girdi. Nefis bir gece geçirdik. Tanrı olmak iyi iş!

VIII

Şu aralar yapacak yeni bir tarihsel hinlik düşünemiyorum, Abuşumum'la uğraşmaktan. Birkaç gün önce geri döndü güneyden: ayaklanmayı başarıyla bastırılmış, bayağı bayağı bir savaş olmuş oralarda. Ya da o öyle anlatıyor, bilinmez. Onunla konuşurken yaptığım herşeyi bildiği izlenimine kapılıyorum zaman zaman. Yaşlı, çökmüş yüzünde iki alev parçası gibi parlayan

gözleriyle, deşercesine bakıyor bana. Ondan uzak durmaya çalışıyorum çünkü konuşurken açık verme ve herşeyi mahvetme olasılığı çok yüksek. Hep birkaç saniye ötesini görüp öyle konuşmak çok yoruyor beni. Bana kalsa onu öldürtürüm ama kralla birlikte Tuşpa'ya giderken ölmesi gerekiyor. Katlanıyorum o yüzden.

IX

Bir hafta önce, kesinlikle olmaması gereken birşey oldu: Marduk'a sunulan kıza, Naşibali'ye aşık olduğumu fark ettim. Bu hiç hesapta yoktu. Bunun saçma olduğunu, aşık olmadığını, sevmediğimi, geçeceğini yineleyip durdum kendime bir haftadır. Bütün planlarım alt üst olabilir. Ne yazık ki Naşibali'yi aklımdan silmeyi başaramadım. Seviyorum bu kıızı. Çok güzel, çok cana yakın ve akıllı. O da benden hoşlanıyor sanırım, yoksa çoktan gammazlardı. Ama hayır, hayır... Görmüyor musun aptal herif, bu kız senin sonun olacak. İyice bak, aç gözlerini. Marduk'un yatağında sevişirken Abuşumum basacak sizi. Bir daha oraya gitmemeliyim. Naşibali'den uzak durmak zorundayım. Ama onsuz yapamayacağımı hissediyorum. Çok farklı. Ben deli miyim? Her şeyi onun uğruna bırakmayı düşündüm, bütün yaşamım boyunca kurmaya uğraştığım ve geliştirmeyi düşündüğüm yapıya boş verip, Naşibali'yi seçmeyi. Yapamam bunu. Belki de deliyim. Çok mu aç gözlüyüm, yeterince aldatmadım mı tarihi? Bilemiyorum. Onunla konuşmalıyım, dayanamayacağım daha fazla.

X

Evet, o akşam Kule'ye gittim. Naşibali tedirginlik içinde beni bekliyordu girdiğimde. Önceki gece Abuşumum gelmiş, onunla zorla birlikte olmuştu, karşı çıkamamıştı korkudan. Naşibali bana ulaşmaya çalışmış Abuşumum'un sarayda olmadığı bir sırada, ama içeri sokulmamıştı. Titriyordu. Onu sevdiğimi, oradan zaman yitirmeden uzaklaşmamız gerektiğini söyledim. Birbirimize sarıldık. Kule'den çıkabilirsek yakalanmadan kurtulabileceğimizi görüyordum. Ama saçmalık saplantısı olan yalnız ben değilim, rastlantılar ve kazalar da aynı eğilimi gösterebiliyor: hızla çıkarken ayağım kaydı ve mermer masanın kenarına başımı şiddetle vurdum.

XI

Gözlerimi açtığımda, başımda korkunç bir ağrı vardı. Sonra Abuşumum'un sesini duydum: "Bitti Hammurabi. Son durak. Seni unutmayacağım." Her an zafer dansına başlayabilirmiş gibi bir havası vardı.

Kral Nabukodor herşeyi bağışlayabilirdi, ama bir insanın, Babil'in en büyük tanrısına karşı böylesine bir saygısızlık yapması, böyle bir günah işlemesi karşısında, bu insan çok sevdiği Hammurabi bile olsa, yapabileceği birşey kalmıyordu. Gale yana gelen halkın yatıştırılması için kurban edilmem gerekiyordu. Abuşumum kralın yanından ayrılmamıştı hiç, bu konu görüşülürken. Krala özel birşey söylemek istediğimi, ben kirlenmeden önceki dostluğumuz adına bunu istediğimi belirttim. O zaman başveziri dışarı çıkarttı Nabukodor. (Vakit varken öldürmeliydim Abuşumum'u. Yazık – tarih konusundaki ihtirasımı hiç tam olarak yenemedim. Naşibali için bile. Oysa ikisinden birini kesin olarak seçebilseydim –) "Böyle olmasını istemezdim Hammu, ama sen de biliyorsun –"

"Kralım, lütfen, gerek yok. Haklısınız. Yalnız sizden iki dileğim var, ölmeden önce. Birincisi: Naşibali'ye birşey olmasın. Yaşamalı o. Dostluğumuzun hatırına. İkincisi ise biraz garip gelebilir: ölmeden önce bir-iki tablet yazmak istiyorum, biraz çocukça belki ama bunların

kesinlikle gizli tutulmasını rica ediyorum. Sarayın bir köşesine gömün isterseniz. Unutulup gitsinler, benimle birlikte.”

Kral Nabukodor, üzgün bir yüzle düşündü bir süre. “İstedğin gibi olsun Hammu. Naşibali’ye birşey olmayacak, söz veriyorum. Tabletlere gelince: onları, dostluğunun bir anısı olarak kendi zigguratıma koyduracağım, Büyük Şef. Cesedim onlarla birlikte yatacak. Yazdıklarını kimsenin okumasını istemiyorsun ha?”

Gülümsedim.

apocalypso
(kırmızı düğmenin gölgesinde)

I

Butdeyyus Beatoven, kalabalık caddede kimsenin gözüne batmadan ilerliyordu. Gizli Haberalma Servisi'nde geçirdiği 25 yıl, herşeyi gizlilik içinde yapmasını öğretmişti ona. Sıcak bir gündü; caddelerin kalabalık olması, bunaltıcı havanın etkisini bir kat daha arttırıyordu, ama Beatoven fazla terlememişti. Eczaneye gidiyordu, karısına Novalgine almak için; yolu neredeyse yarılanmıştı ki bir ses duyuldu:

...

Servis'in mesaj başlangıç koduydu bu, kendisine bir emir iletilmek üzereydi. Yavaşça çevresine bakındı, yürümeyi sürdürerek – kodu vermiş olabilecek kimse yoktu, herkes alışılmış koşuşturmayı aksatmamak için elinden geleni yapıyordu. Ancak bu o kadar da aykırı bir durum değildi, gizliliğin önkoşul olduğu bir meslekte şart bile sayılabilirdi.

Beatoven bir vitrinin önünde bir süre durdu; hayır, kimse, onu izlemiyordu. Yürümeyi sürdürdü. Ufak bir çocuğa çarpmamak için sağa kaydığında duydu mesajı:

“3 No’lu Av Genelgesine uyarak Borneo’da kanatlı bir kedi avlamanız gerekmektedir. 16 saat içinde yola çıkın.”

Yeniden çevresindeki insanları inceledi, ses çok netti ve yakından gelmişti, ama kimse, ensesinin dibine kadar sokulup bu mesajı vermiş olamazdı. “Bir yolunu bulmuşlardır,” diye düşündü; ayrıca kendisine verilen emirleri sorgulamaya kalkışmak, bir Servis üyesinin işleyebileceği en büyük suçtu ve bu suçtan yargılananlar, vatana ihanetten yargılanmayı yeğlerlerdi. Beatoven ise Servis'in en iyi elemanlarından biriydi ve

“Bizleri yüceltecek olan, sadakat ve itaattir.”

sözü, başucunda çerçeve içinde duruyordu.

Bir dakikasını bile yoktu artık yitirilecek; karısına ilacını almadan geri döndü ve evine gitti. Apartmana girip basamakları hızla çıktı – asansörü hiçbir zaman kullanmazdı. Anahtarıyla kapıyı açıp yatak odasına geçti, karısının alışkın bakışları altında, gardropla pencere arasında duran sandığı açtı. Bu gibi durumlar için her zaman hazır bulundurduğu bavulunu çıkardı – içinde çadır, uyku tulumu, üç dakikada şişen bir deniz botu ve diğer gerekli araçlar vardı. Her şey hazır görünüyordu.

Başından beri Beatoven'i izleyen karısı yataktan kalktı, gardroptaki gizli bir bölmeden 5X7X7 cm. boyutlarındaki özel telefonu çıkarıp kocasına uzattı. Beatoven o sırada haritayı inceliyordu; bir süre düşündükten sonra telefonu aldı ve Hindistan Havayollarını aradı. Konuştuğu yetkili, o gün sefer olmadığını söylüyordu – büyük aksilikti bu, oysa Beatoven hemen yola çıkmak istiyordu. Gerçi mesajda kendisine on altı saatlik bir süre verilmişti ama bu bir prestij sorunuydu; emri, tanınan sürenin yarısından kısa bir zamanda yerine getirmesiyle ünlenmişti Beatoven, uzun meslek yaşamının getirdiği ve gençlerin gıpta ettiği bu ünü şimdi sarsmak istemiyordu. Tam başka bir Avrupa ülkesinden o gün kalkacak bir uçağın olup olmadığını soracaktı ki, “Bir saniye efendim,” dedi karşıdaki kadın, “uçuş programında şimdi bir değişiklik yapıldığı bildirildi. 16.30’da Hindistan’a bir uçak kalkacak. Yer ayırtmak ister miydiniz?”

“Servis işini iyi bilir,” diye içinden geçirdi Beatoven, ulaşım sorunu da böylece çözülmüştü. Hindistan’dan Borneo’ya gemiyle gitmeyi düşünüyordu. Son bir kez çevresine bakındı, sokak kapısına doğru yöneldi, üçe kadar sayıp döndü ve karısını öptü. Merdivenleri inmeye başlayacaktı ki, “Çiçekleri sulamayı unutma,” dedi karısı arkasından. Evden her ayrılışında bu sözleri söylerdi Morgana, ama Butdeyyus onun ne demek istediğini hiçbir zaman kestirememişti. Başka bir örgütün bir şifresi olabilir miydi? – ama hayır, eğer Morgana bir karşı-casusluk örgütünün elemanı olsaydı Servis daha en başından onunla evlenmesini önermezdi. Belki de kadınca bir şakaydı. “Peki,” dedi her zamanki gibi; fazla üzerinde durmanın gereği yoktu tabii. Uçağa yetişmek için yaklaşık bir saati vardı, hemen bir taksiye bindi, “Havaalanına,” dedi. “En kısa yoldan mı, en ilginç olanından mı?” diye sordu şoför, aynadan gülümseyerek. “Saçmalamayın lütfen,” diye tersledi Beatoven ve yan camdan dışarı bakmayı sürdürdü. Elli dakika sonra uçağa binmişti. Uçak yolculuklarından hoşlanmazdı, aslında denizaltı dışında hiçbir taşıtta rahat edemezdi ama Servis’in denizaltılara pek sık işi düşmüyordu.

Beatoven, Delhi Havaalanına inince ana çıkışın önünde bekleyen eski taksilerden birine bindi ve zaman yitirmeden büyükelçiliğe gitti. Kapıdaki güvenlik görevlisi, sırtan ve sırtkan bir dostluk gösterisiyle kim olduğunu, büyükelçiyi neden görmek istediğini, randevusunun olup olmadığını sordu ona, sonra kimliğini görmek istedi – Beatoven bütün bu soruları nazik fakat soğuk bir tavırla yanıtladı, kimliğini gösterdi ve görevliden, büyükelçiye kendisinin geldiğinin haber verilmesini rica etti. Kuşku gözlerle onu süzen görevli, büyükelçiyi aradı ve randevusu olmamasına karşın Beatoven’i görmeyi kabul ettiğini duyunca –biraz da gönülsüzce– Beatoven’i yukarı bıraktı, “Gideceğiniz yer 3. katta, koridorun sonunda, sağdaki oda,” diye eklemeyi de unutmadı.

Beatoven kapıyı çalmadan girdi içeri, Büyükelçi onu ayakta karşıladı, karşılıklı iki koltuğa oturdular, Beatoven piposunu yaktı. Merakla bekleyen gözler karşısında bir süt çocuğunun güveniyle pipoya sarılan bir ağız.

“Sevgili Simic, simyagerleri unuttu mu kurşun?” diye sordu birden Beatoven. Servis’in şifreli dilinde “dinleniyor muyuz?” anlamına geliyordu bu.

“Evet. ‘Kurşun’ gibi bir adla, uyku uzun ve derin oluyor,” diye yanıtladı Büyükelçi. “Hayır, rahatça konuşabiliriz,” demek istiyordu.

“Öyleyse dinleyin. Buraya neden geldiğimi biliyorsunuz. Sizden yalnızca taşıt istiyorum,” dedi ve ceketinin iç cebinden çıkardığı haritayı masanın üstüne açtı. “Buradan Ganj boyunca Kalküta’ya gideceğim. Karadan ya da nehirde fark etmez. Sonra Singapur’a doğru yola çıkacak bir yük gemisiyle Bengal Körfezine açılacağım. Gemi Andaman Adalarında altı saat bekleme yapmalı. Malaka Körfezinden geçip, Singapur’da durmadan Borneo’ya ulaşmak istiyorum. Gemi beni Kapuas Nehri ağzında bırakacak ve Singapur’a dönecek. Yasal bir aksilik istemiyorum.”

“Gerekeni yapacağımdan emin olabilirsiniz.”

“Ne zaman yola çıkabilirim?”

“Bir dakika bana izin verin,” dedi Büyükelçi. Birinci Sekreter’i odaya çağırttı. Kısa bir konuşmadan sonra, “Bay Beatoven, sekiz saat içinde yola çıkabilirsiniz. Gemi Kalküta’da sizi bekliyor olacak. Şimdi isterseniz konukevinde dinlenebilirsiniz. Sekreterim sizinle ilgilenecek,” dedi.

Butdeyyus için uygun bir öneriydi.

Ganj, gecenin içinde her zamanki söylemiyle akıyordu. Bildiği çok şey vardı – hepsini de telaşsızca paylaşıyordu seyircisi ve dinleyicisiyle. Genç öğrencileri, onun bu yalın, dosdoğru ve

sakin anlatımı karşısında sabırsızlanıyor, kendi aralarında büyük sözcüklerle hızlı hızlı konuşmaya, seslerini yükseltmeye, dikkatleri üzerlerine çekmeye çabalıyor ama sonunda sesleri, ak sakallı bilgenin anlattıklarına karışıyor, duyulmaz oluyordu. Ne var ki o, bu genç sesleri duymazlıktan gelmiyor, lafının bir yerine sıkıştırıyordu ilginç düşünceleri.

Tekneler, ışıktan birer noktaydı – yakından bakınca, her nokta gibi, daha küçük noktalara ayrılıyorlardı, otuz metrelik bir tekne ve güvertede oturan Beatoven gibi örneğin. Görevini düşünüyordu – neredeyse hiç bilgi verilmemişti ne yapması gerektiği hakkında; tek bildiği şey bir kedi avlaması gerektiği ve kedinin kanatlı oluşuydu. 3 No’lu av genelgesi, hayvanın (daha doğrusu Av’ın) zedelenmeden yakalanmasını zorunlu kılıyordu; ateş edemezdi örneğin. Zehir kullanması da uygun olmayabilirdi, kedinin iç organları zarar görebilirdi çünkü. Bu durumda hayvanı boğarak öldürmesi gerekiyordu. Bu karara vardıldıktan sonra Beatoven, bir süre için dikkatinin dağılmasına izin verdi, motorun sesi bir an için var olan tek fiziksel uyarım haline geldi, ama hemen bir adım geri çekilerek suyun çıkardığı sesin ve karanlığın arasına yerleşti; simsiyah bir odaya giren ateşböceği, nasıl ışığıyla odayı aydınlatmaktan çok karanlığı arttırırsa, motorun ve suyun sesi de gecenin sessizliğini vurguluyormuş gibi geldi Butdeyyus’a. Piposunu yakıp dumanını seyretmeye koyuldu; Servis’te çalışmaya başladığı gün almıştı onu, yirmi beş yıldır da elinden düşürmemişti. Bunun nedenini kendi kendisine sormaya fırsat bırakmadan açıkladı: “İlk gün Servis’te karşılaştığım üç yüksek memurun üçü de pipo taşıyordu. Pipomu çok severim.” Gerçekten de severdi. Beatoven ayağa kalktı, bir süre daha yerde yanan piponun dönüştüğü kömür ve kül kümesine baktı, sonra da içeri, yatmaya gitti.

Buty, öğretmeni gittikten sonra kemanını kabına koydu ve pencereden dışarı bakmaya başladı. Okulda sıra arkadaşının anlattığı fıkrayı anımsamaya çalıştı – ağaca çıkan bir manda hakkında, komik bir fıkraydı bu, çok hoşuna gitmişti. Bir türlü aklına gelmeyince canı sıkıldı, mutfağa gitti, dolaptan bir parça çikolata alıp yine odasındaki pencerenin başına geldi. Gözü daldı gelip geçen insanlara bir ara – sonra yavaşça gülümsedi, ardından gülmeye başladı: fıkrayı anımsamıştı.

Beatoven, Borneo adasının batı kıyısına ayak bastığında şafak henüz sökmüştü. Deniz yolculuğu epey uzun sürmüş, yeniden karaya çıkmak onu oldukça memnun etmişti. Borneo’ya ilk geliyordu bu, adada konuşulan pek çok dilden yalnızca birini bölük-pörçük biliyordu; ne yapması, nereye gitmesi gerektiği hakkında hiçbir fikri yoktu. Butdeyyus ilk defa kuşkuya düştü – acaba emri yanlış anlamış olabilir miydi? Servis’in kendisine daha fazla bilgi vermesi gerekirdi, en azından Borneo’ya çıktıktan sonra – birisi bir yerde onu karşılayıp bundan sonra ne yapması gerektiğini bildirmek için bekliyor olmalıydı. Kendi kendine kızdı Beatoven; onun gibi deneyimli bir ajan, soğukkanlılığını böylesine çabuk yitirmemeliydi. “Servis beni iyi tanır, içgüdülerimi bile en ince ayrıntısına dek bilir. Bu aşamada bana yeni bir bilginin ulaştırılmayışı, kendi başıma ne yapmam gerektiğini bulabileceğimi ve Servis’tekilerin de buna güvendiklerini gösterir.” Belli etmiyordu ama bu düşünce onu rahatlatmıştı; haritasını çıkarıp düşünmeye başladı. En yakın yerleşim birimi Pontianak’tı, Beatoven botuyla nehirden oraya gidip halktan bilgi edinmeye karar verdi. Pontianak, ufak bir köy görünümündeydi, çevrede fazla insan yoktu, zaten olsaydı da Beatoven bu insanlarla kolaylıkla iletişim kurabileceğinden pek emin değildi. Birkaç çocuk, toprak yolun ortasında oynuyorlardı, yolun iki kenarında ağaçtan derme-çatma evler dizilmişti; ancak yol yaklaşık üç yüz metre sonra sona eriyor, yüksek çalılıklar başlıyordu. Beatoven yolun sonuna kadar yürüdü; yol sona ermiyor, çalılıkların başladığı yerden sağa kıvrılıyordu aniden. İki genç adam, bir kapının önünde durmuş, heyecanla birşeyler tartışıyorlardı. Beatoven’in geldiğini görünce susup onu izlemeye koyuldular. Beatoven yanlarına geldi, eliyle selam verdi;

gülümsemeye başladı, ama adamların ifadelerinde bir değişiklik olmadığını görünce hemen vazgeçti.

“Sizlere iyi günler dilerim. Av hakkında birşeyler sormak istiyorum. Yardım edebilir misiniz?” Adamlardan daha kısa ve zayıf olanı Butdeyyus’u süzdü, arkadaşına baktı, sonra yine Butdeyyus’a döndü.

“Sorun.”

“Ben çok uzaktan geliyorum. Kanatlı bir kedi avlamak istiyorum.”

“Kedi çok. Benim evde dört tane var. Size satarım.”

“Sanırım anlatamadım. Avlamak istediğim kedinin kanatları var.”

“Kanat mı?”

“Evet. Kanat. Uçmak için.”

İki arkadaş yeniden bakiştılar. Uzun boylusu gülmeye başladı, diğeri de ona katıldı – kahkahalarla gülüyorlar, durup birbirlerine “uçan kedi” diyorlar, yeniden gülmeye başlıyorlardı. Kısa boylusu, “Uçan kedi arıyor,” diye bağırdı ve Beatoven arkasından gülüşme seslerinin geldiğini duydu – çocuklar ve kadınlar toplanmış, onları seyrediyorlardı. Adam avuçlarının içini Beatoven’e gösterip, “Yok,” dedi, ikisi gülerken uzaklaştılar. Beatoven peşlerinden gitmeye başladıysa da vazgeçti, geri dönüp köşede, çalılarının yanında birikmiş olan kalabalığa doğru yürüdü; çocuklar çığlık çığlığa kaçışıp on metre kadar geride beklemeye koyuldular, kadınlarsa bir küme oluşturmuş, ellerindeki kaplarla onu izlemeyi sürdürüyorlardı.

“Kanatlı kedi nerede bulabilirim?” diye genel bir soru yöneltti Butdeyyus kadınların yanına iyice yaklaştığında, ancak kadınlar da tıpkı az önceki iki adam gibi, avuçlarının içini gösterip, gülerken evlerine yöneldiler. Butdeyyus arkalarından bağırdı, ama onu tümüyle unutmuş gibiydiler, sanki garip giyimli beyaz bir adam hiç gelmemişti, hiçbir garip soru sormamıştı.

Butdeyyus, dağılan kalabalığın arkasından bakakaldı. Umutsuzluğa kapılmak istemiyordu ama yerlilerden gördüğü bu tepkiyi iyimser bir şekilde yorumlamakta güçlük çekiyordu. Bir kez daha kuşkuya kapıldı – kanatlı bir kedi olabilir miydi? Gerçekten böyle bir emir almış mıydı, yoksa yalnızca aldığı mı sanmıştı? Emri duyduğunda sesin kaynağını belirleyemediğini anımsadı birden. Ama Delhi’deki Büyükelçi, görevinin ne olduğunu biliyordu, yoksa hiçbir soru sormadan kendisine yardım eder miydi? Servis, Büyükelçi’yi haberdar etmiş olmalıydı. Yalnız Borneo’dan Hindistan’a geri dönüşü konusunda hiçbir şey konuşulmamıştı; istemediği kadar uzun bir süre kalması gerekebilirdi Borneo’da. Canı sıkıldı Beatoven’in, midesinde hafif bir bulantı başladı.

Emin olamıyordu ve bundan sonraki adımının ne olması gerektiğini kestiremiyordu.

Köyün girişine doğru utanan toprak yolda yürümeye başladı. Çocuklar arada sırada oyunlarından başlarını kaldırıp onu çabuk sıkılan gözlerle izliyorlardı. Beatoven, evlerden birisinin önünde, yere oturmuş, yaşlı bir adamın ona baktığını fark etti. Yaşlı adam bakışlarını ondan ayırmıyordu. Beatoven ona doğru yöneldi; yanına geldiğinde adamın sandığından da yaşlı olduğunu gördü, yaşadığı her yıl için derin bir çizgi vardı yüzünde sanki. Çömeldi.

“Size iyi günler dilerim.”

Adam birşey söylemeden Butdeyyus’un gözlerine bakıyordu.

“Adım, Beatoven. Butdeyyus Beatoven. Kanatlı bir kedi arıyorum. Böyle bir hayvan var mı?

Uzun bir yoldan geldim ve aradığım şeyin yalnızca bir düş ürünü olduğuna inanmak istemiyorum. Diğerlerini bu soruyla epey eğlendirdim. Söyleyin bana, kanatlı bir kedi gerçekten var mı?”

Yaşlı adam ses çıkarmadan Butdeyyus’a bakmayı sürdürüyordu. Beatoven, adamın kendisini anlamadığını düşündü.

“Söylediklerimi anlamadınız mı?”

Adam yine birşey söylemedi; Beatoven, anlamadığına karar verip ayağa kalkıyordu ki yaşlı adam kafasını salladı. Beatoven yeniden çömeldi. Koşarak yanlarından geçen iki çocuk, gülererek birşeyler söylediler. Beatoven söylediklerini anlayamamıştı.

“Deli ihtiyar,” dedi birden yaşlı adam.

Butdeyyus şaşırmişti. “Efendim?”

“Deli ihtiyar. Çocukların size söyledikleri bu. Deli ihtiyar. Haklılar. Pontianak’ın en yaşlısı ve en delisiyim ben. Buranın deli köpeğinden bile deli.”

“Ama kanatlı kediyi biliyor musunuz?”

“Kanatlı kedi. Tabii. Yaşayan bir söylence.”

“Onu bulmam gerek. Yerini biliyor musunuz?”

“Kanatlı kedi. Evet.”

“Nerede?”

“Neden?”

Butdeyyus, elinden kaçmak için tetikte bekleyen bu fırsatı süzdü bir süre. Yaşlı adamın onaylayacağı bir neden gösteremezse, hiç şansı kalmazdı.

“Bakın, onu bulmalıyım çünkü –” Puslu bakışların ardındaki ışık, geçen yıllara rağmen –yetmiş, yüz, belki de daha çok– hala kendisini belli ediyordu. “Çünkü öyle olması gerekiyor.” İki elini gökyüzüne uzatarak, “Öyle olması gerekiyor,” diye yineledi.

Yaşlı adam başını salladı. Gösterilen nedeni yeterli bulmuştu. Yeniden başını salladı.

“Kapuas’ı yukarı doğru izle, nehir sağında kalsın. Nehir yatağının iki kenarında iki büyük kara parçası göreceksin, insan kafasına benzerler. Oraya geldiğin zaman nehri bırak, solunda kalan ormana gir. Eğer nehri tam arkana alıp öğlen güneşinden gün batımına kadar yürürsen bir açıklığa geleceksin. Orada bir işaret vardır. Bak ve kalıp kalmamaya karar ver.”

“Nasıl bir işaret bu?”

“Kalmak istiyorsan bir ağaca çık ve bekle. O seni bulur.”

“Kayalar ne kadar uzaklıkta?”

“O seni bulacak.”

Beatoven, ihtiyardan başka birşey öğrenemeyeceğini anlamıştı. Ayağa kalktı. “Size teşekkür ederim.” Elini adamın omuzuna koydu ve dehşet içinde, omzun, elinin altında kaydığını ve kolun, ayaklarının dibine yuvarlandığını gördü. Adam sandığından da yaşlıydı.

Butdeyyus Beatoven, nehir boyunca önemli bir engelle karşılaşmaksızın ilerliyordu – hava çok sıcak ve nemliydi, sırtındaki çanta, öğle güneşinin altında ağırlığını iyice belli ediyordu. Gerçi yaşına göre oldukça dinçti, ama ne de olsa dinçliğin mutlak değil, göreceli ölçülerle belirlendiği bir yaşa gelmişti. Beatoven ekvator çizgisinin tam üzerinde –dengede– ilerliyordu.

İki gün boyunca yürümeyi sürdürdü; gece olunca bir ateş yakıyor, konservelerinden birini ısıtıp yiyor ve uyuyordu. Yaşlı adamın sözünü ettiği iki kaya parçasına hala rastlayamamıştı. Dağların yüksekliği giderek artıyordu, epey yol almış olmalıydı – yoksa kayaları görmeden geçmiş miydi? Geri dönmeyi düşündü, sonra vazgeçti; kayaların gözünden kaçmış olabileceğini sanmıyordu, geri dönmek gereksiz bir zaman kaybı olacaktı.

Üçüncü günün sabahı yine şafakla yola koyuldu – ırmağın onar metre ötesinde orman başlıyordu her iki kıyıda, yalnızca dar bir şerit açıktaydı. Bu açıklık da çalılıklar ve yüksek otlarla kaplıydı, yürümek çok da kolay olmuyordu. Yola çıkışından yaklaşık beş saat sonra Beatoven aradığı iki kayayla karşılaştı. Kayalar gerçekten de insan kafasını anırtıyordu. “Çok garip,” diye söylendi kendi kendine, sol kıyıdağının yanına gitti ve yüzünü nehre vererek kayayı inceledi; bu açıdan bakıldığında şaşırtıcı bir ölçüde Oppenheimer’in başına benziyordu – hafif öne eğik, kaşlar sanki

inanmazlık belirtircesine kalkık, dudaklarda kararsız bir gülümseme. Öteki kaya, Beatoven'in olduğu yerden bakılınca belirgin bir yüzden çok, arkadan görülen bir kafaya benziyordu. Gerçi bu da yabancı değildi, ama kim olduğunu bir türlü çıkaramadı.

Güneş tam tepeye dikilinceye kadar beklemeye karar verdi Beatoven. Nehirde elini yüzünü yıkayıp yere oturdu. Sırt çantasından Graham Greene'in Havana'daki Adamımız adlı romanını çıkarıp, kaldığı yerden okumayı sürdürdü. Bu da Butdeyyus'un alışkanlıklarından biriydi, göreve çıktığında, nereye gidiyor olursa olsun, yanında bir kitap götürür ve eve dönmeden önce kitabı mutlaka bitirirdi. Bir ilke ciddiyetinde uygulardı bunu – havaalanından evine giderken bindiği takside kitap bitirdiği çok olmuştu.

Shakespeare, Duncan'ın ölümsüz haberini bir handa dinlemiş miydi, ya da Macbeth'i yazmayı bitirdiğinde kendi yatak odasının kapısının vurulduğunu duymuş muydu? Wormold ayağa kalktı ve kendini cesaretlendirmek için bir melodi mırıldanmaya başladı.

Ekvatorda öğle vakti. Beatoven kalktı, kitabı çantasına koydu, tanıdığı ama çıkaramadığı kayaya bir kez daha bakıp ormana girdi. Pusulası elindeydi, 5 derece kuzey batı doğrultusunda yürümeye başladı. Bir patika yoktu, ama yolunun üstüne bir ağaç çıkmıyordu, ufak çalılıklar da sorun yaratmıyordu. Beatoven yolun böyle dümdüz ilerlemesine şaşırılmıştı – bunun gerçekleşmesi olasılığı çok düşüktü. "Laws of chance," diye düşündü, şansın kanunlara bağlı olması da bir o kadar şaşırtıcıydı. Tek bir hayvana rastlamamıştı sonra, nehir kenarında olsun, ormanda olsun. Dikkat etmemiş olabileceğini düşündü bir an, ama hemen ardından bütün ormanda yalnız kendisinin ve o kanatlı kedinin olduğunu, tüm diğer hayvanların deprem merkezinden kaçır gibi kaçmış olduklarını hissetti. Dahası, kanatlı kedinin gözleri yakınlardaydı, bunu da hiç dayanağı olmaksızın biliyordu. Yürümeyi sürdürdü.

Güneş battığında ortalık hala aydınlıktı. Birden yaklaşık üç yüz metre karelik bir açıklıkta buldu kendisini – burası yaşlı yerlinin sözünü ettiği yer olmalıydı. Sonunda gelmişti demek. Alanın ortasında ne olduğu belirsiz birşey vardı, "İşaret bu herhalde," diye düşündü ve oraya doğru ilerledi.

İyice yanına gelene kadar bunun ne olduğunu anlayamamıştı. Karşısındaki, bilekten kesilmiş bir sağ eldi; kırmızı, koyu kırmızı, yayvan, silindir biçimli bir taşın üstünde duruyordu. Bir gariplik vardı – eli bir süre daha inceleyince Butdeyyus bunun ne olduğunu anladı: el aşırı derecede kılıydı ve dört parmak, eşit uzunlukta idi. Taşın öbür tarafına geçince, kesilmiş bilekten sürekli kan aktığını gördü Butdeyyus. Taşa o rengi veren de akan kan olmalıydı. Birden, duyduğu bir sesle arkasına döndü; hışırtının geldiği çalılığa baktı, sonra yavaş adımlarla oraya doğru yöneldi. Bir eliyle tabancasını yokladı, kılıfından çıkarttı – sürdürüyordu yürümeyi. Ama çalılıkların arkasında hiçbir şey yoktu. Beatoven bundan kesinlikle emin olunca yeniden elin yanına döndü. Hava kararmak üzereydi – çok ürkütücü bir görünüm oluşturuyordu işaret. Uzun süre ele baktı, düşmanını tartar gibiydi, ama belki de pencerenin kenarında durmuş, gecenin ışığında, uyuyan sevgilisine bakan bir adamın bakışıydı bu. Butdeyyus gülümsedi. Beatoven da gülümsedi. Kalıyordu.

Geceyi ihtiyarın söylediği gibi bir ağaçta geçirdi Beatoven; bu oldukça rahatsız bir konumdu ama yaşlı adama güveniyordu, ağaca çıkmasını istediye bunun iyi bir nedeni olmalıydı.

Gece olaysız geçti. Ertesi günün de büyük bir bölümünü ağaçta geçirdi, arada sırada bacıklarını açmak ya da birşeyler yemek için aşağı indi yalnızca. Dördüncü günün bitiminde kanatlı kediden hala bir iz yoktu; Butdeyyus'un eski kuşukları yeniden canlandı – yaşlı adam gerçekten deli olabilirdi; kediden ilk önce kendisi söz etmişti, yani adam bunu duyunca birşeyler uydurmuş olabilirdi. Kayalar, alan, işaret? "Gerçeklere uyan bir masal," diye söylendi.

"Allah kahretsin. Kahretsin."

Sessizlik fazla artmıştı, kulak zarlari bu basıncı daha fazla taşıyamayacaktı.

“Neden burdayım ben?” diye bağırdı. “Tanrı aşkına, ne işim var burada benim? Ben deli miyim? Kendi kendime sesler mi duyduğumu sanıyorum? Dünya tarihinde bir tane bile kanatlı kediye rastlanmamışken, böyle bir emri nasıl çok doğalmış gibi kabul edebildim?” Emirleri şimdiye dek hiç sorgulamamıştı, bununla övünürdü. “Borneo! Borneo! Ne uçan kedisi, kim görmüş, kim duymuş?” Kendisine hiç bu kadar kızmamıştı. Buradan kurtulursa, değişeceğine yemin etti. “Ama nasıl kurtulacağım buradan? Nasıl, Butdeyyus, nasıl?”

Hava kararmıştı. Beatoven geceyi burada geçirip ertesi gün geri dönmeye karar verdi, Pontianak’a arada sırada gemiler uğruyor olabilirdi. Bu sefer ağaca çıkmadı, uyku tulumuna girip yerde, ateşin yanında uyudu.

Karşısında duran, aradığı kedinin gözleriydi. Ateş sönmüştü, ama bir hale aydınlığı vardı gökyüzünde – kedinin silüetini belirgin bir şekilde seçebiliyordu. Ve parlayan iki ışık. Beatoven uzun süre kıvıldamadan kediye baktı, ne yapabileceğini düşünüyordu. Hayvan, normal bir kediden çok daha iriydi. Ne kadar zaman geçtiğini bilemedi – kedi ona bakmayı bırakmış, bir süre başının üstüne dikmiş gözlerini, sonra da dönüp uçmuştu. Kanat açıklığı iki metreden fazla olmalıydı, boyu da yaklaşık doksan santim. Kısa bir sürede gözden kaybolmuştu. Butdeyyus, nefesini tuttuğunu fark etti.

Ertesi sabah kalktığında, uçan kediyi yakalamak için iyi bir yol bulmaya çalıştı Beatoven; 3 No’lu Genelge’nin öngördüğü biçimde, bir ağ getirmişti yanında. Ağ çantasından çıkarttı, dört ucuna birer ip bağladı, sonra da bu ipleri ortada, ağın üstünde birleştirerek dördünü birden başka bir ipe bağladı. Ağaç dallarını makara olarak kullanarak ipin, yattığı yere uzanmasını sağladı ve ipi bir taşa bağladı. Planını oluşturmuştu; kedi geceleyn yeniden gelip karşısında durduğunda, taşa bağlı ipi kesecek ve ağ, kedinin üstüne düşecekti. Düzeneği hazır, geriye yalnızca beklemek kalıyordu. Kedinin o gece yeniden geleceğini adı gibi biliyordu Beatoven. Şimdiden başarıya ulaşmış gibi hissediyordu kendisini; korkuları boşa çıkmış, emre güvenmekle en doğrusunu yaptığına bir kez daha inanmıştı. Bir melodi mırıldanmaya başladı:

O anda uydurduğu bu melodiyi saatler boyunca durmaksızın yineledi Beatoven, sustuğu zaman da notalar kafasının içinde yankılanıyordu.

Hava karardıktan sonra ipin bağlı olduğu taşın yanına yattı, yerini iyice ayarlayarak; bıçağı elindeydi. Uykuyu düşünmüyordu bile, Doğaüstü’yle her an karşılaşabilirdi – şakakları, başlarına buyruk bir ritm tutturmuştu.

Ne kadar zaman geçmişti ki –on beş dakika mı, üç saat mi?– kanat sesleri duyar gibi oldu Beatoven. Yerinden kalkmadan, seslerin hangi yönden geldiğini kestirmeye çalıştı. Bir süre sonra kanat çırpışları iyice belirginleşti – büyük bir karaltımın, alanın ortasına doğru süzülerek beş metre kadar ötesinde yere konduğunu ve kendisine doğru ilerlediğini gördü. Kedi yavaş adımlarla Beatoven’in yanına yaklaştı – gözleri bilinmedik bir biçimde parlıyor, sanki Butdeyyus’un gözlerinin ardını görmeye çalışıyordu. Butdeyyus, kedinin bilerek ağın altında durduğuna yemin edebilirdi. Tek bir atılımla ipi kesti.

Ağ tam üstüne düştü; hayvanın kılı bile kıpırdamamıştı, gözleri hala Butdeyyus’a dikiliydi. Beatoven kıvıldayamıyordu.

Kediyi canlı götürmeyi düşündü, ama kaçabilirdi, bu da gereksiz ve fazla büyük bir riskti. Onu boğması gerekiyordu. Yavaşça doğruldu.

Daha evlenmemişlerdi. Yatakta yan yana yatmış konuşurlarken Morgana birden yastığını kavrayıp Butdeyyus’un yüzüne bastırmıştı. Kahkahalarla gülüyordu, Beatoven da gülmeye

çalıştı, ama bunu yaparken bütün nefesini tüketmişti – nefes alamıyordu. Morgana çok güçlü bir kadındı, debelendiyse de atamadı üstünden, bileklerine yapıştı, ama – nefes alamıyordu. Çılgılık çılgılığa gülüyordu Morgana. Elinden birşey gelmiyordu Beatoven’in, anlayamıyordu. Bileklerini bıraktı. Morgana yastığı yavaşça kaldırdı. Gülümsedi. Butdeyyus da gülümsedi. Uyudular. Ertesi sabah kalktığında Beatoven, masasına bırakılmış bir not buldu, sevgilisi ortalarda yoktu:

MorgAnA’da dört sivri
Tepe vardır. “Kaçınılmaz”-
In ıslık çaldığı dört tepe.
Ben, Morg-

Ana.

Üç ay sonra evlendiler.

Kanatlı kediyi taşıyabilmek için Beatoven, çantasındaki çok gerekli olmayan şeyleri –konserve, uyku tulumu, vs.– boşaltmak zorunda kaldı. Yükü çok ağırdı; bir an önce Pontianak’a dönüp, Borneo’dan ayrılmanın bir yolunu bulmak istiyodu, ama fazla hızlı ilerleyemeyecekti. Gitmeden önce alanın ortasındaki ele bir kez daha bakmak istedi. Gördüğü şey onda düş kırıklığına benzer bir duygu yarattı; kesik bileğin artık kanamıyor olmasını beklemişti ama kan, eskisinden daha şiddetli bir biçimde akmayı sürdürüyordu.

Geldiği yoldan yürüyerek, beş günde geri döndü Beatoven. Öğle güneşi öfkesini yitirmeye başladığı sırada Pontianak’a –daha doğrusu Pontianak’ın olması gereken yere– vardı. Köy yok olmuştu – evler, insanlar, toprak yol, gülüşmeler, deliler – hiçbiri, hiçbiri yoktu. Yalnızca, köyün olması gereken yerde büyük ve boş bir toprak alan vardı, o kadar. Biraz ileride, toprağa batmış birşeyler gözüne çarptı Beatoven’in, oraya doğru ilerledi.

Paslanmış su tesisatı borularıydı bunlar.

Nehrin kıyısında motorlu bir bot vardı, içindeki adam Beatoven’i görünce bottan indi ve ona doğru koştu.

“Butdeyyus Beatoven?”

“Sanırım.”

“Buyrun.”

Nehir ağzından yaklaşık bir mil açıktaki, Hindistan donanmasına ait bir denizaltı onları bekliyordu. Beatoven’in dudaklarında dalgın bir gülümseme belirdi.

II

Ganj da akıyor.

Neyle geçineceğiz diye sordu Wormold.

“Sen ve ben bir yolunu buluruz.”

“Üç kişiyiz,” dedi Wormold; Beatrice, gelecekteki en önemli sorunun ne olacağını anladı – Wormold hiçbir zaman yeterince çılgın olmayacaktı.

Kitabın sonu, maceranın sonu. Her zamanki gibi.

Havaalanında alışılmışın dışında bir kalabalık birikmişti, bir asker kıtası hazırolda bekliyordu ve sol yanında bir bando ile siyah limuzinler hemen dikkat çekiyordu. Bunların gerisinde büyük bir insan kitlesi vardı. Delhi’den gelen uçak kırmızı halının yakınında durdu. Uçağın kapısı açılıp

Beatoven merdivenlerden inmeye başladığında, toplanmış insanlar alkışlamaya, bağırma ve sevgi gösterileri yapmaya başladılar. Bando coşkunun bir kahramanlık marşı çalıyordu. Merdivenlerin bitiminde bekleyen Devlet Başkanı ve ardından da Başbakan, Beatoven'in elini hararetle sıktılar, ellerini omzuna koydular ve anlamadığı, ama övücü olduğu belli olan sözler söylediler. Beatoven, soğukkanlı görünümünü korumasına karşın çok şaşırmişti. Bu kadarını kesinlikle beklemiyordu. Sonra bir kürsüye çıkarıldı – konuşma yapması, bu insanların heyecanlarını, beklentilerini karşılaması isteniyordu. Kalabalığı süzdü; ön sıraya yeniden baktığında, Başbakan'ın yanında oturan şık kadının Morgana olduğunu fark etti, elbisesini yeni almış olmalıydı. Beatoven ne söyleyeceğini bilmiyordu. Kalabalığın sabırsızlandığını hissetti. Birşeyler söylemesi gerekiyordu.

“Sayın Devlet Başkanı,” diye başladı, “bana verilen görevi başarıyla tamamlayıp ülkeme dönmekten büyük mutluluk duymaktayım. İşim zor ve yorucuydu.” Televizyon kamerasına baktı, sonra gözlerini yeniden kalabalığa kaçırdı. “Gösterdiğiniz ilgi için çok teşekkür ederim. Duruma bakılırsa, Gizli Haberalma Servisindeki görevi bırakmamı istiyorsunuz Sayın Başkan, çünkü bu tören pek de gizli değil sanırım.”

Başkan yüksek sesle ve memnunlukla güldü.

“İzninizi rica ediyorum efendim, teşekkürler,” diyerek kürsüden indi Beatoven. Başkan ve Başbakan'la yeniden el sıkıştı ve dört korumanın eşliğinde, alkışlayan kalabalığın ve gazetecilerin arasından geçerek bekleyen limuzinlerden birine bindi. Bir süre sonra arabanın kapısı yeniden açıldı ve Morgana da bindi.

“Hoş geldin But.”

“Öyle gözüküyor. Nedir bu olup biten?”

“Şuraya bak.”

Beatoven camdan dışarı baktı ama olağandışı birşey göremedi. Yeniden Morgana'ya döndü – çok kısa bir an için, karısının suratındaki korkunç, Moğol büyücülerininkine benzeyen ifadeyi yakalamıştı, ama Morgana, yüz kaslarının üzerindeki olağanüstü kontrolü sayesinde, sıradan ifadesini hemen yeniden takınmıştı. Butdeyyus buna alışıkta, ona arkasını döndüğünde her zaman aynı şeyi yapardı. Hatta, son anda o görüntünün ucundan, yalnız Morgana istediği için yakalayabildiğini biliyordu Butdeyyus. Yakında yarasası da ortaya çıkardı.

“O kedi ne işe yarayacak?” diye sordu Beatoven.

“Böyle bir hayvan olduğunu bilmiyor muydun önceden?”

“Hayır. İşin aslına bakarsan –”

“666.”

“Efendim?”

Yarasa gülmeye başladı. Şimdi konuşmaya çalışmanın yararsız olduğunu anladı Butdeyyus. Morgana'nın kanlı gözlerine ve yarasanın kesik kulaklarına aldırılmaya karar verdi. Şoförün yanındaki koltukta duran gazeteyi aldı, baş sayfadaki resmine baktı ve okumaya başladı. Gazeteden anlaşıldığına göre devlet Beatoven'a bir fabrikanın yönetimini devredecekti. Yapımı yıllardır büyük bir gizlilikle süren fabrika yer altındaydı ve kanatlı kediyi işlemek üzere özel aygıt ve makinelerle donatılmıştı. “Bir kedi için koca bir fabrika mı?” diye mırıldandı Beatoven. Bunca gizlilikten sonra herşeyin birden manşetlere geçecek denli açıklanmasını garipsemişti. Gazeteyi aldığı yere geri koydu. Kendisine bu konuda bilgi verilecekti herhalde.

Nitekim ev kapısından içeri girer girmez telefon çalmaya başladı; Beatoven Morgana'dan önce davranarak telefonu açtı. Karşısındaki Başbakanı.

“Sayın Beatoven, nasılsınız?”

“Teşekkürler, Sayın Başbakan.”

“Sanırım gazeteleri incelemiştinizdir.”

“Şöyle bir göz gezdirdim.”

“Biliyorum. Tabii size ayrıntılı bilgi verilecek. Yarın sabah 10’da Başbakanlık’ta bir bilgilendirim sizin için uygun mu?”

“Yarın 10’da. Elbette.”

“Güzel. Sayın Başkan ve ben de toplantıya katılacağız. Görüşmek üzere.”

Yuvarlak masanın çevresinde beş koltuk vardı, Başkan, Başbakan ve iki bakan oturmuşlardı. Başkanla Endüstri Bakanının arasındaki koltuğa Beatoven oturdu.

“Evet. Hemen başlayalım,” dedi Başbakan. “Endüstri Bakanı ve Savunma Bakanı size daha teknik bilgiler vermeden, genel hatları belirlemek istiyorum. Kuşkusuz, kanatları da olsa bir kedi için fabrika kurulmasını, üstelik bunun büyük bir gizlilik içinde yapılmasını ve şimdi de herşeyin dünyaya açıklanmasını soru işaretleriyle karşıladınız. Sayın Beatoven, sizin büyük bir ustalıklarla yakaladığınız hayvan, kesinlikle dünyadaki tek kanatlı kedi, uzmanlarımız bundan yüzde yüz eminler. Ve bu kedi bizim elimizde. Kısaca söylemek gerekirse Dumefaaney – kediye bu adı verdik – savunma endüstrimizde katkı maddesi olarak kullanılacak. Kemikleri, tüyleri, tırnakları, her gramı, her molekülü işimize yarayacak. Fabrikanın en önemli ünitelerinden biri analiz ve sentez bölümü; Dumefaaney’in kimyasal yapısını olabildiğince saptayacak ve sentetik olarak üretecek. Nükleer tepkimelerde, normalin çok üstünde enerji açığa çıkmasını sağlayacak Dumefaaney. Çok da ekonomik – 0.01 gramı, Hiroşima’ya yetecek gücün ortaya çıkmasını sağlıyor; kedinin yaklaşık 40 kg. olduğunu düşünürsek, bu gücün boyutları hakkında daha iyi bir fikir edinebilirsiniz sanırım.”

“Tabii bunun hepsi savunmaya aktarılmayacak,” diye söze girdi Endüstri Bakanı. “Enerji uygarlıktır Bay Beatoven ve biz, Dumefaaney sayesinde dünyanın enerji hakimi durumuna geleceğiz.”

“Önümüzdeki yüz yılda yapamayacağımız hiçbirşey olmayacak Bay Beatoven. Bu dönemde de istenilen herşeyin temelini atılabileceğini, bunun ne demek olduğunu anlayabiliyorsunuz sanırım. İlerleme, Bay Beatoven, Zirve,” dedi Başkan.

“Bunu tüm dünyaya açıklamamız size büyük bir risk gibi gelebilir,” dedi Başbakan, “herkesin gözü bizim ve fabrikanın –üretim merkezinin– üzerinde. Kendi kendimizi hedef haline getirdiğimizi düşünüyor musunuz, Sayın Beatoven?”

Beatoven başını iki yana salladı. Başbakan konuşmayı sürdürdü.

“Düşündüğünüzü varsayalım. Bir kere böyle bir şeyin gizli tutulabilmesi mümkün değildir -hem birden bire korkunç oranlarda enerji üretmeye başlayacaksınız, hem de kimsenin bundan haberi olmayacak, olmaz bu. Buna karşılık üretim merkezine yönelik her türlü saldırıyı geri püskürtecek savunma sistemine sahibiz. Politik platformda ise gerekli yerlere ayı şekerleri dağıttık. Ayı şekerleri, Bay Beatoven; renkli, tatlı, küçük şeyler, bir-iki dakikada ağızda eriyip gidiyorlar ama adları gösterişli. Ayrıca kalıcı bir tad da bırakıyorlar.”

“Anlıyorum.”

“Bay Beatoven, önerimizi kabul ederseniz, üretim merkezinin başına geçecek ve doğrudan bana bağlanacaksınız,” dedi Başkan. “Elbette konunun çok teknik olduğunun ve sizi aştığının farkındayız; sizin göreviniz, devlet hizmetinde yıllardır gösterdiğiniz sağduyuyu ve sorumluluk anlayışını bu alana yöneltmek. Yalnız yöneteceksiniz Bay Beatoven; kemanları çalmak sizin sorumluluğunuz olmayacak, yalnızca kemancı nezle olduğunda ilaç vereceksiniz, ağır bir durumda da bana geleceksiniz. Buna karşılık size ve ailenize herşey sağlanacak, ayrıca

çocuğunuz sizden sonra bu görevi yüklenebilecek ve bu durumda aynı olanaklar ona da tanınacak. Size olan borcumuzu ödemek istiyoruz Bay Beatoven. Ne diyorsunuz?” Salonun camlarından içeri en ufak bir ses sızılmıyordu. Işık bile zorlanıyor, diye düşündü Savunma Bakanı.

“Evet,” dedi Beatoven. Beş adam ayağa kalktı, el sıkıştı. Başkan Beatoven’in omuzuna vurdu, gülümseyerek.

Kapıdan çıkarlarken, “Avize gözünü korkutuyordur belki de,” diye mırıldandı Butdeyyus.

Magritte’in armağanı aynada yansıyor ikinci kaya.

III

Beatoven’la Morgana’nın, Leftucan adında bir oğulları oldu. Leftucan, üniversiteden sonra Kenne Natt adında bir kızla evlenip Natt soyadını aldı. Üretim merkezinin başına geçmeyip, bulduğu sermayeyle bir yaylı tırnak makası fabrikası kuran Leftucan, buluşu tutmayınca iflas etti.

Butdeyyus bir gece karısının kollarında öldü. Görkemli mezarına şöyle yazıldı:

Burada
Butdeyyus Beatoven
Yatıyor.
İnsanlık onu her zaman
Anacaktır.

Leftucan öldüğünde babasının yanına gömüldü, ama mezarı çok daha sadeydi. Morgana, mezar taşına şunları yazdırttı:

O, küçük ve zararsız
Bir yaratıktı.
Zor bir yaşamın ardından
Toprağa ve
Gerçek huzura kavuştu.

Her şey olağan ve durağan görünüyordu ilk bakışta; neden sonra yaprakların arasından, altından gelen bir kıpırtı, bir canlılık bir HAREKET göze çarpıyordu. Ormanda alışılmadık bir görüntüydü bu; yerliler büyük gruplar, konvoylar halinde ormanın derinliklerine doğru ilerliyorlardı. Bir yıldızın kollarından merkezine; nehir kenarından, dağ yamaçlarından, vadilerden...

Hareket, başlamasından altı gün sonra ansızın kesildi. Orman, ağaç biçimindeki heykeller topluluğuna dönüştü. Yerlilerin tümü, altıncı gün güneş batarken büyük bir tapınağın önünde toplandılar. Dev boyutlu, silindiri andıran bir yapıydı bu; batan güneşin kıpkırmızı suyuyla yıkaniyordu.

Ve Ses yükseldi insanların arasından. Yerliler hep birlikte Tanrı’larına yakarmaya başladılar – günahlarının affı için. Cezalandırılmamak için. Doğruluğu yakalayabilmeleri, yok edilmeden önce kendilerine bir fırsat daha tanınması için. Ve tek silahlarıyla haykırdılar:

notlar

1. Edward Estlin Cummings kendini hiç de iyi hissetmiyordu o gün. “My Sweet Old Etcetera” adlı şiirini yazarken mürekkebi bitmiş, şiir yarıda kalmıştı. Başka kalem de yoktu. Sonra resim yapmaya kalkışmış ama boyalarının kapaklarını açık bıraktığı için hepsinin kurumuş olduğunu görünce sinirlenmiş, bütün fırçalarını da kendisi kırmıştı. Estlin dindar bir insandı. Üstelik Birinci Dünya Savaşı sırasında ambülans şoförlüğü yapmıştı. Bu yüzden yedek mürekkep buldurulmaması yadırganabilir bir tutum. Ancak unutmayalım ki o sıralarda Allen’ın bir gün çıkıp da “Tanrı’nın olmaması bir yana, bir de hafta sonlarında muslukçu bulmaya çalışın bakalım,” diyeceği bilinmiyordu. Varsa yoksa Nietzsche. Zaten Shakespeare’in Julius Caesar adlı trajedisinde, daha saat kulesi kavramı icat edilmemişken Roma’da gece yarısı bir saat çaldırmasına da içerlemişti Estlin, anakronizmden pek hoşlandığı söylenemezdi.
2. Aynı anda, ikinci dersin bitimini belirleyen zilin sesini duyan Tomris, hocanın polimerler hakkındaki sözlerini tamamlamasına fırsat vermeden, koşarak sınıftan çıktı. Üçüncü ders boştu ve kolej, boş geçen üçüncü derslerde daha bir güzel olurdu. Dinle de pek ilgilenmiyordu. Merdivenlerden çıkarken yanından geçen adam, liseli bu kızın saçlarına bakarak, “Ama sizin adınız ne? Benim dengemi bozmayın,” dedi. Tomris şaşırdı. Daha yazılmamıştı ki bu şiir. Bu konuda bir üstada danışması gerektiğini hissederek kütüphaneye gitti, rafları kurcalamaya başladı.
3. William Shakespeare, sahnenin bir kenarında hınzırca bekliyordu Tomris’i. İnsanlarla dalga geçmeye bayılırdı. Din konusundaki düşünceleri tam olarak bilinmemekle beraber, kaderle ilgilendiğini söylemek yanlış olmaz. Geçen gün bir trajedi tanımı yapıp, kendisinden sonraki dört yüz yılda, bir belirip bir yok olacak sanat eleştirmenlerini bir güzel kafalamıştı. “Trajedi,” demişti bıyık altından aba göstererek, “en az altı ölü ve sekiz yaralının olduğu bir oyundur, ama yaralılar ayakta da tedavi edilebilir.” Bunun ciddiye alınıp, Edebiyat Fakültesinin girip kapısının üzerine yazılması da onu çok eğlendirmişti. Ancak Tomris’in merak ettiği şey, bununla doğrudan ilgili değildi. Estlin’in içerlediği şey sanırım onun da kafasına takılmış bulunuyordu. “Bir saat kayışı kaçta yani?” diye sordu. Willy Amca gülümseyerek, biraz önce büyük bir gürültüyle içeri giren dostunu gösterdi genç kıza.
4. Albert Einstein dindar değildi, ama herşeyin belli bir kurallar bütününe bağlı olarak yaratıldığına emindi. Onun da bir sözü, Princeton’daki Matematik Bölümünün girişine yazılmıştı: “Tanrı zar atmaz.” Zaten Willy Amcayla da, Giriş Kapılarına Sözleri Yazılanlar Genel Kongresinin yirmi beşinci toplantısında tanışmışlardı. Aynı anda oluyormuş gibi gözükten şeylere karşı özel bir ilgisi vardı Albert’in, ama polimerler onun suçu değildi. “Ben New York’tayken,” dedi, “bir gece kulübünde Estlin’le karşılaşmıştım. Birbirimize ısındık, bana bir şiirini verdi, ben de ona bilimsel bir makalemi hediye ettim. Sonra ben keman çaldım, o dans etti. Klarnet çalan, komik görünüşlü, ihtiyar bir adam da bize eşlik ediyordu. Çok eğlenmiştik.” Uyduruyordu tabii.
5. O sırada gerçekten New York’ta olan birisi vardı oysa: Norman Mailer. Film stüdyosundan yeni çıkmıştı, yaptığı filmde oldukça memnundu. Yan odada montajı yapılan filmin geçtiği yere doğru gidiyordu arabasıyla ve Tomris’i aklına bile getirmiyordu. Arkasından bağıra bağıra gelen ambülansa yol vermek için sağa çekti. Dine kötü gözle bakardı ama Manhattan’ı o da seviyordu. Yılların eskitemediği ünlü sanatçı S. Vega, altmış iki yaşında olmasına rağmen, büyük bir canlılık ve neşeyle, küçük bir meydanda, Simon adındaki kısa boylu ve tanınmamış bir gençle gitar çalıp şarkı söylüyordu, düşünde gördüğü Emily adında bir kız hakkında. Norman burada fazla durmadı, çünkü varoluşçuluğa inanıyordu. Bu, Estlin’in sözü geçen şiirini beğenmesine

engel değildi, ama Albert'in bu şiiri kullanarak bir beste yapmasına, hele Willy Amca'nın bu besteyi lavtaya uyarlamasına daha başından beri karşı çıkmıştı. Ne yazık ki yapabileceği birşey yoktu, o yüzden "Meyve verin ve çoğalın," demekten kendisini alamadı.

6. Bu söze İncil'de de rastlanması ilginç. Gerçi bu oldukça kötü bir çeviri ama yine de Tanrı'nın böyle birşey söyleyip söylemediği kesin değil. Bu da pek fark etmez aslına bakarsanız, çünkü çelenk gönderilmemesi istenmişti. Belki de önemli olan, ne kadar görece olursa olsun, zamanın, anlamsızlığından birşey yitirmediği, öyle değil mi? Bana sormayın – ben ne bileyim.

7. Bkz. ek a.

8. Bkz. ek b.

ek a

Bu kitabın çeşitli yerlerinde uçandırelere, geleceği görmeye ve zamanın (benim anladığım şekliyle) yapısına değindim, ama bu konuya biraz daha açıklık getirin yararlı olacağını düşünüyorum. Quantum fizikçisi sayın Dr. Ahmet Yelsoy'a, sorularımı yanıtladığı, beni aydınlattığı ve Ek A'yı, yazdıktan sonra kendisine gösterdiğimde okuyup hatalarımı ve anlam belirsizliklerini düzelttiği için teşekkür ederim.

Modern fiziğin zaman kavramına ve zaman içinde yolculuğa ilişkin varsayımları sıralayalım:

1. Zaman içerisinde ileri ve geri gitmek mümkündür,
2. Bilimsel çalışmalar aracılığıyla bu iş için gerekli bilgiler elde edilebilecektir,
3. Zaman içerisinde bu tür yolculuklar bir gün gerçekleştirilecektir,
4. İnsan kendisini bundan önce yok etmeyecektir.

Bu dört varsayımın neden gerekli olduğu açık sanırım. Birincisi varsayım, zaman içinde yolculuk kuramının boşu boşuna uğraşmadığını göstermek için gerekli. İkincisi olmadığı takdirde kuram anlamsızlaşmakta. Zaten Einstein fiziği sayesinde zaman içinde ileri doğru gitmenin nasıl gerçekleşebileceği biliniyordu. Geriye doğru gitmek şu anda asıl büyük kuramsal komplikasyonları doğurmakta. Üçüncü varsayım, söz konusu bilginin teknolojiye dönüşeceğini, yani kullanıma sokulacağını ve bir kenara bırakılmayacağını garantiliyor. Dörde yeniden geleceğiz.

Bu varsayımlardan kolaylıkla çıkarılabilecek ilk sonuç, şu anda aramızda gelecekte gelmiş zaman yolcularının var olması gerektiği. Eğer durum buysa, neden bizimle açıktan ilişkiye geçmiyorlar? Neden kimse ortaya çıkıp, gelecekte geldiğini söyleyip bunu kanıtlamıyor? Bu sorularla doğrudan kuramın ana savına giriyoruz:

Zaman, gerçekleşen her edimde, seçeneklerden birinin seçildiği bir süreçtir. Dolayısıyla geriye bakıldığında bir tek yol söz konusudur: bütün seçimlerin bizim bildiğimiz gibi yapıldığı, tarihin bizim bildiğimiz gibi olduğu, tutanaklarımıza geçirdiğimiz biçimde gerçekleşmiş olan geçmiş. Ancak gelecek belirsizdir; çatallanan bir yol düşünün ve çatalların herbirinin de sonsuz çatallara sahip olduğunu getirin gözünüzün önüne. Gelecek, yalnızca bir yol izleyecek, bu çatalları arasında yaptığımız seçimlerle tek bir şekilde ortaya çıkacak ve tarih haline gelecektir bizim için. Bu yol, bakkaldan bir yerine iki ekmek almaktan, dünya savaşı başlatıp başlatmamaya kadar uzanan bir seçim yelpazesinin sonucu olarak ortaya çıkar. Doğal olarak, yaptığımız seçim farklı olursa, gelecek de farklı olur. Bir yerine iki ekmek almak, sonuçları açısından önemsiz bir seçimse, gelecek de pek farklı olmayacaktır. Ancak savaş başlatma kararı her durumda önemli sonuçlar doğuracağı için, bu kararın değiştirilmesi, geleceği de önemli ölçüde farklı kılacaktır. Dünya savaşları olmasaydı, şu anki dünyanın çok farklı olacağı açık.

Bu pek önemli bir saptama olmazdı, eğer yapılmış olan seçimlerin yeniden yapılması olanağı ortaya çıkmasaydı. Oysa geçmişe gitmek, sonuçta yapılmış olan pek çok seçimin henüz yapılmadığı bir zamana geri dönmek demektir.

Bu arada şunu belirtmekte yarar var: zamanın akışını aslında bir yanılısama olarak ele alabilir, zamanın geçmediğini, geçmişin, şimdinin ve geleceğin aynı anda var olduğunu söyleyebiliriz. İ. S. 5000 yılında zaman yolculuğunun gerçekleştirilmeye başlandığını düşünelim; bir Yolcu günümüze geldiğinde, bizim geleceğimiz, yani bilinmeyen, onun için geçmiş, yani veri olacaktır. Zamanı bir resim olarak düşünebiliriz; önündeki perde yavaş yavaş yukarı doğru açılıyor ve biz, resmin aşağıdan yukarıya doğru yavaş yavaş yaratıldığını sanıyoruz. Oysa resim, bitmiş haliyle orada. Ya da bir filmi ele alalım, çok kullanılan bir benzetme olduğu için: ilk defa karşılaştığımız

bir filmin nasıl gelişip sonuçlandığını bilmeyiz, ama bu, seyretmeye başladığımızda filmin çoktan belirlenmiş bir gelişimi ve sonucu olmadığı anlamına gelmez.

Şimdi baştaki sorulara dönelim:

Yolcu, bugüne geldiğinde, kendi iyiliği için, yalnızca gözlem yapmak ve varlığının, ortamda herhangi bir değişikliğe neden olmasını kesinlikle engellemek zorundadır. Eğer varlığı, olayların normal akışını değiştirirse, yani “Tarih”te okuduğu biçimden farklılaştırırsa, kendi zamanına döndüğünde, yol açtığı değişikliklerin yarattığı sonuçlara bağlı olarak, az ya da çok farklı bir dünyayla karşılaşacaktır.

Yolcu’nun 1930’lara gittiğini düşünelim; eğer Hitler’i kendi elleriyle öldürürse bu çok büyük bir sorun yaratacaktır kendisi için, çünkü bu eylemi gerçekleştirerek seçeceği yol, geldiği yoldan çok uzak, çok farklı yerlere götürecektir onu. Tabii bunu, şu andaki bizleri ve “tarih”imizi değiştirmeyeceği açık: biz geriye baktığımızda yine aynı yolu görüyoruz, kavşakta başlayan diğer yolları göremiyoruz çünkü. Eğer “yan”a bakabilseydik (pek çok gerçekliğin eş zamanda varlığını sürdürdüğü farklı boyutlar olarak düşünülebilir bu; yana baktığımızda diğer boyutları görürdük), öteki seçimlerle belirlenmiş “paralel” yolları da görebilirdik. Dolayısıyla Yolcu, 30’larda yaptığı değişikliklerden sonra yeniden aracına binse ve ışık hızına çok yaklaşarak 80’lere gelse, başka bir dünyaya adım atacaktır. Başka insanların, başka olayların, başka bir tarihin olduğu bir dünya. Bu nedenle, eğer yeniden kendi zamanına ve kendi eski dünyasına dönmek istiyorsa, mümkün olduğunca göze batmamaya, etkili olmamaya ve varlığıyla bir değişikliğe yol açmamaya çalışacaktır.

Buraya kadar anlatılanları, bilim dünyasında çoğunluk tarafından paylaşılan görüşler olmadığını belirtmem gerek. Bundan sonrakiler ise, bu azınlığın içinde bile anlaşmazlıklara ve gülüşmelere yol açar nitelikte, ama savunucuları* saygınlıklarından birşey yitirmiş değil.

Görünüşte tümüyle ilgisiz bir konu belki; uçandaireleriyle objektiflerimize yakalanan ve varlıkları bir türlü açıklanamayan “uzaylı”ları ele geçirmek, incelemek, ilişki ve iletişim kurmak şimdiye dek mümkün olmadı. Onca yoldan, onca masraf yapıp geldikten sonra dünyalılarla açıktan ilişkiye geçmemeleri, pek çoğunca garip karşılanıyor ve inanmazlık yaratıyor. Sav, bu “uzaylı”ların, eğer hepsi değilse de çoğunun insan olduğu ve kendi geleceğimizden geldiği. Daha önce anlatılan nedenlerden ötürü ortaya çıkmıyorlar ve “tarih”lerini yerinde incelemekle yetiniyorlar.

Tarihteki özellikle ilginç dönemlerin daha yoğun bir şekilde inceleneceği açık; dolayısıyla uçandairelerin sıkça görüldüğü zamanlarda ilginç olayların yaşanması beklenebilir.

Bir başka sonuç da, zaman yolculuğu sayesinde insanoğlunun, kendi yaratacağı bir sondan kurtulabileceği; böyle bir sonun, bizim şu anda üzerinde bulunduğumuz yolda “zaman makinesi”nin bulunmasından sonra gelmesi koşuluyla. Eğer uçandaireler, gerçekten kendi geleceğimizden geliyorsa, gerekli teknolojinin üretildiği zamana kadar insanlığın kendisini yok etmediği anlamına gelir bu. “Zaman makinesi” bulunduktan sonra geleceği değiştirmek mümkün olacak, ama yine de insanlığın kaderi, bu değişikliği gerçekleştirecek olan Yolcu’ların yeteneklerine bağlı olacak. Bütün dünyayı yok edecek bir nükleer patlamadan birkaç saniye sonra gemisine binen ve görevi, patlamaya yol açan gelişmeleri bir şekilde engelleyip insanoğlunun, başka bir “yol”da olsa da varlığını sürdürmesini sağlamak olan bir Yolcu... İyi film olurdu.

ek b

“Kuşbakışı” adlı öykü, müziğe aktarılabilecek şekilde tasarlandı. İlgilenenler için:

a: do', e: mi, ı: si', i: sol', o:do", ö: mi", u: fa", ü: sol",
b: do, c: re, ç: mi, d: fa, f: sol, g: la, ğ: si', h: re',
j: fa', k: la', l: si', m: re", n: la", p: si", r: sib",
s: sol", ş: fa diyez', t: re', v: fa, y: sol', z: do diyez.

Sözcüklerin ilk harflerinin getirdiği koşullar:

- a, ç, n, r: Viyola, viyolonsel ve baslar “do-mi-sol-mi” tekrarıyla sözcük boyunca armoni yapar, kemanlar ezgiyi çalar.
- b: Kemanlar dışındaki yaylı çalgılar. Korno ve trombon, sözcük boyunca “do” notasını staccato çalar.
- c, f, ı, j, l: Bir notayı kemanlar, bir notayı korno ve trompetler çalar. Tuba, sözcük boyunca “fa-sol” çalar.
- d: Sözcüğün her harfi iki vuruş çalınır – flüt ve kemanlar. Flüt çalanlardan birisi güzel bir kızsaa, sözcük sonunda sağ yanağını kaşır.
- e: Kemanlar çalar, klarnetler sözcük boyunca yarım vuruş geriden izler.
- g: Her harf yarım vuruş çalınır. Orkestra ezgiyi çalarken obua, saksofon ve baslar ilk üç harf boyunca “mi” çalar. Ardından saksofon çalanlar, birinci sırada oturan seyircilerden (isteğe bağlı) birisiyle göz göze gelir.
- h: Birinci keman öksürür, önceki sözcükteki düzenleme sürer.
- i: Baslar ve bakır üflemeliler ezgiyi çalar, viyolonsel ezgiyi iki nota üstten çalar, kemanlar yaylarını keman tahtasına vurur.
- k: Harfle yarım vuruş çalınır – yalnızca keman ve baslar.
- m: Flüt ezgiyi çalar, viyolar sayfa çevirir, kemanlar “do”dan, baslar “fa”dan başlayarak “dandini dandini dastana”yı çalar.
- o: Davul ve tüm orkestra.
- ö, ş, u: kemanlar ve flütler “si-do” tril'i yaparken orkestra ezgiyi “piano” çalar.
- t: Kemanlar ezgiyi çalarken, viyolalar harfleri yarım değerleriyle çalar ve sözcüğü yineler, bakır üflemeliler bundan sonra gelen üçüncü sözcüğü fazla şamata yapmadan çalar.
- ü: Sözcük başında ise, herkes istediğini çalmakta özgürdür, sözcük sonuna geldiği zaman seyirci (yanlış yerde) alkışlar.
- v: Vurmaları çalan, ayakkabılarını çözüp bağlar, yalnız baslar çalar, en genç viyolonselist “daha dün annemizin” şarkısının giriş notalarını çalar, bitince “sol-mi” notalarıyla kahkaha atar, şef seyircilere dönüp gözlerini yuvarlar. (“ve” hariç.)
- y: Fagot ve viyola.
- z: Baştan üçüncü başının canı bira çeker, bunu solundaki başçıya söyler, o da bakışlarını şeften ayırmadan başını iki defa yukarıdan aşağıya sallar, önceki sözcüğün düzenlemesi sürdürülür.

Parça 4/4'lüktür, vuruş değeri belirtilmeyen sözcüklerin harfleri birer vuruş çalınacaktır.

Bölümlerin tempo özellikleri, konser başlamadan hemen önce, o anki duruma ve başı ağrıyanların sayısına bakarak saptanacaktır.

do, do', do" yükselen oktavları belirtmektedir.

ve: Zil

büyük harf: Bu notayı bütün orkestra çalar.

: : crescendo (iki sözcük boyunca).

() : parantez içindekiler forte çalınır.

, : son nokta iki vuruş uzatılır.

. : son hece iki vuruş uzatılır.

? : son nota forte, bir vuruş sus.

“” : obua solo.

; : orkestra şefi sırtır.